

chogenního původu a významu konverse pocitu hanby nad automaci jsou případné vleklé neurasthenické a jiné potíže, přičítané hojně se opakujícím a patologicky zpříčiněným automaticím. Kdo však je zbaven morálních skrupulí a kdo nepodléhá mylným názorům lékařů, neoprávněně nás strašících škodlivými následky, nepocítil nikdy po automaticích nepříjemných »následky«, nýbrž naopak, pocítí po nich spíše ulevnění a svěžest.

Další blud, jehož se dosud oficiální věda nezbavila, tkví v nesprávných příčinách, které se častěji automaticím podkládají. Stále ještě se považuje excesivnější automace za fysiologicko-pathologicky zpříčiněný jev, dokonce prý často vyvolaný ipasací, ačkoliv psychoanalýza dávno dokázala, že nanejvýše může býti častější automace vyvolána psychopathicky. V souhlasu s touto nesprávnou etiologií, volí dodnes většina lékařů i nesprávně nebo nejlepším, nedostatečným metody k léčbě automaticí dieta a hygienické opatření, jako vystríhání se dráždivých pokrmů a nápojů, vegetárácká strava, pobyt na venku, hlavně v horách, sport, mírná tělesná práce, péče o správnou stolici, vyprazdňování močového měchýře před spaním, spaní na tvrdém lůžku s lehkými pokrývkami, potlačení eventuálních sexuálních excesů, anebo naopak podstoupení normálního ukájení. Z přímých léčebných zákroků užívá se k léčbě automaticímu hlavně hydrotherapie, studené i teplé koupele, elektrotherapie, jako elektrické masáže atd. Někdy je prováděná terapie místně omezena na ošetřování močové trubice chladicími sondami nebo elektrisací. Z medikamentů lékaři předepisují obvykle bromové a baldrianové preparáty. Některým z těchto opatření lze snad automace mírniti, ale rozhodně ne nikdy léčiti. Noční automace lze jedině vyléčiti, odstraníme-li příčiny, které je vyvolávají. Je-li totiž na př. automatismus způsoben nevědomými anomálními erotickými sklony je jasné, že uvedená terapie májí se plně účinkem. Případná nevědomá homoerotická přání, jak každý musí uznati, nelze přece zahladiti ani pobytem na venku, právě tak jako ne bromem nebo elektrickými masážemi, či dokonce stykem s normálním partnerem.

Jediný pokrok, k němuž od Tissotových dob dospěla terapie automaticí, vidíme v odstranění mechanických prostředků, sloužících k znemožnění nočních automaticí. Takové instrumenty nemohou totiž nikdy sloužiti k odstranění příčin automaticí, ať by již byly jakékoliv, nýbrž jen k zamezení automaticí samých, a nejsou proto vůbec léčebným prostředkem. Podob-

ná mučidla ovšem nevymizela s povrchu zemského a jsou prodávána v různých obskurních obchodech s hygienickými potřebami. Užívají jich lidé, kteří se dosud domnívají, že ztrátou semene je náš organismus citelně oslabován, ale není vyloučeno, že i někteří neinteligentní lékaři je snad dodnes ještě předpisují. Jsou to především t. zv. protipoluční kroužky, které navlečeny na úd, způsobují při erekci svými ostny bolesti. Tannenbaum se zmiňuje dokonce o zvláštním elektrickém zařízení, jež při erekci má pacienta zvoněním probuditi. Rovněž i Tissot již přiděluje, že jistý lékař Ziegler z Vinterthouru sestrojil k zabránění automaticí jakýsi zvláštní přístroj. Zároveň pak uvádí Tissot, že někteří lidé, »trpící« automaticími s úspěchem se jich vystríhali, spoutavše si před spaním úd, zatím co však u jiných taková opatření naprosto selhala. Jinou praktiku použitou k zabránění nočním automaticím, zaznamenává dnes Stekel, uváděje, že jistý muž čelil nočním automaticím tím způsobem, že si připevnil na záda ostrý kartáč. A kdykoliv se pak ve spánku obrátil naznak, v kteréžto poloze nejsnadněji dochází k automaticí, probudila jej bolest, způsobená kartáčem. Ženy, díky morfologii svého pohlaví, zůstaly na štěstí ušetřeny těchto drastických »léčeb«. Často však obstarává funkci podobných mechanických prostředků, jak u mužů, tak i u žen, sama psycha, svými zábrannými centry, které nás jsou schopny vzbuditi dříve než automace vyvrholí. Morální zábrany mohou dokonce někdy zameziti bližící se orgasmus patologicky evokovaným affektem, strachem zv. pavor nocturnus. Někteří lidé jsou rovněž schopni uměle, silnou vůlí vzbuditi účinnost morálních zábran, jestliže selhávají a docíliti probuzení. Příklad podobné couéstické »léčby« automaticí nacházíme vylíčen již v Tissotovi. Jistý muž, trpě po dlouhá léta za spánku častými nočními automaticími, umínil si konečně, že se musí vždy probuditi, kdykoliv se v jeho snech tvoří erotické představy. Skutečně také prý toho dosáhl a jakmile počal snít o ženách, ihned se probudil.

Ovšem, nejsou-li noční automace ani v excesivních případech nikterak škodlivé, je zbytečné rušiti spánek lidí, jak různými mechanickými nástroji, tak i morální výchovou. Potlačování automaticí, pokud je vůbec možné, může pak míti i škodlivý vliv, jelikož psychogenně jsou jím vyvolávány různé neurotické symptomy daleko častěji a v intenzivnější míře, než v jaké je vyvolává případný morální odpor z dosažených automaticí. Pokud běží o automace psychopathicky zpříčiněné, nesmí jim moderní lékař násilně zabraňovati, nýbrž musí se snažiti o od-

stranění jejich příčin. Způsobují-li však dosažené noční automace chorobné příznaky, jest jeho prvním úkolem zbavití pacienta morálních tendencí, které jsou jejich pravými příčinami, a umožniti mu tak v plné míře vychutnat rozkošnickou povahu automací. Sám automatismus je ovšem velmi těžce vyléčitelný, ale jeho léčba, v opak mínění mnoha soudobých lékařů, není přímo vůbec nutná. Automatismus má svoje kladné stránky, svoji sociální hodnotu, neboť nočními automacemi uspokojená nevědomá anomální přání nedomáhají se realizace, již si obvykle vynucují vědomé anomální sklony, docházejíce tak i v nejtěžší konflikty se zákonem (sadistická přání atd.).

Ku konci zbývá vytknouti některým sexuologům, že označují nouzové, abstinencí vynucené automace jako fyziologické, neboť ani nejnutnější nouzové automace nejsou zpříčiněny toliko fyziologicky, nýbrž vždy i psychicky, erotickými představami. Právě tak jako nelze dosahovati orgasmu prostou ipsací bez vědomé nebo nevědomé erotické nadstavby, tak ani automace, čistě fyziologický způsob dosažení orgasmu, nemůže nikdy být vznikena fyziologicky. Čistě fyziologicky může být vyvolána nanejvýše u mužů erekce, na př. za spánku a přeplněním močového měchýře, avšak podobné podněty nestačí ani u hyperestetických lidí samostatně vyvolati kompletní automaci. Končí-li takto původně vyprovokované erekce mnohdy přece orgasticky, je nutno vždy předpokládati, že se k původnímu vzruchu dodatečně připojily i vzruchy erotické. Proto, dbáme-li před ulehnutím o vyprázdnění močového měchýře, zmenšujeme sice někdy, jak již bylo řečeno, o trochu pravděpodobnost noční automace, ale nikdy, ani tímto, ani jinými, shora uvedenými opatřeními, nejsme ji schopni vyloučiti.

3. Morální kritika automace

Kromě z hlediska zdravotního, byla noční automace posuzována i z hlediska morálního. Za antických dob, jak se domníváme, byla jistě noční automace morálně nezávadnou, neboť byla přisuzována i bohům. Naproti tomu však ve Starém Zákoně je považována za něco nečistého: »Muž, z něhož by vyšlo símě scházení, smyje všecko tělo své, a bude nečistý až do večera. Každé roucho a i každá kůže, na níž by bylo símě scházení, zeprána bude vodou, a nečistá bude až do večera. Žena také, s kterouž by obýval muž scházením semene, oba smyjí

se vodou, a nečistí budou až do večera.« (Leviticus, XV., 16 až 18.) Přes to však starší katoličtí theologové nepovažovali noční automace za hřích. Tak na př. praví sv. Tomáš: »Si pollutio placeat, ut naturae exoneratio et vel alleviatio, peccatum non creditur.« Později stavěli se tolerantně k nočním automacím protestanté. Luther sice pokládal automace všeobecně za patologický, ale nikterak ne za nečistý, hříšný jev a doporučoval k jejich vyléčení manželství »medicinu, pocházející od Boha samého«. Naproti tomu pozdější a, paradoxně, i moderní katoličtí theologové odsuzovali automace za spánku nastalé jako hřích.

Posuzujeme-li dnes nezaujatě noční automace po stránce morální, konstatujeme ovšem oproti těmto puritánským názorům, že noční automace jsou naopak důsledkem morálky (Lust ohne Schuld) a to nejen, jsou-li zpříčiněny abstinencí, nýbrž i v těch případech, kdy jejich příčinou jsou zvláštní potlačovaná erotická přání. S hlediska křesťanského, nedbajícího lidské přirozenosti, lze z automací usuzovati nanejvýše jen na dispozici lidstva k »nemravnosti«. Proto, opovažuje-li se kdo ještě dnes operovati morálními soudy, nechť přijme definici, že automace je mravní výraz přirozené lidské nemravnosti. Nouzová automace potvrzuje totiž nepotlačitelnost sexuálního rozkošnictví, psychicky vyvolané automace pak neschopnost lidí býti i duševně věrnými jedné a též osobě. V tomto smyslu chápou význam automací, pokud jsou psychicky podmíněny, již mnozí primitivové, kteří je dokonce pokládají za důkaz reálné nevěry. Tak na př. Malinowski píše o Trobriandech: »Ženatý muž bude ovšem takové noční návštěvy před svoji ženou zatajovati, neboť by se zlobila, že ve snu souložil s jinou ženou.«

Z poznané etiologie nočních automací, jak psychicky motivovaných, tak i nouzových, vyplývá dále, že tento druh dosažení orgasmu je vlastní toliko lidem. Souhlasně s tím zvířata nejsou stihána za spánku nočními automacemi a jestliže přece, jak jsme dříve uvedli, byly u některých zvířat pozorovány, jde o bizární případy, jejichž příčiny vzhledem k neznalosti psychického dění u zvířat, nemůžeme si dnes dobře vysvětliti.

4. Pathologické druhy automace

Oproti kompletním nočním automacím, které nanejvýše mohou být v některých případech patologicky zpříčiněny, jsou orgastické denní automace, vždy již samy o sobě patologickým

a tudíž i dosti řídkým zjevem, neboť normální člověk může dosáhnouti automačně za dne jediné úvodního podráždění. Přes to však nevyvolávají nikdy chorobných následků. Denní automace jsou evokovány normálně přímými, nezakryvanými erotickými vzruchy, ale někdy dostávají se i za zdánlivě anerotických situací. Pokud nastává automace za bdění při erotických fantasiích nebo při erotických vjemech, a může-li být takto kdykoli úmyslně provokována, slouží za surrogát ipsace. V těchto případech svědčí automace o sexuální hyperaesthesii, vzniklé konfliktem morálních tendencí se sexualitou a umožňující dosahovati neobjektivního ukojení nejmorálnějším způsobem. U mužů dochází pak při erotickém vzrušení také leckdy na denní automaci ve formě ejaculatio praecox, ante immissionem penis in vaginam. Tuto neočekávanou a zdánlivě nechtěnou automaci znemožňující soulož vykládáme si sexuální hypochondrií, strachem z koitu, který, podobně jako morálka působící v předešlých případech, vyvěrá v nevědomí z kastrálních obav. Zdánlivě anerotické nepředvídané denní automace jsou pak vzníceny silnými nevědomými erotickými sklony za určité situace, jejíž erotický charakter si neuvědomujeme. Nejčastěji dochází na ně ve strachu nebo při úleku, v kterýchžto případech svědčí obvykle o silné masochistické náklonnosti.

V jiném směru vede potlačování sexuálních žádostí přímo k chorobnému maskování automačně dosaženého orgasmu předně tím způsobem, že automace, ať již nastalá za spánku nebo ve bdění je provázena na místo orgastickými rozkošemi, nepříjemnými a někdy dokonce i silně bolestivými pocity. Automaci spojené s bolestivými pocity nazývá Loewenfeld *pollutio (automatio) dolorosa*. Automace podobné kvality zaznamenal na př. dr. P. Bernhardt u jisté švadleny, jež ve vzteku dosáhla automačně pohlavního ukojení, avšak bez jakýchkoliv rozkošných pocitů, nýbrž naopak s velkou bolestí. Automatio dolorosa je nám konečně již známa z historie. Podle zpráv o povaze »styku« s ďáblem, které si středověcí inkvisitoři vynutili na »čarodějnicích« byla obvykle tato »soulož« líčena velmi bolestivě. Čarodějnice Thièvenne Paget dokonce tvrdila, že styk s incubem je stejně bolestivý jako normální porod. Většina čarodějnic svedena bolestivými pocity, fantasovala pak o ďábové údu jako o velkém, tvrdém tělesu. Některé líčily, že penis ďábla je z půli z masa a z půli ze železa. Jiné opět sdělovaly, že inkubus má dlouhý, špičatý a drsný úd opatřený hákem, který při vytažení penisu roztrhává vaginu. Rovněž bylo uváděno, že penis ďáblův je velký jak paže a pokrytý šupinami.

Všeobecně se pak shodovaly výpovědi také v tom, že semeno incuby je studené.

U mužů projevuje se kromě toho maskovaný orgasmus při automaci i ve formě *spermatorrhoe* (nesprávně též zvané *polyspermie*) nebo *prostatorrhoe*. Spermatorrhoeou nazýváme zdánlivě eroticky nepodmíněný odchod semene z neerigované pyje, probíhající bez jakýchkoliv orgastických sensací a spíše někdy doprovázený nepříjemnými pocity. Prostatorrhoea je pak zcela obdobným, zdánlivě zcela anerotickým a asexuálním úkazem, jenže místo semene dochází toliko k výronu sekretu prostaty. Většinou nastává spermatorrhea a prostatorrhoe jen za bdění a to obvykle při aktu exkrementačním (*defekační spermatorrhoea*) nebo při urinaci (*mikční spermatorrhoea*, podle Fürbringera *spermaturie*). Jelikož však ejakulaci vyvolanou drážděním extragenitálních oblastí nelze pokládati za automaci, nemůžeme ani spermatorrhoeu a prostatorrhoeu jako následek aktů defekačních a urinačních považovati za maskovaný orgasmus automačně dosažený, nýbrž za maskovaný orgasmus maskované ipsace. Automaci je možno označovati vyloučení spermatu nebo sekretu prostaty nedoprovázené, ani orgasmem, ani erekcí, jediné tehdy, jestliže nastalo bez jakéhokoliv fyzického dráždění. Při automaci této formy podobně jako při všech jiných denních i nočních automacích, nelze ovšem skoro nikdy naprosto vyloučiti různá fyzická dráždění, avšak pokud tato nepřesahují jistou míru, není třeba bráti na ně zřetel a usuzovati podle nich na druh sexuálního ukájení. Ku konci zbývá podotknouti, že spermatorrhoea, jakož i prostatorrhoe, je sama o sobě sice patologickým, ale ne patogenním jevem a že tedy nemá následky. Starší lékaři, jako na př. Tissot, jež podle Galena nazývá spermatorrhoeu *gonorrhoea simplex*, nebo jindy *gonorrhoea vera*, přisuzovali jí ovšem i smrtelné účinky.

5. Etiologie ipsace

Oproti kompletní automaci, jež je obvykle aktem nevědomým, dostavujícím se za spánku nezávisle na naší vůli, je orgastická ipsace převážně aktem volným, provozovaným při bdění. Příčinou, která nás hlavně dohání k ipsaci, je částečný nebo úplný nedostatek objektivního ukájení s příslušným erotickým partnerem, částečná neb úplná sexuální nouze, jež, není-li nut-

ná, je skoro vždy alespoň podstatně odůvodněna a prospěšná, zatím co sexuální abstinenci, vynucující si nouzové noční automace, podstupujeme dobrovolně a úplně zbytečně.

Sexuální nouze zpřičinující nouzovou, *surrogátní ipsaci* vzniká v absolutní míře u lidí heteroeroticky disponovaných odloučeností od druhého pohlaví. Odloučení od druhého pohlaví můžeme být buď násilně nebo přirozeně. Násilně dochází takto na absolutní sexuální nouzi bedlivým dohledem pěstounů nad mládeží v rodinách nebo životem v internátech, v pensionátech, v konviktech, v seminářích, ve vychovatelnách, v kláštorech, za války v zákopech a v zajateckých táborech, v polepšovnicích, v donucovacích pracovnách a v trestnicích, právě tak jako v ústavech pro choromyslné a v nemocnicích. Každý, kdo měl příležitost pozorovati sexuální život lidí omezovaných takto na svobodu, předsvědčil se, že ipsace je tu skoro u všech na denním pořádku. Mezi mládeží žijící pod přísným dohledem doma nebo v internátech, v pensionátech a v podobných výchovných ústavech je ipsace tak rozšířena, že mládež musila dříve často usínati při osvětlení za dozoru vychovatelů, čímž mělo jí býti zabráněno v ipsaci. Někteří bláhoví »pedagogové« nedovolovali dokonce svým svěřencům ani prodlévatí bez dohledu na záchodě, aby jim snad neposkytli příležitost oddáti se zapovězené rozkoši. Vzhledem k takovému drakonickému opatření, musíme pak také připustiti možnost, že snad přece někdy mohou býti lidé násilně donuceni i k sexuální abstinenci a tedy k nedobrovolnému trpělivému očekávání spásy v nočních automaticích.

Pokud se týká klášterů, jako ústavů, v nichž odedávna bujela ipsace, brojil v tomto směru proti nim již Ch. G. Salzmann, neboť byl protestantského vyznání: »Mezi vzdálenější příčiny (ipsace) řadím předně klášterní život, který jinak byl tak vysoko ceněn a jenž dosud v některých provinciích se těší jisté úctě. Římský biskup (rozuměj papež), který po mnohá staletí mocně podporoval nevědomost, hloupost a pověry, a který kázal křesťanům nenáviděti a pronásledovati, postaral se také o nejúčinnější opatření, jimiž by křesťany pobízel k vynalézání a provádění všech způsobů dobytých výstředností. Neboť nařídil těm, kteří bažili po svatosti, zahálku a zakázav jim manželství, postaral se tak, aby v podstatě nevinné a prospěšné sklony, kterými nás obdařil sám Stvořitel, nabyly takové divokosti a nevázanosti, že rozum, který beztak tehdy nebyl k ničemu, poněvadž římskému biskupu neobyčejně na tom záleželo, aby jej ponechal v nečinnosti a aby bránil jeho rozmachu, ne-

mohl proti nim nic svěsti — a že zuřily a chápaly se zběsile každé příležitosti k dosažení ukojení. Proto jsou kláštery ne-sporně hnojiště, v nichž se líhne, po pádu římské a řecké kultury, všechno svinstvo, které bez hnusu nelze jmenovati.« (Ueber die heimlichen Sünden der Jugend, 1785, str. 98—99.) Skutečně velké rozšíření ipsace jak v mužských, tak i ženských kláštorech dosvědčují přímo církevní tresty, které již v nejstarších dobách stihaly podobné »poklesky« mnichů a jeptišek.

O sexuální nouzi zpřičiněné ipsaci mužů za války, v zákopech a zajateckých táborech, poskytl nám bohaté zkušenosti světová válka. Výstižně charakterisuje nouzovou ipsaci vojáků za války, tehdy populární německé přísloví: »Dříve mi byla žena pravou rukou a nyní je mi pravá ruka ženou.« V Sittengeschichte des Weltkrieges (I., str. 185) je, kromě jiných případů, uveden zajímavý dokument o ipsaci na frontě, zaznamenaný jistým francouzským poručíkem: »Přehlížev vojáky, přišel jsem do nuzně osvětleného zákoutí krytu. Skoro strašidelně vyhlížející tlupa vojáků a nepříjemné fluidum přiměly mne zastaviti se ve dveřích a nestřeženě pozorovati tyto lidi. Stáli v kruhu okolo jistého mladšího vojáčka, který pocházel podle výslovnosti, z pařížské periferie a s velkým zájmem a s vybičovanou fantasií naslouchali vyprávění. Pařížan líčil v nejpěstřejších barvách do nejmenších detailů, pomáhaje si rukama, tělem i hlavou, a mlaskavými tóny, a napodobuje též občas ženský hlas, svoji — svatební noc. Vzrušení, do něhož se sám vpravil, zmocnilo se i jeho kamarádů, kteří, jak se zdálo, pokud jsem v temnu mohl pozorovati, jej stále těsněji obklíčovali a viseli mu na rtech, vyvalující oči. Po špičkách přiblížil jsem se blíže a když si mé oči zvykly na skrovné osvětlení, tu jsem teprve mohl přesně zjistiti pravý účel a účinek živého vyprávění tohoto pařížského pepíka: vojáci stáli zde u vytržení s rozpiatými kalhotami.«

O ipsaci v zajateckých táborech podle vlastních zkušeností nabytých v ruském zajetí, pojednává dr. H. Paradeiser: »Nejvšednějším a jistě nejrozšířenějším způsobem sexuálního ukájení byla ve všech zajateckých táborech onanie a v noci podezřelý praskot postelí, na nějž si pomalu všichni zvykli, potvrdzoval, že tato surrogátní činnost, již se zajatci s opravdovým zápalem odávali, byla velmi častá.« Jistý zajatec dokonce vypravuje opět o sobě samém: »Byli jsme nakomandováni na práci v Piave de Tecco. Jednoho dne, když jsme byli fasovat v městě, uzřeli jsme jeti na oslu asi 17letou dívku, krásnou jako obraz. Všichni jsme ji obdivovali. V noci nemohl jsem

spáti a stále mi tanula na mysli představa tohoto krásného děvčete. Obracel jsem se s boku na bok. Teprve po půlnoči jsem ulehl na břicho, na svůj erigovaný úd. Zmocnil se mne zvláštní pocit, mé smysly mne opustily. Natrhl jsem slamník a do vzniklé díry jsem několikrát vrazil plnou silou, při čemž jsem si představoval, že ležím na děvčeti. Nato dosáhl jsem dlouho trvajícího rajského pocitu, aniž jsem věděl, kde se toho tolik bere. Brzy poté jsem usnul hlubokým spánkem a druhého dne jsem zpozoroval, že můj úd je ostrou slamou úplně pořezán. Popadal jsem se za hlavu a činil jsem si výčitky, ale nepomohlo to, neboť za několik týdnů uviděl jsem opět krásnou švadlenu a vše se opakovalo po starém. Uvykl jsem na tento manevr a slamník musil vždy přidržeti.»

Nejpříšernější, neútěšná sexuální nouze vládne však v trestnicích, v nichž mnozí lidé jsou odsouzeni prodlíti až do konce svého života. Je zajímavé uvést několik zpráv o ipsaci vězňů, jež zaznamenal Ernst Toller: »Ani nejpřísnější dohled ve věznici v Eichstedtu nemohl zabránit, aby mezi vězňenými muži a ženami byly navázány zvláštní styky. Spojení bylo brzy dosaženo a tak docházelo na pravidelnou výměnu zásilek mezi prvním (ženské oddělení) a druhým patrem (mužské oddělení). Trestankyně ustrihovaly si praménky pohlavního obrotu a posílaly je nahoru, trestanci pak pohlížejíce na ně a očichávajíce je, onanovali a posílali ženám sperma v krabičkách od sirek.« »Vzpomínám si, pokračuje Toller, na jisté vypravování. Jeden tělesně neobyčejně vyvinutý šedesátiletý muž, měl ve zvyku vyprávěti, kterak souložil se svou ženou. Jeho sedmnáctiletý syn musil se usaditi v kuchyni a hráti na foukací harmoniku, vždy týž »Schuhplattler«. Podle tohoto rytmu prováděl soulož. Nedlouho po tom uslyšel jsem v jedné cele hráti na foukací harmoniku tento »Schuhplattler«. Otevřel jsem dveře a uzřel jsem, jak jeden vězeň podle stejné melodie onanuje«. Dále uvádí Toller příběh, v němž hrála erotickou roli jistá trestankyně, zaměstnaná v prádelně, jejíž okna bylo viděti z mužských cel: »(Tato dívka) zamilovala se do jednoho mého spoluvězně a aby mu něčím příjemnila život, počínala si v posledních hodinách, kdy dozorkyně nebyla přítomna, zpravidla následovně: Rozepjala svou šedou kytlici z hrubého plátna a postavila se nahá do okna prádelny. Vězeň, kterému tato dojemná přízeň náležela, vylezl na postel a dívaje se na ni, onanoval.«

Podobně jako v mužských i ženských trestnicích je ipsace všedním zjevem v ústavech pro choromyslné. Lékaři sice rádi

pokládají ipsaci choromyslných za projev psychopatie, ale my víme, že stejně jako jsou ústavy pro choromyslné převážně jenom věznicemi a nikoli léčebnými ústavy, jest v nich masově rozšířená ipsace zpříčiněna hlavně nouzově a nikoli psychopaticky. Rovněž hojná je ipsace v nemocnicích, ba i v některých sanatoriích, pokud snad není jejich účelem nahrazovati »maison de rendezvous«, a jsou-li tu pacienti pod přísným dohledem. Všechna opatření, jak doma tak i v internátech, v kláštarech, v zajateckých táborech, a v ostatních uvedených ústavech, trestnice nevyjímaje, nevylučují ovšem v praxi řídké výjimky, že i takto na svobodě omezovaní lidé nějakým způsobem dosáhnou někdy příležitosti k souloži.

Naprosto nejen theoreticky, ale i prakticky je heteroerotické objektní ukájení vyloučeno toliko při odloučení lidí od druhého pohlaví přirozeným způsobem. V tomto smyslu upadají do sexuální nouze skoro jedině muži, a to při výkonu některých povolání. Tak na př. nutně trpí sexuální nouzí námořníci na nákladních, válečných a podobných lodích, na jejichž palubě není jediné ženy. Němci, vystihnuvše toto utrpení námořníků, nazvali vzhledem k nim cunnus succedaneus, jak již bylo uvedeno, »Seemannsliebchen«. Dnes ovšem, díky technickému pokroku, zkracuje se zrychlenou dopravou doba plavby a tím i doba sexuální osamělosti námořníků — oproti dobám dřívějším — na poměrně krátký čas. Dále odsuzuje zaměstnání k absolutní a nepřemožitelné sexuální nouzi strážce nepřístupných majáků, osamělé vědecké pracovníky na pozorovatelských stanicích značně vzdálených od lidských sídlišť, badatelské nebo obchodní výpravy putující pustými nezalidněnými končinami a pod.

Sexuální nouzi trpí ovšem i lidé žijící na svobodě v normálním prostředí, a to především zdrženlivostí v objektním ukájení. Oproti zbytečné sexuální abstinenci, jež je motivována morálně, nehledě k případným klamným důvodům rozumovým, spočívajícím ve strachu před zhoubnými následky ipsace, je zdrženlivost v objektním ukájení způsobena všeobecně vážnými, racionálně opodstatněnými důvody a u žen kromě toho i přirozenými psychickými sklony. Jediné z morálních příčin upouštějí lidé od sexuálních styků poměrně zřídka.

Z podobných motivů dochází k sexuální nouzi hlavně u lidí získavších trvalého partnera, jemuž nechťejí být nevěrní, jsou-li dočasně od něho odloučení a nemohou-li se s ním tedy ukojiti. Ovšem dnes ve většině případů není ani věrnost pouhým morálním postulátem, neboť hlavně ženy, ať již jako legitimní nebo nelegitimní partnerky, jsou svému muži

věrné z důvodů rozumových, totiž proto, aby nepřišly o existenci, kterou jim skýtá jejich monogamní poměr. Taktéž nezachovávají muži svým manželkám věrnost, i když se pro tu chvíli nemohou s nimi stýkati, z důvodů morálních, nýbrž proto, že se tak vyhnou možným domácím nesvárům a v případě, že jsou se svou ženou oddáni i možnosti rozvodu z vlastní viny, který by je mohl finančně poškoditi.

Jinak jsou lidé z příčin v podstatě sociálně-ekonomických donucováni k zdrženlivosti v objektním ukájení proto, že sexuální styky v dnešní společnosti, založené na podkladě soukromohospodářském, jsou plně zprostitovány. Hospodářsky neemancipované ženy jsou nuceny dnes obchodovati svým pohlavím, ať již jako nevěstky, milenky nebo manželky. Z toho důvodu odmítají a zdržují se muži i ženy styků, neskýtají-li jim vhodnou partii. Muži odmítají stýkati se se ženami, které by je finančně zničily, přímo nebo nepřímo, vynucením slibu manželství. Ženy se pak zdráhají vyhověti mužům, kteří nejsou schopni dostatečně, tou neb onou formou, honorovati jejich povolnost. Další sociálně ekonomickou příčinou zdrženlivosti v sexuálních stycích je obecně obava z koncepce, obava před biologickými následky soulože.

Jiný možný následek pohlavního styku brzdící objektní ukájení, jsou pohlavní choroby. Z této příčiny, z důvodů zdravotních postihuje sexuální nouze hlavně muže, kteří by se jí jinak často mohli vystříhati stykem s prostitutkami. Strachem před pohlavními chorobami je nutno také vykládati ve většině případů zdánlivě morální odpor k styku s lehce získatelnými partnery.

Dále je zpříčiněna sexuální zdrženlivost erotickou vybíravostí, opovrhováním partnery, nejen ošklivými, ale i individuálně méně líbivými. Konečně vyplývá zdrženlivost v sexuálních stycích z požadavku pohodlí, straněním se soulože mimo lože, odporem k bezpřístřešné lásce, k níž za dnešních sociálně ekonomických poměrů jsou hlavně donucovány nelegitimní dvojice.

Ženy jsou kromě toho zdrženlivé v objektním ukájení z přirozených psychických důvodů, neboť opakem k mužům, lpějí více na erotickém životě, na koketerii, než na sexuálním ukájení. Schopností udržeti partnera na uzdě, odpíráním povolnosti v sexuálním styku, je ženě umožněno hráti při erotice aktivní úlohu, kterou svolením k objektním sexuálnímu ukájení nutně ztrácí. Zdrženlivostí prodlužují si tedy ženy psychické rozkoše, které jim skýtá erotický, platonický poměr. Ojedinele

existují však i psychické motivy zdržující obě pohlaví v objektním ukájení. Je to stud, který brání odhaliti před partnerem případné skryté tělesné vady, tetutáže a pod.

Pokud sexuální nouze vyplývá ze zdrženlivosti v sexuálních stycích, je zpříčiněna dvojí formou, buď vlastní zdrženlivostí, nebo zdrženlivostí osob druhého pohlaví. Jestliže je sexuální nouze v normálních životních podmínkách vyvolána vlastní zdrženlivostí je překonatelná a dobrovolná, zatím co sexuální nouze vzniklá nesouhlasem partnerů je nutná a nepřemožitelná. Ovšem vynucená sexuální nouze je všeobecně řídká a obvykle jen částečná a dočasná, trvale a úplně mohou jí snad trpěti toliko lidé velmi ohyzdní, kretini, mrzáci nebo lidé stížení zjevnými odpornými chorobami. Normální lidé mohou pak trpěti na jejich vůli nezávislou naprostou sexuální nouzí jen dočasně a to hlavně muži, neboť ženy mají skoro vždy možnost jí ujíti, jelikož si v každé situaci celkem snadno mohou získati partnera. Tento rozdíl mezi vyhlídkami na sexuální styk mužů a žen je zpříčiněn psychickým zájmem žen na zdrženlivosti v objektním ukájení, o němž jsme právě pojednali. Výhodnější situaci žen vyvažuje však u mužů konečně opět možnost styku s prostitutkami, a nemají-li k němu příležitosti neb dostatečných prostředků, jsou muži dokonce oproti ženám v té výhodě, že si sexuální styk mohou vynutiti násilím, znásilněním žen. Absolutně nepřekonatelná, naprostá sexuální nouze je tedy spíše možná u žen, než u mužů. Za normálních podmínek vzniká ovšem úplná sexuální nouze obvykle vždy jen vlastní zdrženlivostí, vyvolanou nesnadným dosahováním objektních styků, takže o absolutní sexuální nouzi vynucené a nepřekonatelné za těchto okolností nemůžeme skoro vůbec mluvit. Jestliže však sexuální zdrženlivost je zbytečná, je zdrženlivost v objektním ukájení větším dílem oprávněná a prospěšná, neboť lidé často těžce pykají za své nepotlačené touhy po objektním ukájení.

Kromě zdrženlivosti v objektním ukájení, jak vlastní, tak i v úvahu spadajících osob druhého pohlaví, může být sexuální nouze vyvolána i neschopností partnerů sobě se oddávajících, aby se ukojili. Tak na př. muži trpí sexuální nouzí přes to, že získali k styku partnerku, v tom případě, když žena není fysicky již schopna vyhověti jejich požadavkům. Naproti tomu opět ženy trpí nouzí, jestliže získaný partner je méně potentní, než ony samy. Konečně může nastati sexuální nouze u žen, ačkoliv souloží, i z toho důvodu, že jejich partner je z neobratnosti nebo bezohlednosti nepřivádí k orgasmu, zatím co ho sám dosahuje.

Dále vzniká sexuální nouze náhlými a celkem neodkladnými

sexuálními požadavky v situacích, kdy objektivní styk je naprosto nemožný nebo jen velmi těžko proveditelný. Podobná přání jsou obvykle provokována prudkými erotickými vzruchy, avšak někdy také duševními krisemi. Pokud se týká sexuálních požadavků zpříčiněných duševní krizí, má sexuální akt význam omamného prostředku. Sexuálním aktem, respektive v normálních případech za účelem jeho umožnění vynucenou erotickou nadstavbou, je soustředěna naše mysl na věci příjemné a všechny nepříjemné vjemy i myšlenky jsou zapuzovány. Sexuálním aktem můžeme si nejprimitivnějším způsobem připravit umělé ráje. Právě tak jako utápíme své strasti v alkoholu, můžeme je zahnati i sexuálním aktem. Blažený stav umožněný sexuálním ukájením je ovšem krátký a nemůžeme-li návrat tíživého stavu předejíti brzkým usnutím po aktu, vyžaduje si mnohdy duševní krize i jeho mnohonásobného opakování. Za dne donucují nás pak někdy duševní krize: úzkost, strach, deprese, zoufalství a p., k sexuálnímu ukájení za situací nejnevhodnějších nejen k souloži, ale i k ipsaci. Tak na př. uvádí Fenichel, že jistý muž stále podával a opět odvolával svůj telegram, až konečně, nevěda si rady, jak se má definitivně rozhodnouti, počal na veřejném místě ipsovat. (Perversionen, Psychosen, Charakterstörungen, Wien 1931.) Dále zaznamenává podobný případ Hirschfeld: »Jistý advokát z mé klientely ejakuloval na tento způsob (femorální ipsace) pětkrát denně, a to s obdivuhodnou zručností. Tento muž z dětství již silně neuropathický, ulevil si, zejména byl-li rozčilen nebo měl-li strach, tím způsobem, že několikrát po sobě stiskl stehna; na příklad, když čekal v soudní budově na přelíčení, bavě se na chodbě s klientem, opřel se o sloup a nepozorovaně ipsoval. Sám o sobě sděluje: »Pokud se mohu upamatovati, počalo to ve třetí třídě obecné školy, asi ve věku 9 let. Vzniklo to při vypracování početní úlohy. Nemohl jsem ji hned vyřešiti a velmi jsem se rozčilil. Srazil jsem nohy a pevně jsem je svíral, načež jsem v zápětí dosáhl nepopsatelně rozkošného pocitu. Od té doby až dodnes zůstala namahavá duševní práce, již jsem se oddal, hlavním motivem mé onanie. Tak jsem tomu přivykl, že skoro při každé delší duševní práci několikrátě onanuji. Bez toho nemohu skoro vůbec pracovati. Čím naléhavější a nutnější je práce a čím mám k ní méně času, tím vášnivější a úsilovnější je nutkání k onanii. Zvláště stalo se toto nutkání zcela nehorázným při písemných zkouškách. Nikdy jsem snad více neonanoval, než po dobu, kdy jsem skládal písemné státní právnické zkoušky. Tehdy jsem možná onanoval denně 15krátě

nebo i vícekrát některé dny (konkurs trval 14 dní) také o něco méně. Nutkání k onanii je vždy stejně silné a musím se mu bez odporu podrobiti, ať již vykonávám své práce doma, venku nebo v kanceláři.« (»Sexualpathologie« I., str. 139.) Takové případy ipsace je ovšem nesprávně nazývati *ipsační obsesi* (*Zwangsonanie*), neboť duševní krize nutí nás přímo jenom k sexuálnímu ukájení, jehož případnou ipsační formu zpříčinuje teprve těmito žádostmi vyvolaná sexuální nouze. Běží tedy o akutní sexuální obsesi, která v nepříhodném okamžiku nachází jedině východisko v ipsaci.

Psychický význam sexuálního ukájení zde podaný je rovněž klíčem k analýze satyriase a nymphomanie, trvalé sexuální obsese, která, podobně jako obsese akutní, zpříčinuje často sexuální nouzi a tím i ipsaci. Dále je z tohoto hlediska nutno posuzovati i automace nastalé ve strachu, rovněž i veškeré sexuální akty při masochismu.

Duševní krize, jež si vynucuje sexuální ukájení, může být někdy též povahy erotické a to, když vyplývá prostě z násilné sexuální abstinence. Takto zpříčiněné kritické stavy způsobují hlavně nespavost, již lze však lehce čeliti upuštěním od našich asexuálních předsevzetí. Mnozí lidé skutečně nemohou usnouti, aniž se ukojili a proto oddávají se pravidelně před spaním sexuálnímu ukájení, ať již objektivnímu nebo ipsačnímu. V těchto případech funguje sexuální akt speciálně jako uspávací prostředek.

Na konec zbývá ještě zmíniti se o sexuální nouzi lidí nepřirozeně založených. Takoví lidé, pokud vyžadují partnera, nacházejí ho jen velmi těžce, poněvadž málo lidí je svolno snášeti podobně styky. Dále pak vyžadují mnohé anomální sklony větší zdrženlivosti, neboť se jimi lidé vydávají v nebezpečí trestního stihání nebo vydírání.

Ze sexuální nouze spočívající v nedostatku objektivního ukájení s náležitým erotickým partnerem, ipsace není ovšem jediným východiskem. Mnohdy oddávají se lidé z nouze i stykům s nepřislušnými partnery. Tak na př. u lidí normálních, heteroerotických sklonů lze pozorovati nouzové styky s nepřislušným, stejnopohlavním partnerem, přejímající funkci ipsace hlavně mezi mládeží. Jejich nejobvyklejší formou je manuelisace, respektive u dívek digitace, spočívající v dráždění partnerova pohlaví rukou nebo prsty obvykle vzájemně mezi partnery provozovaném. Chlapci tvoří často celé skupiny, kroužky, v nichž se oddávají podobnému vzájemnému nouzovému ukájení a jež nesprávně jsou nazývány onanistickými. V některých přípa-

dech je však sexuální nouze mezi různopohlavními osobami omezena toliko na nemožnost soulože, zatím co partner je svolný k jiným druhům objektivního ukájení, takže si nouze nevynucuje, ani ipsaci, ani styk s nepřislušným partnerem. Mnozí lidé, jak muži, tak i ženy, vylučují totiž soulož z objektivního ukájení, obávajíce se jejich následků, koncepce nebo nákazy, které při jiných stycích jsou celkem nepravděpodobné, s výjimkou dosti častého nebezpečí nákazy při lambitu. Některé ženy zvané polopanny (demivierge) nedovolují pak svým partnerům soulož také proto, že spekulují svým panenstvím, hledí si za každou cenu uchovati panenskou blánu, i když se nesmířují s cudným životem.

Kromě nouzových důvodů je ipsace hojně zpříčiněna i psychicky. Psychický sklon k ipsaci je častý a silný hlavně mezi ženami, neboť ženy, nesnášejíce svou pasivní roli při souloži, více méně se odvracejí od objektivních styků s muži. Koitus je svým fyzickým charakterem pro ženy ponížím a tato jeho psychická nepříjemnost nedovoluje obvykle ženám náležitě zažítí tělesnou rozkoš jím skýtanou. V psychopathických případech může býti psychická nepříjemnost soulože stupňována ve strach před souloží, takže se jí ženy úplně straní. Odvrat žen od soulože je dále všeobecně podporován i zcela přirozenými důvody, jelikož ipsace je pro ně technicky dokonalejším druhem ukájení. Ovšem tyto příčiny nemusí vésti jediné k ipsaci, neboť ženy takto disponované jsou schopny výhodně se ukájet i anomálními styky s muži nebo s osobami stejného pohlaví (digitací, frotáží, lambitem etc.).

Rovněž muži jsou mnohdy psychicky interesováni na ipsaci. Jestliže však u žen je sklon k ipsaci podmíněn v základě již jejich anatomickou stavbou, je u mužů normální psychický zájem na ipsaci zpříčiněn v podstatě kultivovaností sexuálních styků. Ženy disponující za dnešních poměrů celkem svobodně svým tělem, znesnadňují mužům sexuální styky dlouhou erotickou předehrou, v níž hrají aktivní úlohu a již tedy z pochopitelných psychických důvodů snaží se co nejdéle prodloužit. Využívajíce takto moci nad svým tělem, dovedou partnera zkrátiti a přinutiti jej k servilnosti, galantnosti a sentimentalitě, čímž je muži znemožněno provést soulož náhle a brutálním způsobem, jak si toho alespoň nevědomě přeje. Pro muže je totiž sexuální akt aktem sadistickým, kteréžto kvality je však dnes, z uvedených příčin, obvykle zbaven. Kultura sexuálních styků, založená na vzájemné lásce a svobodné vůli obou partnerů, snižuje značně rozkoše, které by jinak mohl mužům se-

sexuální styk poskytovat. Muž přeje si ženy znásilňovat, avšak dnes je nucen se s nimi mazlit. Z těchto důvodů oddávají se někteří muži ipsaci jako psychicky kvalitnějšímu druhu sexuálního ukájení.

Psychopathicky je pak ipsace zpříčiněna u mužů strachem před ztrátou aktivní úlohy přímo při souloži, nevědomými kastročnými obavami (vagina dentata). Takto zatížení muži nejen netouží po souloži, ale obvykle jí vůbec nejsou schopni, neboť jejich strach z ní vyvolá u nich před souloží naprostou impotenci.

Ačkoliv nejen ženy, ale i muži mohou naléztí při psychickém nebo psychopathickém odklonu od soulože její vhodnou náhražku v různých anomálních sexuálních stycích, přece se většinou oddávají z těchto příčin toliko ipsaci. Pokud je ipsace podmíněna psychickými faktory, nedosahujícími pathologického stupně, je ovšem vyžadována jen jako doplňkové ukájení kromě ukájení normálního. Jediným druhem ukájení stává se takto zpříčiněná ipsace jen za sexuální nouze. Nesmíme však zapomínati, že naprostá sexuální nouze, je-li závislá na vlastní zdrženlivosti, je způsobena oslabeným zájmem o soulož, který ubírá lidem chuť zdolatí překážky znesnadňující jim normální sexuální styky. Oslabeným zájmem o soulož je rovněž možno všeobecně vykládati různou intenzitu sexuální nouze u lidí, kteří mají stejné možnosti k dosažení objektivního ukájení.

Naproti tomu psychopathický odklon od soulože je absolutní a lidé jím postižení oddávají se ipsaci trvale a zásadně, straníce se soulože i při nejskvělejších příležitostech. V takových případech specifikujeme ipsaci jako *ipsismus*. Základní jeho příčina, již uvedené, lze krátce definovati u mužů jako *horror vaginae*, spočívající v nevědomí na kastročném komplexu, a u žen jako *horror penis*, způsobený pathologicky zvýšeným odporem k pasivní funkci při koitu. Tyto příčiny nejsou však jediné příčinami ipsismu, nýbrž v podstatě jsou posledními příčinami skoro všech erotických i sexuálních aberrací. Skutečně také s ipsismem je v mnohých případech spojena erotická aberrace jako na př. autoerotismus, exhibitionismus, voyeurismus, olfaktorismus atd. Jestliže pak lidé při ipsismu neprojevují zjevně anomální erotické sklony, nelze proto ještě předpokládati, že by jejich pathologické duševní konstitute neměla po erotické stránce žádných následků, nýbrž toliko, že jejich anomální erotické požadavky jsou potlačovány a že docházejí ukojení nevědomou cestou. Některé erotické úchyly (na př. homoerotika) vábí však lidi k anomálním sexuálním stykům, které neodpo-

rují psychopathickému založení a chrání je tak před ipsismem. Z tohoto hlediska je pak také nutno hledati eventuálně přímou příčinu ipsismu v potlačení anomálních erotických přání, která by jinak vedla k allosexualistickém ukájení.

Kromě sexuální nouze a psychických nebo psychopathických motivů může býti ipsace dále zpříčiněna neschopností souložit (impotentia coeundi), způsobenou u mužů i u žen anatomickými vadami genitálního ústrojí, nebo u mužů speciálně i nedostatečnou erekcí, pokud snad sám tento symptom není jen výrazem ulpení na ipsaci. Ovšem ani v těchto případech není ipsace jediným možným druhem ukájení.

Ke konci nám zbývá ještě uvést, že ipsace, ježto je aktem volním, může být provozována u obojího pohlaví též bez jakýchkoliv příčin, z prosté rozmarnosti (podle staré terminologie, ze zhovadilosti).

6. Stará etiologie ipsace

Starí autoři ovšem neznali a neuznávali pravé příčiny ipsace a domnívali se, že vloha k ipsaci se často i dědí. Salzman dokonce naivně podotýkal, že vloha k ipsaci nepochází toliko ze zárodečné hmoty, nýbrž i z mléka ssaného z ženského prsu: »Z dlouhé řady příčin, jejichž smutný účinek je nakonec toto zlo (ipsace), je první příčiny nutno hledati již v plození. Jestliže rodiče mají silný sklon k rozkošnictví, když jejich představitel se přespříliš zaměstnává necudnými obrazy a když zvláště v svém nejintimnějším styku překročí hranice cudnosti a studu, nelze tedy nic jiného očekávat, než že stejně nešťastnou povahu přenášejí na děti. Zkušenost přece dokazuje, že děti dědí prchlivost a slabou povahu a pod. Víme přece, že matky, které v době těhotenství kradou, přivádějí na svět mladé zloděje a proto, oč více se musíme při plození obávat této neřesti, která právě při tomto úkonu je neúčinnější. Tato vrozená neřest nachází bezpochyby bohatou výživu v mléku, které přýští z prsu, pod nímž tuče necudné srdce. Nepoučuje nás zkušenost, že bujná fantazie působí na všechny štávy těla? Nebude proto žena, jež během kojení dítěte je vzněcována ohnivými vášněmi, přenášeti mlékem, aniž si toho jest vědoma, chlípnost, která bude míti vliv na vytvoření charakteru kojenice? Poněvadž kojné jsou většinou ženy, jež nemíra v rozkoši svedla k chybnému kroku, proto, o, milé, dobré matky, samy

pomněte, jakému nebezpečí vydáváte své dítě, když mu odříkáte vlastní prs!«

Z novějších autorů připouští dědičný sklon k ipsaci Oppenheim v »Lehrbuch der Nervenkrankheiten« (1894) a Schmuckler v »Archiv für Kinderheilkunde« z r. 1898. Schmuckler jej vykládá tím způsobem, že děti, jichž rodiče se oddávali ipsaci, přicházejí na svět již s oslabenými nervy, pročež je jim prý předurčeno propadati »nešvaru« svých rodičů. V dnešní době obhazuje pak ještě názor o dědičném sklonu k ipsaci neméně naivní formou Rohleder, jenž se jej pokouší vysvětliti zděděnou vlohou pro slabou vůli, kterážto vlastnost, podle jeho mínění, je nejčastěji příčinou ipsace. Kdybychom chtěli dědičné vlastnosti uvést již v nějaký skutečný vztah k ipsaci, mohli bychom však nanejvýše předpokládati, že, na př., vlohy zpříčinující tělesnou nebo duševní méněcennost individua, mohou předurčovati jeho sexuální nouzi a tím i nepřímo jeho ipsaci. Konečně lze tedy připustiti, že zděděné vlohy mohou být alespoň nepřímo příčinou ipsace.

Rovněž většinu ostatních činitelů, které různí autoři uvádějí v etiologii ipsace, je možno uvést toliko v nepřímý vztah k ipsaci, a to ještě jen tehdy, když je zkoumáme s mikroskopickou přesností. Tyto faktory mohou totiž někdy vyvolávati neodkladné sexuální žádosti a takto pak za jistých okolností způsobovati sexuální nouzi, již by normálně třeba lidé nikdy nezažili. Běží zde o specifické příčiny sexuální obsese, kterou jsme již zásadně uvedli mezi příčinami sexuální nouze. Jinak lze si vykládati vztah podobných činitelů k vzniku ipsace tím způsobem, že znesnadňují lidem, aby trvale zachovávali sexuální abstinenci. Ve skutečnosti není je ovšem vůbec nutno bráti v úvahu, jelikož obvykle jenom zvyšují ipsaci, již tak jako tak provozovanou, zvyšující naše sexuální požadavky fyziologicky, eroticky nebo přímou iritací sexuálních pásem. Mnohé z uváděných »příčin« postrádají však a priori možnosti jakéhokoliv vlivu na náš sexus a jsou pouze mylnými dohady úzkostlivých lékařů a pedagogů.

V tomto smyslu mohou působiti předně faktory povahy endogenní, za něž, na př., Rohleder pokládá následující patologické jevy: choroby mozkové, míšní, duševní, nervové (hysterii, epilepsii, choreu, hypochondrii) onemocnění žláz s vnitřní sekrecí, phthisis pulmonum, leukaemii, pseudoleukaemii, lepru, habituální obstipaci, onemocnění způsobené entoparasity, škrkavkami (ascaris lumbricoides) nebo roupou (oxyures vermiculares), rovněž tak nejrůznější choroby kožní, na př. urtica-

rii, intertrigo, lichen ruber, psoriasis, prurigo, pruritus a omeocnění způsobená ektoparasy, zákožkami svrabovými (*Sarcoptes hominis*) či muškami (*Pediculi pubis*, *Phthirii inguinales*), speciálně zasahují-li naše genitálie, anebo přímo choroby urogenitálního ústrojí jako gonorrhoeu, urethritis, prostatitis, balanitis, phimosis, paraphimosis, leucorrhoeu, cystis, močové kamínky a p. Rohleder uvádí dále ve vztah k ipsaci z endogenních faktorů i časnou vyspělost a u žen i menstruaci. O iritaci pohlaví způsobené menstruací zmiňuje se též Hirschfeld, reprodukuje sdělení jisté ženy: »Tedy, abych vyhověla matce, upustila jsem od toho (od ipsace), až po dobu krátkce před menstruací. Tu mne to tak trápilo a svědilo, že jsem to opět prováděla s velkou vášní. Druhého dne jsem viděla, že krvácím a cítila jsem bolesti v kolenech a v nohách a nemohla jsem vstáti. Příznala jsem se matce, že jsem to opět provedla a že jsem všecka zakrvácena. Myslíla jsem, že to je následek toho a usedavě jsem plakala.« Dříve se pak uváděl za »příčinu« ipsace rovněž kryptorchismus, neboť se mylně předpokládalo, že zvyšuje sexuální pud. Konečně mohou nás somatické faktory, iritovati i eroticky. Takto působí na naše sexuální požadavky silný pach vlastního pohlaví, zpříčiněný buď chorobou nebo nečistotou. Je-li pach pohlaví podmíněn nedostatkem hygieny, běží ovšem již o exogenní »příčinu« ipsace.

Do skupiny exogenních faktorů, náleží především »nesprávná« výživa, požívání dráždivých pokrmů a nápojů. Hahnemann ve svých »Studien zur homeopathischen Medizin« dokonce nepsmyslně tvrdí, že za každým šálkem kávy se skrývá ipsace a Salzmanna se opět zbytečně obává, že vůbec každý teplý nápoj podporuje ipsační sklony mládeže. Hlavně ovšem mohou některé medikamenty zvyšovati sexuální choutky, za jistých okolností též ipsační. Z afrodisiakálních látek bývají obvykle uváděny: cantharidae, yohimbin, muiracythin, lecithin, terpenin, kafr atd. Gyurkovechky zmiňuje se též o afrodisiakálním účinku kyslíkových inhalací (*Pathologie und therapie der männlichen Impotenz*, 1889) a Fournier přičítá tutéž vlastnost prostředkům purgativním (*L'onanisme*, str. 53). Rohleder specifikuje zbytečně ipsaci tímto způsobem ovlivňovanou jako intoxikační (*Intoxikationssonanie*).

Dále může být podporována ipsace mechanickou iritací, a to nepřímo součástmi oděvu, jež brání dostatečnému oběhu krve v životě, korsety, šněrovačkami, pásy, opasky a pod., přímo pak prádlem nebo šatem, který nás dře v rozkroku. Jinak dochází na přímou mechanickou iritaci geni-

ální oblasti při různých tělesných úkonech jako, na př., při šplhání, při šití na stroji, jízdou koňmo nebo na kole atd. Jak jsme se již dříve zmínili, dostačuje sice někdy podobné dráždění samo o sobě k dosažení orgasmu, ale obecně lze předpokládati, že podobné akty jsou jen kvality úvodní ipsace a že, buď vyvolávají akutní potřebu sexuálního ukojení, eventuelně ipsace, nebo, že vůbec zvyšují sexuální požadavky, jsou-li trvale častěji opakovány. Tak na př. sděluje Cohn, že někteří důstojníci mu tvrdili, že po dobu, kdy jezdí koňmo, jest jejich sexuální pud daleko intenzivnější, než v době, v níž nejsou nuceni jezdit v sedle. Tytéž následky mohou mít i jiné fyzické činnosti. Hirschfeld dokonce uvádí, že jistý 30letý dělník poznal své genitální rozkoše při šlehání bílku v hrnci svíraném v klíně: »Myslím, že jsem přibližně počal ipsovati ve věku 11—12 let, ovšem zprvu nevědomky a vzpomínám si, že jsem k tomu byl přiveden nečím úplně zvláštním: Šlehal jsem totiž bílek a jak se obvykle děje, svírá se hrnec mezi nohama a šlehá se. Ovšem trvá vždy dlouho, než se bílek zpění a poněvadž to chceme uspišiti, tiskneme stále pevněji hrnec k sobě, zejména k partiím genitálním. Tak byl tehdy vyvolán zvláštní pocit, jímž jsem byl jakoby opojen.«

Všeobecně a nevyhnutelně jsou pak genitálie iritovány při jejich omývání, respektive vyplachování. K mechanickým vzruchům druží se tu však i vzruchy energetické, skýtané teplotou vody. V tom spatřujeme hlavní důvod, proč se lidé tak často oddávají ipsaci při koupeli. Mnohdy dochází také k mechanické iritaci genitálií při zdržování moče, jak jsme se již dříve zmínili. »Mnoho dětí, poznamenává dokonce Deslandes, bylo svedeno k masturbaci toliko úsilím, které vynakládaly, aby zdržely moč.« U mužů, kromě toho, může býti drážděno pohlaví při urinačním aktu, jelikož jsou nuceni uchopiti svůj úd do ruky. Staří autoři, ačkoliv sepisovali etiologii ipsace »neobvyklou pečlivostí, zapomněli však ještě uvést, že ipsaci může sloužiti za podnět i urinace sama o sobě, jelikož výtokem moče automaticky se dráždí urethra. Tuto »příčinu« genitální ipsace musili bychom ovšem zařaditi mezi »příčiny« endogenní.

Přes spoustu dosud uvedených faktorů, naše sexuální přání a tedy i ipsace jsou však nejčastěji zvyšována erotickými vzruchy. Proto také starší autoři pátrali po příčinách ipsace hlavně v tomto směru. Předně spatřovali nebezpečí, jež může vésti k ipsaci, v čtení knih erotického obsahu a prohlížení erotických ilustrací, obrazů a plastik. Salzmanna brojí z toho důvodu i proti vyučování latině a řečtině, při němž se žákům předklá-

dají »morálně závadná« díla klasiků, z nichž zejména pranýřují spisy Ovidiovy, Horatiovy, Suetoniovy a Terentiovy. »Takové, píše, je šířena latinskou řečí neřest a to v míře, že z deseti žáků propadne neřesti snad devět, aniž jeden z nich poznal pravého ducha latiny.« Rovněž tak je Salzmannovi proti myslí, že mládež čte v bibli: »Dlouho se mi již zdálo povážlivé, že se bible dostává do rukou mládeže. Co si také máme mysliti, když mládež čte historii Judovu, Lothovu nebo Šalomounovu! Zde je důkaz, že také bible může sváděti k neřesti, není-li čtena mladými lidmi s náležitou opatrností.«

Moraglia pak zjistil, že v tomto směru je nebezpečna i mystická literatura, rovněž jako katolické, morálně theologické spisy a zvědavost zpovědníka. Tento účinek předpokládali dokonce sami někteří autoři morálních theologií, o čemž, na př. svědčí citát z »Theologia moralis« sepsané sv. Alfonsem z Liguory: »Kněz smí i přes nebezpečí vlastního sebeprzněného slyšení zpověď ženy nebo věnovati se studiu mé „Morální theologie“.« O »znemravňujícím« vlivu zpovědi píše pak Debreyne v »Moechiologii«: »Přílišná zvědavost zpovědníků může zatratiti mládež obojího pohlaví. Je totiž známo, že někteří mladí lidé zkouší, po neopatrném vyptávání na hříchy proti šestému přikázání, to, co jim jejich zpovědník svojí nerozvážlivostí prozradil.« Michelet pokouší se dokonce vykládati katolickou výchovou i brzkou pohlavní vyspělost francouzských děvčat.

Taktéž vidí většina úzkoprýsých autorů »příčinu« ipsace v tom, že mládeži je dovoleno navštěvovat obrazárny a glyptotéky, arciť i divadla, biografy, cirky, balety, taneční zábavy atd. Podle jistého německého spisu z r. 1790 není vhodné pro mládež ani, aby navštěvovala zvěřince, neboť tu lze často viděti zvířata, jak ipsují. Nejmenovaný autor tohoto spisu dokonce připouští možnost, že ipsaci se naučili lidé od opic: »Snad povstalo toto zlo napodobením opic — ovšem nevím, které druhy opic provozují tuto škodlivou hru nebo zda ji provozují všechny — a o jeho rychlé rozšíření se postarala hlavně jemnocitná, zkažená módní výchova. Nebo naučily se opice této neřesti od lidí, třeba od svých strážců?« (Für Jünglinge jedes Standes, str. 24.)

Dále na př. Salzmann nabádá rodiče, aby nespali s dětmi v téže místnosti, nebo dokonce na jedné posteli a nedali jim tak příležitost dívati se na manželské obcování, kterýžto zážitek je lehce svádí k ipsaci. Taktéž Salzmann se pak obává, že ipsace může býti vznícena obscenními akty a nestoudnými řečmi dospělých, jsou-li sledovány dětmi, Konečně ještě dnes i Rohle-

der neopominá uváděti v etiologii ipsace (»Die Masturbation, poslední opravené a rozšířené vydání z r. 1921), ani zvyk matek, kojiti veřejně své děti, při čemž vystavují na odiv své vnady mládeži, a ani módu, která ženy přespříliš dekoltuje. Z jiných faktorů, jež mohou ovlivňovati ipsační choutky, je jmenována hlavně zahálka, alias bohatství, nedostatek tělesné námahy při duševním zaměstnání, dlouhé sedění, jakož i pobyt v posteli, když člověk nespí. Dále pak varují skoro všichni autoři prostě před používáním měkkého a teplého lůžka, a mnozí zabývají se i ročními obdobími, podnebím a rasou ve vztahu k ipsaci.

Všechny tyto »příčiny« dohromady, pokud jsou alespoň trochu opodstatněné, mají velmi nepatrný vliv na ipsaci, neboť za sexuální nouze je ipsace dostatečně podmíněna normální intenzitou sexuálního pudu a přímý podnět k ní naleznou lidé i při nejpuritánštějších opatřeních. Právě tak je malicherné zabývati se v etiologii ipsace svedením. I když mnoho lidí se oddává po prvé ipsaci z návodu zkušenějších kamarádů, činí tak v podstatě jen z nouze, která by je stejně dříve nebo později, sama sebou přivedla k objevení této schopnosti. Totéž se týká různých zevních, obvykle mechanických iritací, které zastávají v některých případech funkci svůdce.

Přes to však mnozí autoři hledali a neustále ještě hledají příčinu orgastické ipsace i v »předčasně« podstoupeném sexuálním styku a dokonce i v sexuálních manipulacích, produkováných pěstouny již u dětí v nejtětlejším věku, dávno před genitální centralisací sexuality. Ze starých autorů píše v tomto smyslu na př. Salzmann: »Kojné a ošetřovatelky, ba sami leckterí rodičové, ačkoliv se to zdá neuvěřitelné, i když to je pravdou, již nelze vyloučiti, snaží se předčasně vzbuditi dráždivost určitých partií, částečně ze svévolnosti, částečně z vilnosti a částečně i proto, aby příjemnými vzruchy vyvolanými takto u dětí, utišili pláč a přivábili spánek. Tím se stává, že ruce nevinných dětí směřují k jistým partiím, místo k jiným, že se zasévá zárodek nejhroznější obratnosti a že mladý člověk je sveden k tomu, aby oslabil své nervy a ničil své tělo dříve než si je sám sebe vědom.« Z moderních badatelů zastává v přehnané míře význam podobných praktik, jež koneckonců jsou všeobecně provozovány na dětech při obstarávání toalety, psychoanalytik J. Sadger, jenž tvrdí: »Krátko a jednou větou řečeno: Poslední kořeny každého sebeukájení vězí v nutné péči o kojence.« (Die Onanie. Vierzehn Beiträge zu einer Diskussion der Wiener Psychoanalytischen Vereinigung, Wiesba-

den 1912, str. 13.) V pravdě ovšem ipsace není nikterak závislá na podobných svodech, i když jim neujde žádné dítě. Nanejvýše mohly by v některých případech takové praktiky dát ipsaci, speciálně ipsaci manuální formy, oidipický význam.

Konečně mezi příčinami ipsace jsou uváděni činitelé, kteří umožňují ipsaci z nějaké příčiny již vyžadovanou. Ipsace, pokud je provozována při vědomí, je totiž aktem volným, závislým na naší vůli, a tedy aktem, jemuž lze zabránit. Ipsace může být buď potlačována dobrovolně, z vlastní vůle, nebo znemožňována násilně, stálým dohledem. Potlačována bývá z morálních důvodů nebo ze strachu před následky, které jí byly neoprávněně přičítány. Jsou-li proto lidé zbaveni morálních předsudků a nedávají-li se ovlivňovati lékařskými fantasiemi, nebrání jim nic v tom, aby se z té neb oné příčiny oddali ipsaci. Obvykle ovšem lidé ipsují, i když svádějí se svými ipsačními choutkami morální boj, jakož i když věří lékařským pověrám, neboť sexuální pud je často silnější, než naše »dobrá« předsevzetí. Skvělý příklad toho, že ani Tissotem uváděné strašlivé následky ipsace nebyly mnohdy s to přinutiti lidi, aby se vzdali tohoto ukájení, nacházíme v jednom dopise citovaném Salzmannem: »Tak jsem si počínal — o, Bože! — po čtyři roky, brzy s kratšími, brzy s delšími přestávkami. Jednou jsem ustal dokonce na celých deset týdnů, ale očekávejte strašlivé přiznání — dosud jsem od toho neupustil... Mohl jsem a musil jsem brzy poznati, že jsem prováděl — při nejmenším bláznovský kousek, a poznal jsem také brzy z překladu jisté anglické knihy o onanii a z Tissota škodlivost a odpornost této neřesti, ale to vše působilo na mne tak málo, že jsem to dokonce jednou provedl s Tissotem v ruce. Možná, že se vám nyní zošklivým úplně snad vzhledem k jednomu výroku ve vašem skvělém »Carlsbergu«. Zasloužil bych to. Částečně pomyšlení na tuto scénu a částečně moje neschopnost polepšiti se, naplnily mne již tak velkým odporem k sobě samému, že mne již půl druhého roku, někdy více, někdy méně, znepokojuje myšlenka na sebevraždu.«

Pokud člověk sám není schopen odolati ipsaci, lze ji konec konců zameziti přísným dozorem, jak již bylo řečeno, alespoň u mládeže. Vzhledem k této možnosti jsou uváděny za »příčiny« ipsace nedostatečná péče o mládež, především ponechávání dětí bez dozoru o samotě nebo ve společnosti jejich druhů. Rousseau v svém »Emilovi« dokonce vidí příčinu ipsace v tom, že děti spí samy v pokojích a radí tudíž, aby vždy s nimi spal člověk dospělý. Dále »zaviňuje« ipsaci u mládeže šat, jenž

umožňuje snadný přístup rukou ku genitáliím (kapsy v kalhotách), nebo který je schopen zakryti její provozování očím »pedagogů«. Salzmann píše v tomto smyslu v kapitole o příležitostech k ipsaci zejména o dlouhých pláštích, kteří dříve nosili školáci: »Může býti zaháváno, že skoro ve všech školách se nosí dlouhé pláště? O, vy spravedliví, kéž by vám byl někdo řekl, co se pod těmito plášti provádí, dávno byste je bývali ve spravedlivém hněvu odstranili!« Dále se pak Salzmann zmiňuje o nebezpečí školních lavic a koupání v přírodě. »Sem náleží předně dlouhé lavice, v nichž žáci sedí a jež ukrývají před zrakem učitele celý život«. O koupání potom píše, že »je velmi těžké zabránit, zvláště, je-li počet koupajících se veliký, aby svlečení, dříve než natáhnou plavky, se vzájemně pozorovali a ještě obtížněji lze zabránit, aby neřest byla páchána pod vodou.« O příležitosti k ipsaci píše také z novějších autorů na př. Hermann Cohn, uváděje, že »delší pobyt na záchodě, než jaký je nutný k ukojení potřeby, jistě skýtá příležitost k onanii«. Poetičtěji líčí toto nebezpečí ovšem Salzmann: »Milí čtenáři! Na mnoha záchodech plápolá oheň, který sice nehrozí vašemu domu, ale vašim dětem — a mám to zatajit?«

Jestliže lze potlačit ipsaci pevnou vůlí, je zajisté prakticky velmi těžko a normálně skoro vyloučeno znemožniti ipsaci přísným dozorem. Přes to však, i když zásadně připouštíme možnost, že oba činitelé mohou zabránit ipsaci a že tedy mohou býti posledními příčinami ipsace, není nutno zabývat se jimi, neboť nenalézáme rozumného důvodu, proč by měla být ipsace znemožňována. Morální etiologie ipsace je vlastně etiologií neudržitelosti sexuální abstinence a jakožto vyumělkovaný produkt morální perverse nemá dnes pro nás ceny. Dřív pak byla jen na škodu, jelikož znemožňovala autorům poznati nebo alespoň správně zhodnotiti pravé příčiny, které vedou k ipsaci.

Pokud běží o ipsaci nevědomou, hlavně při spánku provozovanou, nemusíme její příčiny zvláště uváděti. Platí pro ni táž etiologie jako pro noční automace. Naopak zase, etiologie vědomě provozované ipsace uplatňuje se při denní automaci úmyslně vyprovokované. Nevědomá ipsace zastává totiž funkci noční automace a svévolně vzniklá denní automace opět funkci vědomé ipsace. K této substituci dochází ovšem celkem v ojedinelých případech.

7. Pověry o škodlivosti ipsace

Podobně jako automace byla a je zkoumána i ipsace s hlediska lékařského, zdravotního a morálního. Zbytečné obavy o škodlivé a zhoubné následky ipsace vzešly z předpokladů, o nichž jsme se již podrobně zmínili při automaci (drahocennost spermatu, enervace). Oproti excesům v objektním ukájení s druhopohlavním partnerem byla ovšem ipsace odedávna pokládána za daleko škodlivější. Tuto zvýšenou nebezpečnost ipsace vysvětluje na př. Tissot osmi příčinami, které prý »lze velmi dobře odvoditi ze zákonů mechaniky našeho organismu«. Podle Tissota je ipsace zvláště škodlivou předně proto, že nevyplývá z přirozené potřeby, nýbrž, že je vyvolána obrazotvorností. Za druhé proto, že se zmocňuje vlády nad našimi smysly. O této příčině pojednává již Bekkers: »Tato neřest, spíše než aby zkrotila srdce, pronásleduje zločince (ipsanta) všude, zmocňuje se ho v každý čas, na každém místě: při nejvážnějším zaměstnání, dokonce při náboženských úkonech, takže člověk je vydán na pospas vilným žádostem a myšlenkám, které jej nikdy neopouštějí.« Třetí příčina nadměrné škodlivosti ipsace vyplývá podle Tissota z toho, že ipsační akty jsou obvykle nepoměrně častější, než objektní ukájení. Za čtvrté vyčerpávají obzvláště ipsanty časté erekce, jimiž prý trpí, a za páté je nadmíru oslabuje provozování ipsace v sedě a hlavně ve stoje, kteréžto polohy jsou především uplatňovány při tomto druhu ukájení. Šestá domnělá příčina je pak založena na pověře, že lidské tělo emanuje cenná fluida, jež při tělesném styku může partner ku svému prospěchu absorbovati (sunamitismus). Vzhledem k tomu je ipsace škodlivou oproti souloží, jelikož úbytek vlastního cenného fluida není kompenzován absorbcí fluida partnerova. Sedmý rozdíl mezi souloží a ipsací tkví dále v tom, že soulož spojená s láskou je prospěšná a osvěžuje naše tělo, zatím co ipsace je prý aktem zvířecím, postrádajícím této vlastnosti. »Osmou a poslední příčinou, která zvyšuje nebezpečí masturbace, dodává Tissot, je strach a lítost, jež jí následují, jakmile choroby prozradí hříšnost a nebezpečnost tohoto zla.«

Na základě těchto předpokladů považoval Tissot a jeho následovníci ipsaci již samu o sobě za škodlivý akt, zatím co soulož s mírou provozovaná platila všeobecně za akt prospěšný. Jedním z prvních, kdo, zabývá se následky sexuálních excesů, pozoroval a zaznamenal choroby »zpříčinené« speciálně ipsací, byl Friedrich Hoffman (1660—1742). Kromě jiných pří-

padů uvádí Hoffmann i následující »doklad« zhoubnosti ipsace: »Jistý mladík, jenž byl oddán od patnácti let masturbaci, provozovav ji velmi často až do třidvacátého roku, byl schvácen v této době tak silnou chorobou hlavy a zraku, že často v okamžiku výronu semene byly jeho oči zasaženy prudkými křečemi. Když chtěl něco čísti, jímaly jej závratí podobné závratím opilství, zornice se nesmírně rozšířily a oči jej silně bolely. Víčka byla velmi těžká a každou noc se slepila. Jeho oči byly stále plny slzí a ve dvou koutcích, které byly velmi bolavé, hromadilo se mnoho bělavé hmoty. Ačkoliv jedl s chutí, byl strašně přepadlý a když se najedl, pociťoval, že je jakoby opilý.« Dále vylíčil »následky« ipsace již i Gerard van Swieten (1700—1772) žák Boerhaavův a osobní lékař Marie Terezie: »Poznal jsem tyto následky a mnoho jiných u nešťastníků, kteří jsou oddáni hanebným polucím. Užíval jsem tři roky bezvýsledně veškeré lékařské pomoci pro jistého mladíka, který si tímto mrzkým manévrem způsobil v celém těle, ale především v ledví úžasně bolesti, doprovázené brzy pocitem horečky, brzy pocitem chladu. Když se bolesti trochu zmírnily, cítil tak silný chlad ve stehnech a v nohách — ačkoliv si tyto partie zachovaly přirozenou teplotu — že se stále, i při největších letních parnách ohříval u ohně. Podívoval jsem se především po celý ten čas neustálé rotaci varlat v šourku. Nemocný pociťoval též podobný, velmi nepříjemný pohyb v ledví.«

Van Swieten, podobně jako mnozí jiní staří autoři, nazývá ipsaci pollutio, jelikož starověký termín masturbace byl celkem nepopulární a jiný prozatím neexistoval. Ovšem hlavně také proto, že tehdy nebyla celkem pociťována potřeba přesnější terminologie v oboru »neřestí«.

Bekkers, jenž zavedl pro sebeukájení nový speciální název, onanie, sepsal o tomto druhu ukájení celou knihu, prvou svého druhu. Bekkersův spis nemá ovšem prázdné hodnoty a je odporný i svým podáním. Po formální stránce jej ostře kritizuje již sám Tissot: »Anglická »Onania« je vpradě chaotické, nejnezáživnější dílo, jaké kdy bylo napsáno. Nelze v něm čísti nic, krom vylíčených pozorování; úvahy autorovy nejsou ničím jiným, než ořepanými theologickými a morálními projevy.« Dnes ovšem odsuzujeme Bekkersův spis hlavně z důvodů věcných, které nás nutí učiniti si o něm ještě horší úsudek. Není totiž jenom naplněn moralistickými žvásty, ale hemží se nesmyslnými výhrůžkami o zhoubných účincích ipsace. Ipsaci je tu přičítáno za následek ochabnutí rozumových schopností, ztráta paměti, oslabení smyslů, hlavně zraku a sluchu, hyste-

rie, hypochondrie, nespavost, chřadnutí, ubývání tělesných sil, zakrnění, vysýchání míchy, bolesti hlavy, žaludku, bolesti reumatické, spermatorhoea, impotentia coeundi et generandi, nádory na urogenitálním ústrojí, porušení funkce střev, obstrukce a jindy i úplavice.

Po této stránce ovšem Tissot neprohlédl naivnost Bekkersova spisu a šířil dále klamné názory o strašných následcích ipsace. Rozdíl mezi Bekkersem a Tissotem jest jediný ve formě. Je-li Bekkers poblouzněným moralistou neschopným odůvodnit vědeckou formou své »poznatky«, omezuje se Tissot v moralistických soudech a snaží se vysvětliti »trest Boží« za zločin páchaný ipsací přirozeným způsobem, klamnými fyziologickými dohady. Propůjčiv svůj rozum bludu, zplodil dílo hanebnější, než je spis Bekkersův, neboť pošetilými »vědeckými« konstrukcemi zmátl na dlouhou dobu rozum nejen laikům, ale i lékařům.

Právem je proto přičítána původní vina za rozšíření nesprávných zdravotních názorů na ipsaci Tissotovi. Následky ipsace, které nacházíme vyličený v Tissotově knize, jsou neméně hrozné a pestré, než choroby uváděné Bekkersem jako následek ipsace. »Choroby, které jsem nejčastěji pozoroval — píše Tissot — jsou: 1. celkové zkažení žaludku, které se hlásí u jedněch ztrátou chuti nebo nepravidelností chuti, u jiných silnými bolestmi, hlavně v čas trávení, habituálním dávením, které odporuje všem lékům, pokud pacienti neupustí od špatného návyku. 2. Oslabení orgánů dýchacích, jež má často za následek úbytě a skoro vždy ochraptění, zeslabení hlasu a dýchavičnost, jakmile se trochu více pohybujeme. 3. Celková nervová ochablost. 4. Úžasné oslabení pohlavních orgánů...«

Přes svou quasi vědeckou formu neztrácí ovšem Tissot pochopení pro odstrašující líčení následků ipsace v individuálních případech. Podobným tendenčním stylem popisuje na př. smrtelné »následky« ipsace u jistého hodináře. Byl to zdravý a duševně čilý mladík, který se oddával denně ipsaci, počínaje sedmnáctým rokem svého života, a to až třikráte za jediný den. Při ejakulaci ztrácel prý částečně vědomí a jeho hlavu zachvacovaly křeče. Jeho neřest byla tak intenzivní, že za nějaký čas stačilo sebedmenší podráždění, aby došlo bez erekce k ejakulaci. Konečně soustavné oslabování mělo za následek, že »křeče, které zakoušel dříve při vyvrhnutí aktu a které v týž čas ustaly, staly se habituálními a stihaly jej často, aniž byly nějak zpříčiněny, v tak prudké míře, že po celý čas záchvatu, který někdy trval patnáct a nikdy méně než osm

hodin, zakoušel v zadních partiích krku tak silné bolesti, že nekřičel, nýbrž řval. Po celý ten čas nebyl schopen polknouti nic pevného, ani tekutého... Byv zpraven o jeho stavu, odebral jsem se k němu. Spíše než jako živou bytost, nalezl jsem jej jako mrtvolu ležící na slámě, hubenou, bledou, špinavou trošku, šířící odporný zápach a téměř neschopnou pohybu. Z nosu mu tekla často bledá a vodnatá krev a z úst mu odcházely neustále sliny. Měl průjem a výkaly vypouštěl nevědomky do postele. Semeno vytékalo nepřetržitě... zemřel koncem měsíce, v červnu 1757, maje celé tělo oteklé.«

Neméně odstrašující je případ, jež Tissotovi vypravoval Zimmermann, osobní lékař Bedřicha Velikého. »Znal jsem třiadvacetiletého mladíka, který byl stížen epilepsií po tom, když jeho tělo zchradlo často prováděnou manustuprací. Kdykoliv měl mladík v noci poluci, dostavil se silný epileptický záchvat. Totéž následovalo manustuprací, již se nezdržel, nedbaje ani těchto úkazů, ani všech domluv. Když záchvat minul, zakoušel velmi silné bolesti v ledvinách a v okolí kostrče. Konečně však upustil na nějaký čas od tohoto manévru. Léčil jsem jeho poluce a doufal jsem, že vyléčím i jeho epilepsií, jejíž záchvaty již zmizely. Ačkoliv vypadal dříve jako mrtvola, nabyl opět sil, chuti, spánku a dobré barvy. Oddav se opět masturbaci, již vždy následoval epileptický záchvat, byl však nakonec stíhán záchvaty i na ulici a jednoho jitra byl nalezen mrtev ve svém pokoji; ležel na zemi u svého lože v záplavě vlastní krve.«

Následkům ipsace u žen, které nacházíme již vyličený v Bekkersově spise, věnuje Tissot zvláštní kapitulu. »Kromě všech symptomů, jež jsem již uvedl (u mužů), píše Tissot, jsou ženy hojnou měrou vydány zvláště nebezpečí, že budou stíženy hysterickými záchvaty, nervovými poruchami, nevyléčitelnou žloutenkou, krutými žaludečními křečemi a křečemi v zádech, silnými bolestmi v nose, bělotokem, jehož trvalostí jsou způsobovány ustavičné velmi palčivé bolesti, snížením nebo zvrhovaním uteru a všemi neduhy, které se přidružují k těmto dvěma chorobám, rovněž zvličněním a prašivinou klitoridy nebo nymphomanií, jež z nich činí surově a nesmírně chlipné bytosti, zbavujíc je zároveň studu i rozumu, dokud je smrt neosvobodí od bolestí a mrzkosti.« Příkladem cituje pak Tissot pozorování, jež v jednom dopise vyličil prof. Stenelin: »Znám také jednu mladou dívku asi 12—13letou, která si přivodila tímto hnusným manevrem úbytě, spojené s naběhnutím a napnutím břicha, bělotok a neschopnost udržeti moč. Ačkoliv jí léky

přinášejí úlevu, chřadne den ze dne, takže se obávám nejhorsích konců.«

V literatuře úrovně Tissotova díla, která se nesmírně rozšířila a jež dodnes nezmizela úplně s povrchu zemského, nenacházíme snad ani jediné choroby, která by nebyla pokládána za následek ipsace a dokonce i leckterí rozumněji orientovaní autoři uvádějí mnoho chorob v přímý nebo alespoň v druhotný vztah k ipsaci. Předně se věřilo, že ipsace ničí naše nervové ústrojí a že způsobuje tabes dorsalis, kromě jiných těžkých nervových nemocí. S Tissotem sdílí tento názor na př. von Hoven, jenž ve spise »Versuch über Nervenkrankheiten« (Nürnberg, 1819) píše: »Nejstrašnější následky této nervové slabosti a vyčerpanosti, jako epilepsie, katatonie, demence a pod., projevují se jen u onanistů. Většina epileptiků, katatoniků a lidí dementních ipsovala v mládí, jak o tom svědčí zprávy z ústavů pro choromyslné. Když však nic nedokazuje, jak značně tato neřest ochromuje naše nervové ústrojí, dokazuje to nejhorší nervová choroba, tabes dorsalis, nemoc, jejíž příroda trestá onanii přísněji než smilstvo syfilidou.« Totéž nebezpečí zdůrazňuje později r. 1836 Lallemand ve spise, jenž se stal neméně populárním, než kniha Tissotova, a ještě koncem minulého století i Fournier. Fournier připojuje v knize »L'onanisme«, jež vyšla posledně v nezměněném vydání roku 1927, k hrůzostrašnému případu, citovanému z Tissota, nezapnou výstrahu: »Takový je hnusný obraz vysýchání míchy, způsobené masturbací. Spojuje téměř všechny neduhy lidské a poukazuje na vše, co může stihnouti neřestný život. Kéž by mohl být výstrahou mládeži svedené na scesti! Leč lidé často litují pozdě svých činů.« Taktéž uvádí Fournier jako hodnověrný údaj sdělení Kloehofovo, že jistému muži změkkl ipsací mozek.

Pověra o zhoubném vlivu ipsace na naši psychu rozšířila se stejně silně. Klasický případ podobných »následků« pozoroval Dr. Vogel: »Znám v jednom městě jistou svobodnou, asi tříadvacetiletou osobu, již tajná neřest přivedla k šílenství, spojenému se zuřivostí a tato osoba jest již dlouho úplně blbá. Musí být opatrována jako by byla úplně zbavena života. Jakmile ji někdo shlédne, zavírá oči. Většinu dne prosedí na židli s hlavou skloněnou na hrud'.« Na témže bludu utkvěl i vynikající francouzský psychiatr Esquirol (1772—1840), jenž píše: »Masturbace, tato metla lidstva, je zvláště u bohatých lidí častěji příčinou šílenství než se domníváme.« Zastánci tohoto názoru jsou dále Pinel, Guislain, Morel, Holst, Flemming,

Ellinger, Friedrich, Hagenbach, Skae, W. Ellis, Maudsley, Fournier etc. Ještě roku 1888 tvrdí Spitzka, v »Cases of Masturbation«, že ipsace vyvolává dokonce zvláštní druh šílenství, jež nazývá »šílenstvím masturbačním« i když pravděpodobnost toho dosti omezuje: »Samoprzeň musí být brzy počata a velmi hojně provozována, má-li býti jedinou příčinou šílenství. U osob zdravé konstituce může sebeprzeň samo málokdy způsobiti pravé šílenství.« — Později dovidáme se o tomto druhu šílenství r. 1898 ve spise »La puberta«, v němž Marro označuje tímto názvem šílenství jednoho mladíka. Konečně užívá tohoto termínu ještě i Bloch (1919), nepokládaje ovšem již ipsaci za přímou a jedinou příčinu masturbačního šílenství: »Masturbační šílenství« propuká jediné u lidí dědičně zatížených, již předem těžce neurasthenických.« Vzhledem k současnému stavu vědy, neméně zastaralý názor uvádí Rohleder (1921) v resumé o vlivu ipsace na psychu a psychické schopnosti: »Shodně s názory nejvýznačnějších badatelů je onanie sice schopna těžce ochromiti duševní schopnosti, oslabením paměti a duševních sil, rovněž tak bezmyslenkovitostí a pod., a je někdy též s to zpříčiniti u dědičně neurosně zatížených lidí lehčí psychické alternace, jako hloubavost, melancholie, hypochondrii, hysterii, sklon k mysticismu a k exaltovanému blouznění atd., ale ne těžké psychosy jako paranoii, paralyse, resp. suicidium a jiné.«

Dále se dlouho věřilo, že ipsace poškozujeme naše smysly. O pathologických účincích ipsace na zrak jsou ještě v osmdesátých letech minulého století přesvědčeni Hermann Cohn, Fitzgerald, Mooren, Power, Hutschinson, Beaver, Galezowski, Fournier, Garnier, Pouillet atd. Hermann Cohn píše v studii »Augenkrankheiten bei Masturbanten« (1882): »Především běží o subjektivní světelné zjevy, photopie, na něž si stěžovalo mnoho mých pacientů, kteří silně onanovali.« Dále Hutchinson shledává za následek ipsace vnitřní krvácení v oku, Foerster, Landsberg a Rohleder katarální zánět spojivky, Mooren poruchy akomodační a Foerster připouští i možnost, že raná ipsace může býti příčinou zeleného zákalu a Basedowovy nemoci. Pouillet se pak zmiňuje o šilhání jako následku ipsace a Fournier uvádí, že ipsace způsobuje photophobii, rozšíření a nepohyblivost zorniček a nadto, opakuje názory Hoffmannovy a Tissotovy, prý i oslepnutí. Rozšíření zornic považuje za symptom ipsace rovněž Skene, Lewis a Moraglia. Jinak předpokládali někteří autoři, že ipsace zaviňuje též křeče ve víčkách a červenání očních nervů.

Mnoho autorů přičítá ipsaci stejně škodlivý vliv i na ostatní smysly. Bonnafont (1873) tvrdí, že u ipsantů lze konstatovati bolesti a znění v uších a Weber-Leil (1883) píše, že nejen ipsace, ale i nemírná soulož, má nepříznivý vliv na sluchové orgány. Starší autoři se ovšem zmiňovali též o ohluchnutí zpříčiněném ipsací.

Konečně Makenzie pojednává i o vlivu sebeukájení na choroby nosní a zároveň uvádí ipsaci i jako příčinu častého krvácení z nosu, zatím co Griesinger se domnívá, že ipsace může způsobiti sluchové a čichové halucinace.

Dále věnovali lékaři pozornost účinku ipsace na ústrojí dýchací a hlasové. Dříve byla ipsace dokonce posuzována ve vztahu k tuberkulóze. Tak na př. dr. M. A. Petit (1809) považuje ipsaci za příčinu zhoubného průběhu a rozšíření tuberkulózy a dr. Rozier ve své knize o ipsaci žen (3. vyd. z r. 1830) uvádí: »Mnoho mladých lékařů i laiků je toho mínění, že souchotiny jsou dědičné a ovšem je tomu tak v mnohých případech. Jiní — a jejich počet je ještě větší — považují je za nakažlivé — a toto mínění je celkem stejně oprávněno jako předešlé. Existuje-li však nějaká nezvratná pravda, tak je to jistě ta, že k vývinu této nemoci není nic tak příhodné, jako tajná neřest.« Fournier zastává samozřejmě staré bludy o škodlivosti ipsace i v tomto směru: »Osoby oddané tomuto zvyku lze skoro vždy poznati podle nedokonale vyvinutého hrdníku. Nejlepší úkony způsobují u nich obtížné a zrychlené dýchání a trochu prudší pohyb je upachtí. Skoro vždy přivolají tyto pohromy buď chronické kathary nebo těžké affekce plic a končí se smrtí tuberkulosou.« Z novějších autorů přičítá pak Peyer ipsaci asthma a Gowers křečovitý kašel v době pubertální. Není to v novější době nikdo jiný, než opět Fournier, jenž také setrvává na omylu, že ipsace může způsobiti u některých lidí poruchy výslovnosti a u jiných chrapot, oslabení hlasu nebo dokonce i ztrátu hlasu (afonie).

Rovněž věřilo mnoho autorů v škodlivé následky ipsace na orgány krevního oběhu. Krehl zmiňuje se o patologickém stavu (rozšíření) srdce vyvolaném ipsací a zavádí speciální termín: *Masturbantenherz* (»srdce masturbantů«). Bloch užívá tohoto pojmu ještě r. 1919. Seerley opět tvrdí, že ipsace má za následek srdeční šelesty a Ribbing (1896) se domnívá, že mezi následky ipsace je nutno počítati různé srdeční i plicní choroby. Fournier samozřejmě přisuzuje excesivní ipsaci i aneurysmu a apoplexii. Rohleder vykládá pak různé srdeční choroby (stenokardii, tachykardii, palpitiatio cordis a pod.) jako ná-

sledek sexuální neurasthenie zpříčiněné ipsací. Týmž způsobem pojednává rovněž o účincích ipsace na ústrojí zažívací.

Sexuální neurasthenie podle něho zpříčiněná ipsací vyvolává choroby žaludeční (hlavně dyspepsii), právě tak jako i obstipaci nebo opačně diarrhoeu. V tomto smyslu mluví Rohleder podobně jako před dvěma sty lety Hoffmann o průjmu zaviněném ipsací: »Jistá dáma, starší dvaceti let, dlící zde v Lipsku v létě na návštěvě, stěžovala si na silnou diarrhoeu dostavující se jen v noci, jakmile chvíli ležela v posteli. Každou noc musila 5—6kráté jíti na stranu. Pacientka je trochu útlá a slaboučká, avšak jinak zdravá a jen trochu nervosní osoba. Roku 1896 odověla. Od té doby, od skonu jejího muže datuje se běhavka. Když jsem marně tápal po etiologii této choroby, jež nemohla být nikterak organicky podložena, došel jsem na základě údaje, že se tato nemoc počala ve vdovském stavu k etiologii: neurosní diarrhoea na onanistickém podkladě.«

Taktéž byl zkoumán i vliv ipsace na svalstvo. Tímto themelem zabývá se Bourbon ve své dissertaci: »De l'influence du coit et de l'onanisme dans la station sur la production des paralysies« (1857) a přičítá za následek ipsaci i paraplegie. Rohleder tuto domněnku sice popírá, ale tvrdí, že »účinek, jež má onanie sama o sobě na všechno svalstvo, se omezuje jedině na všeobecné oslabení. Po každé masturbaci dostavuje se kromě duševní únavy též lehká únava tělesná, která při časté a po dlouho provozované onanii samozřejmě způsobuje svým součtem jistou slabost svalstva. Tak si vysvětlujeme všeobecnou zemdenost, snadnou únavu a bolesti v končetinách a pod., rovněž časté stíženosti onanistů do tíže údů, jež ve spojení s jinými symptomy mohou mít důležitý význam pro diagnosu.« Hlavně starší autoři uváděli často za následek ipsace i různé choroby kožní. Richerand ve své »Nosographie chirurgicale« (1821) na př. píše, že jistá žena, která se oddávala ipsací byla stížena lišejem (ulcères dartreux). Když přestala ipsovati, vyrážka zmizela, ale objevila se ihned znovu, jakmile se tato žena opět oddala své vášni. Dále hledal Baraduc v ipsaci příčinu zřevodování ran (De l'ulcération des cicatrices récentes symptomatiques de la nymphomanie et l'onanisme, 1872), Clipson příčinu akne; Dürr, Kriechmar a von Oye příčinu vytvoření bradavic na rukou a Skene příčinu nepříjemného pachu pokožky. Zvláště často byly vysvětlovány ipsací též excémy postihující přímo genitalie. Chapman a Anstie se dále domnívali, že ipsace zpříčiňuje precitlivělost pokožky na zádech, a Lacassagne zvýšenou

citlivost prsů u mladých dívek. Konečně byla přičítána ipsaci i bledá barva pokožky (Lewis, Moraglia), červenání nosu (Gruner) a tmavé kruhy pod očima (Chapman).

Kruté následky ipsace stihaly ovšem podle starých pověr i genitálie, jež jsou přímým objektem této »tajné neřesti«. U mužů se v tomto směru předpokládalo, že ipsace způsobuje hypertrofii penisu a svislost skrota. Ještě roku 1910 uvádí dr. G. Back ve své knize »Sexuelle Verirrungen des Menschen und der Natur« vyobrazení domněle ipsací zdeformovaného šourku s textem: »Der Hodensack eines Gewohnheitsonanisten«. Dnes je pak hojně mezi lidem rozšířena pověra, že ipsací dochází k snížení jednoho varlete a jistý laik vydal před časem u nás brožurku pod názvem »Dvacet let onanistou«, v níž doporučuje vlastní přípravek, který uvede varle opět do správné polohy. Naproti tomu prý vnitřní pohlavní orgány (testes) ipsací atrofují, podle Schwartze (1815) i na velikost hrášku, takže ipsace zpříčinuje neschopnosti plození (impotentia generandi). O tomto druhu impotence se zřetelem k ipsaci zmiňuje se rovněž Roubaud v »Traité de l'impuissance et de la stérilité« (3. vyd. z r. 1876) tvrdě, že ipsanté mají řídké sperma nebo že u nich dochází jen na ejakulaci sekretu prostaty, neztrácí-li vůbec schopnost ejakulace. Rohleder se zmiňuje ovšem již jen o neschopnosti soulože (impotentia coeundi), spočívající buď v předčasné ejakulaci nebo v poruchách erekce, vylučuje, že by absolutní impotence u mužů mohla býti následkem ipsace.

Pokud se týká žen, předpokládali mnozí autoři, jako Lewis, Dickinson, Moraglia, Tardieu, Martineau atd., že ipsace má často za následek hypertrofii pohlavních orgánů, a to stydkých pysků a zejména klitoridy. Martinaeu na př. sděluje, že pozoroval v jednom případě, kterak jistá 18letá dívka si přivedla ipsací hypertrofii klitoridy, jež dosáhla délky pěti a půl centimetrů, a rovněž tak zvětšení a načernalost malých stydkých pysků (labia minora). Tardieu se dále zmiňuje, že hymen se mnohdy stává vaginální ipsací elastickým, takže při pozdější souloži nedochází na defloraci. Jestliže však zevní orgány ženských genitálií podléhají domněle ipsací zvětšení, bylo omylem usuzováno, že vnitřní orgány (uterus a jeho adnexy), podobně jako u mužů varlata, opět při ipsaci atrofují (Aran). Z tohoto hlediska byla přičítána ipsaci u žen za následek také neplodnost a ještě roku 1890 uvádí Koblanck ipsaci i jako příčinu amenorrhoe. Chapman a Olshausen se pak zmiňují o potížích a anomáliích menstruačních, způsobených ipsací a Fournier pokládá za následek ipsace i haemorrhagia uteri.

Z jiných, ipsací zpříčiněných chorob urogenitálních orgánů, ať již mužských nebo ženských, byly uváděny: spermatorrhoea, prostatitis, atonia prostatae, balanitis, leukorrhoea, vaginitis, vaginismus, urethritis, zúžení nebo rozšíření močové trubice, incontinentia aut retentio urinae, haematurie, cystoneurosa a pod., právě tak jako různé nádory na vnějších i vnitřních partiích urogenitálního ústrojí atd. Rohleder uznává dosud mnohé z těchto následků a mluví též o prostatitis masturbatoria, přes to, že ji nepovažuje za nutný následek ipsace jako Thomolla. Konečně, tomu se nelze diviti. Vždyť Rohleder ještě dnes tvrdí, že ipsace může být u žen i spolu-příčinou sterility, je-li jejich vnitřní pohlavní ústrojí zakrnělé: »Jestliže se připojuje k takovéto dispoziční ještě ipsace, může tato snadno nepřímou způsobiti neplodnost.«

Dále neopominuli četní autoři přičítati ipsaci i vliv na sexuální a erotické požadavky. Rohleder udržuje nadále v tomto směru pověru, zdůrazňovanou již Tissotem, že totiž ipsace způsobuje satyriasi a nymphomanii: »Stejně jako podobné sexuální anomalie (satyriasis a nymphomania) mohou být příčinou onanie, tak může být rovněž opačně onanie jejich příčinou, správněji jejich causa disponens.« Pokud se týká účinku ipsace na erotické požadavky, sděluje na př. Tardieu, že jistý muž, jenž ipsoval denně sedmkrát až osmkrát, počal se posléze vzrušovat nekrofilními představami a neodolal ani reálnému ukojení těchto nově nabytých sklónů, jež zároveň prozrazovaly silné sadistické zbarvení. (Étude médico-légale sur les attentats aux moeurs, 1878.) Schrenck-Notzing opět se zmiňuje, že jistá třicetiletá dáma pocítila po dlouho provozované ipsaci sodomické tužby a fantasovala, kterak souloží s hřebcem. (Die Suggestions-Therapie bei krankhaften Erscheinungen des Geschlechtssinnes, 1892.) Nejnověji roku 1919 tvrdí pak Bloch: »Úzký vztah onanismu k sexuálním perversím je na snadě. Čím častěji jest onanistický akt opakován a normální sensibilita otupována, tím silnějších a zvláštějších, od normálních požadavků se uchylujících vzruchů je třeba, aby se docílilo orgasmu.«

Krafft-Ebing dokonce stvořil bludnou theorii, že ipsace sama o sobě může přímo vyvolati homoerotické sklony, psychopathickou náklonnost k stejnopohlavním osobám. Ve své »Psychopathia sexualis« totiž považoval původně homoerotiku za anomálii získanou ipsací. Tentýž názor zastává později, r. 1911 Fleischmann, roku 1913 Ziemke, roku 1914 Stier a roku 1918 Kraepelin. Vztah ipsace k homoerotice vysvětlovali tito autoři

tím způsobem, že hraním s vlastním pohlavím ochabuje zájem o genitalie druhopohlavních osob, zatím co erotické fantazie se soustřeďují na pohlaví vlastního druhu. Ovšem za příčinu homoerotiky byla pokládána hlavně mutuální onanie, již dnes vůbec za ipsaci (onanii) nepovažujeme. Jestliže toto učení, jakožto naprostý omyl, nemá pro nás věcný význam, je zajímavým dnes s hlediska historického, jelikož dokazuje, kterak úsilovně lékaři lpěli na pověře o škodlivosti ipsace a kterak horlivě pátrali po následcích tohoto ukájení. Když staré pověry, uvedené v život Tissotem, počaly se neodvratně hroutiti, vymýšleli si nové »následky«, které stihají ipsaci, v domnění, že »tak špatné činy« nemohou přece zůstat nepotrestány.

Ku konci zbývá nám ještě krátce doplniti rejstřík patologických úkazů, které ipsace měla domněle způsobovati. Spitzka považuje za následek ipsace bolení hlavy, Savage zvláštní pocit v krajině temenní, Back vypadávání vlasů, Herter obsah indicanu v moči, Ultzmann a Grünfeld změny sliznice močové trubice, R. W. Shutfeld kyselý sekret vaginy, Joels a Makenzie epistasi a Koblanck uvádí v jistý vztah k ipsaci i eklampsii. Starší autoři, jako na př. Rozier, přičítali ovšem ipsaci přímo nebo nepřímou za následek i kostižer, křivici (rachitidu), krtiel (skrofulosu), rakovinné nádory, dnové bolesti, ztrátu zubní skloviny, hnisání dutiny ústní, rovněž jako i nedůživé potomstvo atd. Stejně nebezpečná je ipsace podle některých autorů též pro zvířata a ještě Loewenfeld v »Sexualleben und Nervenleiden« (4. vydání z roku 1906), uvádí, že ipsace je příčinou předčasně smrti opic v zajetí.

Všeobecně se předpokládalo, že míra škodlivosti ipsace je závislá na individuálních činitelích. Předně, jak se zmiňuje na př. Salzman, je ipsace škodlivější u mladších osob. »Vše, o čem jsem se mohl přesvědčiti, píše Salzman, nasvědčuje tomu, že škodlivost má svoje stupně a že u jedné osoby je větší u jiné menší. Rovněž zde platí přísloví: Duo quum faciunt idem non est idem. Ztráta užitečných šťáv nemůže mít u dospělého člověka tak těžké následky jako u dětí a nervy pětadvacetiletého člověka nejsou tak snadno oslabovány jako nervy osmiletého nebo čtrnáctiletého chlapce.«

Dále prý uvádí ipsace do většího nebezpečí lidi raněné, nemocné a rekonvalescenty. S tohoto hlediska pojednává o ipsaci ještě Fournier: »Jestliže choroby, které jsme popsali, vyplývají z příliš velké a příliš časté ztráty semene neprirozeným způsobem a především před mužným věkem dosahované, pochopíme jak nebezpečná může býti ztráta semene u raněných,

nemocných a u rekonvalescentů, zvláště když je vyvolána onanií.« Podivnou domněnku o větší škodlivosti ipsace, zvláště u raněných uvádí již Tissot, dovolává se případu, jež zaznamenal Fabrice de Hilden. »Cosme Slotan odňal jistému mladíku popálenou ruku. Poznav, že je příliš vášnivý, zakázal mu co nejpřísněji jakékoliv styky s manželkou, již taktéž zpravil o nebezpečí. Když však všechny následky byly rozptýleny a léčba se octla na dobré cestě, nemocný, pociťuje žádosti, kterým jeho žena nechtěla vyhověti, dosáhl ejakulace bez soulože. Tato ejakulace byla bezprostředně následována horečkou, třesnutím, křečemi a jinými prudkými následky, za nichž koncem čtvrtého dne zemřel.« Podobný případ pozoroval i Schwartz (1815) ve vojenské nemocnici v Strasburku, kde v krátké době skončil jistý důstojník oddavší se po amputaci nohy několikrát za noc ipsaci.

8. Domnělé symptomy ipsace

Lékaři, věřící v chorobné následky ipsace, popisovali také všeobecný status ipsantů, hledající symptomy, které by mohly prozradit »tajnou neřest« lidí. Již Tissot líčí celkový vzhled ipsantů: »Prvé následky, kterými se projevuje masturbace, kromě těch, které jsem již uvedl (choroby způsobené ipsací), jsou: značné ochabnutí sil, větší nebo menší bledost, někdy lehká, ale trvalá žloutenka, často uhry, které, sotvaže se ztratí, jsou vystřídány novými a jež zachvacují stále celý obličej, avšak především čelo a časem okolí nosu; značná vyhublost, úžasná citlivost k změnám počasí, zejména k zimě, mdlé oči, oslabení zraku, a značné ochabnutí všech schopností, především paměti. Tissot pak se též speciálně zmiňuje o vzhledu ipsujících žen. »Obličej, věrné zrcadlo stavu těla i duše, je prvním, na němž můžeme pozorovati vnitřní nepořádek. Nejdříve zmizí plná forma a zdravé zbarvení, jež nám dodávají mladistvého vzezření, které samo udržuje krásu a bez něhož krása nevyvolává než studený obdiv. Pak dostavuje se vyhublost a pleť nabývá šedavého olovnatého zbarvení a stává se drsnou. Oči ztrácejí svůj lesk (a svou matností způsobují celkový mdlý vzhled), rty svou rumělkovou barvu, zuby svoji bělost a konečně není řídkým zjevem, že tělo se znetvoří celkovou deformací postavy.

Podrobně zabývá se symptomy ipsace později Salzman a

kromě somatických znaků hledá i ipsací zpříčiněné změny chování dítěte. Dítě, které je oddáno tomuto »zlu«, je podle něho lenivé, nevrle, vznětlivé, jeho mimika je ochablá (směje se jen napolo), straní se společnosti, jeho ruce směřují neustále k pohlaví, chodí často na záchod atd. Kapitole pojednávající »O znacích, podle nichž můžeme odkrýti tajné hříchy mládeže« předesílá však upozornění: »Skoro žádný ze znaků, jež uvádím, není tak neklamným a tak nutným následkem necudnosti tohoto druhu, abychom mohli s bezpečnou jistotou předpokládati v těch případech, kdy jej pozorujeme, tajnou neřest a v případech, kdy jej nepozorujeme, cudnost.« Dále ve spise »Für Jünglinge jedes Standes« pojednává nejmenovaný autor, že lze také usuzovati na ipsací: »Když dítě nerado ráno vstává a když si dokonce stěžuje na mdlobu a únavu . . . Když pozorujeme na podezřelém dítěti při vstávání jisté zrudnutí, které později, asi kolem desáté hodiny nebo v poledne je zahnáno bledostí . . . Když hoch nebo dívka se značně ulekne při nejmenším šramotu.« Dále upozorňuje v tomto smyslu na noční pomočování, závratí a létací sny (srovnej s psychoanalytickým výkladem těchto symptomů!), nezapomínáje zároveň uváděti, že ipsací nasvědčuje u chlapců i přetržená uzdička.

Tissotovský názor o příšerném vzhledu těla i duše ipsantů přejal rovněž Hufeland (1762-1836) v proslaveném spise: »Makrobiotik« (II., str. 16., 1796): »Je strašné, jak příroda poznamenává takového hříšníka. Je zvadlou růží, stromem, v rozkvětu uschlým, chodící mrtvolou. Všechn oheň a život uhasíná tímto němým hříchem, síly vyprchají, činnost se zastavuje, přikvaší smrtelná bledost, tělo vadne a duše je zdeptána. Tací hříšníci mluví málo a jen když jsou nuceni. Všechna dřívější duševní čilost je opouští. Předtím nadaní a vtipní hoši stávají se prostředními duchy nebo hlupáky. Duše ztrácí zájem na všem dobrém a vznešeném, obrazotvornost je úplně rozrušena. Každý pohled na něco ženského (nebo mužského) vyvolává u nich žádosti. Strach, lítost, zahanbení a zoufalství nad nápravou tohoto doplňuje tento trapný stav. Celý život takového člověka je vyplněn tajnými výčitkami, trapnými pocity vlastní vinou způsobené vnitřní slabosti, rozpačitostí, omrzlostí života a není divu, dochází-li konečně i k sebevražedným záchvatům, k nimž nikdo není tak náchylný jako onanista. Strašlivý pocit odumřelosti za živa vyvolává touhu po smrti.« O duševní tísní ipsantů zmiňuje se též Burdach v »Traité de Physiologie« (1839): »Člověk oddaný onanii je netečný, mrzutý, melancholický, má slabou vůli a život se mu znechutí.«

Vzhledem k pověrám o tělesných chorobách zpříčiněných ipsací, hledala ovšem většina autorů specifické znaky ipsace v somatických symptomech. Nejčastěji byla udávána v diagnostice ipsace celá serie znaků, které většinou nacházíme již v Tissotovi, hlavně bledost, zemdlenost, ospalost, hubnutí, zkalené oči, kruhy pod očima atd. K obvykle uváděným symptomům ipsace bývají však některými autory připojovány ještě nejrůznější jiné chorobné úkazy. Tak na př. ve »Friedrichs Blätter für gerichtliche Anthropologie« (VI., 69., 1856) se dočítáme, že ipsací lze též rozpoznati podle pachu podobného kyselému zelí, a je-li manuálně provozována, rovněž podle bradavic na ruce, hlavně na druhém a třetím prstu. K odhalení ipsace dostačil ovšem jen jeden znak, neboť u jedněch »způsobovala« ipsace jen bledost, u jiných jen kruhy pod očima, i když v některých případech projevovala se »hříšnost« zároveň několika symptomů. Z individuálního stanoviska byl brán zřetel pak při diagnóze i na rozličné choroby, jež byly domněle ipsací vyvolávány. V tomto smyslu píše na př. Rozier: »Vede-li tajná neřest ty, kteří se jí oddávají, do hrobu, vyvolávají u nich tuberkulosu nebo nejstrašnější bolesti spojené s rakovinou, vpadnou jim nejdříve tváře a k charakteristickým znakům této vraždící neřesti připojují se všechny vnější symptomy souchotin, které rozruší přirozené rysy obličeje. V druhém případě nabývá pleť barvy slámy a obličej dostává trpitelský vzhled. Obobí je skoro vždy následkem rakoviny, jež stále víc a více ruší původní fysiognomii nemocného a propůjčuje jí různé zvláštní znaky.«

Přes tyto názory o nestálosti znaků ipsace pokusili se někteří autoři určití její specifické a obecně platné symptomy. Vogel (1786) zmiňuje se na př. o tom, že jistý vojenský učitel poznával provozování ipsace u svých žáků podle oslabení levé nohy, která stěží snášela váhu těla. Brück opět v »Caspers Wochenschrift« z r. 1835 uvádí, že zaručenou známkou genitální ipsace je dumláni prstů. Devey je pak přesvědčen, že ipsací lze určití naprosto bezpečně podle zornic, které v případě, že individuum je oddáno ipsací, jsou deformovány. Předně místo, aby byly okrouhlé, jsou prý podlouhlé a za druhé vychylují se z osy. (Hygiène des familles, 2. vyd., 1858.) Dr. H. Donner je dokonce ještě roku 1898 přesvědčen, že tento znak je symptomem ipsace a zároveň tvrdí, že u ipsantů nacházíme v moči vlákna, aniž by pocházela z kapavky. Konečně Baraduc (1872) se domníval, že ipsací lze poznati podle zřevodování utržených ran a dr. Back roku 1910 (!) opovažuje se tvrdití,

že symptomem ipsace je vypadávání vlasů a trudovitost, když naopak podle lidového mudrosloví »špatná pleť« je příznakem cudnosti.

Všechny hlouposti nahromaděné věky snáší pak dohromady Fournier: »Všeobecné znaky, z nichž lze usuzovati na ipsaci, jsou: zvláštní nervosita, značná vznětlivost projevovaná zvláště k večeru. Rovněž celková zemdlenost a vyhublost jsou někdy prvními pozorovatelnými symptomy. Fysiognomie dětí od daných této činnosti je smutná: zmlkají, oči mají kalné a zoufalé. Jejich víčka jsou naběhlá a v noci se slepují, jejich okraj je fialový a pod očima lze snadno pozorovati větší nebo menší namodralé kruhy. Rysy jsou tupé, hlas hrubý, pohled kosý. Zdravý růžový vzhled je nahrazen bledostí a ztrhaností. Rty jsou bezbarvé a dech je nepatrný. V posuncích a chování prozrazují neobrátlost, jež není habituální. Mladí lidé jsou ochablí a smutní, obávají se svých rodičů, jsou rozpačití před svými představenými, a pokoušejí se vyhnouti se jejich pohledu. Jejich paměť ochabuje, nejjednodušší věci nechápou, leč s velkou námahou, a všeobecně, práce se stává jejich duchu nesnesitelnou... Onanisté nemohou dobře vyskočiti na koně a učí se jen velmi těžko tanci...« Dále poukazuje Fournier, že ipsace nasvědčuje následující chování: Přílišné vyhledávání mazlení a objetí u mladých lidí, hlavně u děvčat, sklon k samotářství, zamlklost nijak nezpůsobená a styk s podezřelými osobami. Posléze pak upozorňuje: »U onanistů lze pozorovati obyčejně svislé a vláčné skrotum, předkožka odkrývá snadno žalud, jenž je bledý, bezbarvý. Oblast genitální je často zpocena. U žen nacházíme vaginu rozšířenou a zvlhčenou množstvím šťavy, stydké pysky jsou více méně naběhlé, poštvák je prodloužený a velmi citlivý. U malých dívek je obvykle roztržen hymen. Cizí tělesa nalezená v pochvě jsou u žen nesporně důkazem onanie. Stává se někdy, že nástroje, kterých používají při tomto nebezpečném manévru, se zlomí a vyklouznou z ruky, ztrácejíce se v hloubi vaginy a způsobující lehčí nebo těžší následky.«

Naproti tomu moderněji orientovaní autoři kladou při zjišťování ipsace hlavní důraz na skvrny po zaschlém semeni, jež lze obvykle u mužských ipsantů objeviti na prádle, prostěradlech, polštářích, kapesnicích a pod. Ovšem již i Salzmann upozorňuje na tento nejběžnější symptom ipsace, ale zároveň uvádí několik příkladů, kdy úzkostliví lidé pochybovali zbytečně o »cťnosti« svých dětí, považující jakoukoliv skvrnu na jejich prádle za známku ipsace. Na př. jeden otec prý

pozoroval na košili svého dvanáctiletého syna něco, nad čímž se pozastavil. Vzal proto syna stranou a vyzvídal. Nedověděl se sice o ničem podezřelém, avšak touha nabýti jistoty pohnula jej, aby s ním druhého dne opět promluvil. Když z odpovědi nevyšlo opět nic podezřelého na jevo, podržel mu košili před očima a tázal se, co to je. Hoch odvětil bez rozpaků: »Jednoho dne dostal jsem vraní vejce, jež jsem si vstrčil pod košili, abych je vyseděl. Nedopatřením vrazil jsem do stolu a tak se vejce rozbilo.« V jiném případě zase jistý vychovatel zjistil na podušce svého svěřence skvrny, které jej velmi znepokojily. Rozhodl se proto po celou jednu noc pozorovati, čím se hoch zabývá. Jeho svěřenec však usnul jakmile ulehl a vychovatel zpozoroval, k plné své spokojenosti, že z otevřených úst spícího chlapce vytéká množství slin.

Podobným omylům lze se ovšem dnes vyvarovati, neboť mikroskopicky je možno bezpečně zjistiti původ skvrn. Methody, jimiž je možno upravit ze skvrn preparát pro drobnohled, jsou různé. Jednu z nich uvádí Demetrius Gausio v studii: »Zur Auffindung der Spermatozoen in alten Spermaflecken« (D. med. Wochenschrift, str. 1366—1368, 1910), jinou B. Baehie v pojednání »Über die Methode zur direkten Untersuchung der Spermatozoen auf Zeugflecken«. (Vierteljahrsbericht f. gerichtl. Med. und öff. Sanitätswesen, seš. 1., 1912.)

9. Snahy o profylaxi ipsace

Domněnky o strašlivých následcích ipsace, jakož eo ipso i pověry o strašlivém vzhledu ipsantů byly vědecky vyvráceny teprve v osmdesátých letech minulého století, ačkoliv již někteří starší autoři nevěřili v ty neb ony zhoubné následky tohoto ukájení. Tak na př. slavný frenolog Gall (1758—1828) popíral, že ipsace vede k šílenství (Fonction du cerveau, 1825), avšak jeho názor nebyl tehdy pochopen a zanikl úplně v driáčnickém hluku autorů hrozících všemožnými následky ipsace. Teprve koncem minulého století, jak již bylo řečeno, podařilo se rozumnějším lékařům, jakž takž přesvědčiti své kolegy i laiky, že ipsace sama o sobě nezavání těžké choroby. Zásľuhu o to má hlavně *Wilhelm Erb* (1840—1921), profesor neuropathologie v Heidelbergu, který naprosto bezpodmínečně vyvracel tvrzení, že ipsace by mohla být na př. příčinou vysýchání mí-

chy, a dále rovněž sexuolog Paul Fürbringer (nar. 1849), profesor dermatologie v Berlíně.

Poznáním, že ipsace není zhoubnou a že není ani příčinou mnoha jiných lehčích chorob, které jí byly dříve přičítány, nebyla ovšem úplně umlčena Tissotovská tendence z r. 1760 a vyjímaje Stekela, jsou dodnes skoro všichni vědci přesvědčeni, že excesivnější ipsace způsobuje alespoň neurasthenii. Této pověře, již je možno považovati za dozruchy Tissotových názorů, neodolal ani vynikající psychiatr, psychoanalytik Sigmund Freud. Setrvávaje na tomto omylu, musíme samozřejmě přičítati ipsaci různé nemoce, jako poruchy činnosti srdce, obtíže zažívací, impotence atd., které vyplývají z neurasthenie, takže vzhled neurasthenika, který si domněle svou chorobu přivodil ipsací, není mnohdy o mnoho vábnější, než vzhled ipsantů, lčený pravověrnými následníky Tissotovými.

I když tedy moderní autoři nepřisuzují ipsaci právě nejtěžší následky, přece většina jich nevěří v její naprostou neškodnost a proto považují za nutné, podobně jako staří lékaři, bojovati proti ní a neopomíjejí tudíž zabývat se podrobně opatřeními a prostředky, jimiž by tomuto druhu ukájení čelili. Úsilí o zdoání ipsace projevuje se jednak v profylaxi, v opatřeních, která by mohla zabrániti propuknutí ipsace, jednak v terapii, v zákrocích, jež by byly s to odvrátiti od ipsace lidi jí oddané. Hlavní směrnice profylaxe dosud propagované nacházíme zhruba shrnuty již v Tissotově spise: »Lenivost, zahálka, příliš dlouhý pobyt v posteli, nad míru měkké lůžko, šťavnatá, aromatická a slaná potrava, alkoholické nápoje, podezřelí přátelé a prostopášná literatura jsou nejzpůsobivějšími příčinami, svádějícími lidi k těmto excesům a je proto třeba s největší péčí se jich vystříhati.«

K ochraně cudnosti je prý tedy předně nutno znemožniti lidem zahálku a pečovati o jejich řádné tělesné a duševní zaměstnání. Péče o tělesné zaměstnání je nezbytná především u lidí duševně pracujících a u městského obyvatelstva vůbec, neboť, aby se předešlo neřesti, musí býti naše tělo namáháno a unavováno. »Tělesná práce, píše Salzman, je nutná hlavně nejen proto, že ubírá obrazotvornosti čas zabývati se svými šalbami, nýbrž také proto, že unavuje tělo, takže, jakmile večer ulehne, usneme.« V tomto smyslu doporučuje Rohleder, aby u městské mládeže bylo započato již v nejranějším věku s tělesným cvičením ve formě dětských her. »U větších dětí a u dospělých, pokračuje pak, zastává funkci her pro mladistvé ještě tělocvik, bruslení, šerm, hra v kuželky a jiná gymnastická

cvičení, jakož sport vůbec, zvláště je-li spojen s těžšími tělesnými úkony.« Podobné jsou rady Garnierovy: »Pochody, běh a všechny hry vyžadující napětí tělesných sil, stejně jako gymnastika, šerm a plavání jsou nejvhodnějšími úkony v tomto věku (pro mládež). Taktéž jsou užitečné tělesné práce... Ochranná hygiena mládeže tkví skutečně v tělesných pracích, v souběžném cvičení těla a ducha. Jeden sedmnáctiletý hoch, jenž byl mučen žádostmi, máje snahu udržeti je na uzdě, žádal svého lékaře o utišující prostředek. »Kdybych byl vaším otcem, odpověděl mu lékař, nakázal bych vám každodenně jednu až dvě hodiny štipat dříví.« Žnutí, řezání pilou, soustružnická práce a zvláště lovení (Diana je rozenou nepřítelkyní Venuše) mají nepochybně týž úspěch jako všechna jiná svalová cvičení.« Fournier ovšem připomíná, že tělesné úkony mají účinek jen tehdy, jsou-li provozovány často a dosti dlouho.

Naproti tomu odrazují všichni autoři od dlouhého sedění, jež prý snadno může vyvolati u mládeže ipsační choutky. Již M. Simon (1827) píše, že dlouhým seděním překrvuje se život, čímž dochází samovolně k iritaci genitálií. Proto radí, aby žáci ve školách při vyučování, pokud to je možno, stáli. Fournier pak generalisuje: »Všeobecně, je nutno vyhnouti se všem posicím a flexím (křížení nohou, pozn. autora), které mohou způsobiti nával krve do genitální oblasti.« Ovšem i sama tělesná cvičení jsou mnohdy nebezpečná. Proto je předně nutno vystříhati se tělesných úkonů, při nichž dochází k přímému dráždění pohlaví. Toto nebezpečí lze předpokládati při šplhání, jízdě na kole nebo na koni atd. Sexuální dráždění vyplývající často z jízdy koňmo, uvědomovali si již staří theologové, jako na př. Sanchez, jenž přes to však píše, že z tohoto důvodu není je nutno zakazovati. Taktéž mnozí autoři píší o ipsaci, nedbají tohoto vlivu jízdy na koni a namnoze doporučují jízdu koňmo i jako profylaktický prostředek proti ipsaci. Naproti tomu však varují často před dětskými hrami, spočívajícími v ilusionaci jízdy koňmo, na židlích, tyčích a pod. Vogel cituje jako doklad účinku tohoto hraní dopis jednoho ipsanta. »Již okolo desátého roku vznikl u mne sklon k rozkošnictví a k necudnému štourání. V dvanáctém roce objevil jsem umění ukájeti sebe sama při »rajtování« na laticích, tyčích a zábradlích u schodů. Vlastní manustupraci naučil jsem se teprve ve čtrnáctém roce v jedné velké škole, kde byla prováděna jako módní radovánka.« Nejspíše ze stejných důvodů není doporučováno ve spise: »Für Jünglinge jedes Standes«, aby matky učily své dcery brzy přísti na kolovratu, kterážto výstraha vzhledem

k dnešním poměrům mohla by býti obměněna v zákaz, aby se mladé dívky učily šítí na stroji. Dále jsou v této knize na bádání rodiče, aby nehoupali své děti na klíně, jestliže nechtějí u nich předčasně vzbuditi sexuální žádosti.

Z jiné příčiny, aby mládeži nebyla poskytnuta nestřežená chvílka k ipsaci, odrazuje Salzmann od hry na schovávanou: »Poněvadž mluvím o hrách, nemohu opominouti varovati svoje čtenáře před některými povážlivými hrami. Mezi ně patří hra, při níž se děti poschovávají v rozličných koutech, zatím co jiné dítě je musí hledati.« Z obavy před silnými erotickými vzruchy staví se pak Salzmann i proti společnému koupání. Hirschfeld je dnes však opačného mínění, neboť zjistil, že právě koupání o samotě, především doma ve vaně, svádí mnoho lidí k ipsaci. I když Hirschfeld nezapírá, že u některých lidí pohled na koupající se příslušníky druhého pohlaví vyprovokuje erotické vzrušení, podotýká však, že naopak u většiny lidí stálé společné koupání, na něž si máme již od mládí zvykati, otupuje erotickou vznětlivost a umožňuje zcela neerotické pohlížení na nahá těla. Proto radí: »Se stanoviska profylaxe onanie jsou každým způsobem společné plovárny a sprchové lázně nejvhodnější úpravou koupání.« Dokonce uznává za rozumné, že v některých zemích se lidé koupou společně úplně nazí a proti plavkám namítá i to, že nás drou v rozkroku a iritují tak naše genitálie.

Pokud se týká duševního zaměstnání, radí se, aby cudnost mládeže byla podporována vzděláním. Rozier doporučuje mládeži zabývat se »vědami a uměními přístupnými snadno i laikům, zejména studiem moderních jazyků, dějinami, uměním výmluvnosti, vyšším cvičením slohu, básnictvím, hudbou a malířstvím. Vždy má však býti uchráněna četba t. zv. milostných románů a časopisů, jako večerníků, společenských časopisů, elegantních novin, půlnočních novin a bůhvíjak se ostatní jmenují. Takové tiskoviny jsou pravým jedem pro většinu čtenářů a čtenářek a dejme tomu, že právě nezaujaly fantasií nečistými představami, tak přece zmrzačí více méně ducha a uvedou jej na scesti, při čemž rovněž vznítí nesnesitelnou sentimentalitu a mělkost«. Salzmannovi působí v tomto ohledu též starost, že děti čtou klasická díla, jejichž erotické pasáže činí vzdělání mravně závadným, a radí, aby pro školní potřebu byly předkládány mládeži jen obezřetně vybrané výňatky z antických děl. Kromě četby erotických spisů, jako na př. píše Rohleder, mají být děti uvarovány i návštěvy nevhodných místností a produkcí: »Dále nenavštěvujeme nikdy v prů-

vodu dětí taneční místnosti a vůbec podniky trochu pochybnější pověsti. Dvojnásob nebezpečně působí balety, operety, moderní francouzské činohry nevalné pověsti a zvláště biografy, jelikož slovem i obrazem jsou oplzlé a svádějí. Tyto svody dovršuje často četba románů z nejpovážlivějšího braku knižních půjčoven a čtení necudných frašek. Všechny tyto věci nechť jsou co nejpřísněji zakázány.«

Dále je nutno za účelem profylaxe ipsace pečovati o tělesnou čistotu, neboť nečistí lidé trpí svědivými pocity, které je prý snadno svádějí k ipsaci. Proto doporučuje Rozier časté koupele: »Koupání má tu přednost, že rozpouští a odplavuje slané, zemité a louhovité součástky, které se při pocení shromáždí a usazují v kožních porech, takže pokožka je zbavována původců iritace, která může samovolně vydráždit i jiné orgány. Z tohoto hlediska posuzovány, slouží koupele neméně k udržení cudnosti, než k posílení a zkrášlení těla.«

Nejnovější autoři kladou však důraz hlavně na studené koupele, jimiž by byly přímo svlažovány naše vášně. Taktéž je nutno uvynouti děti — píše Fournier ve stati o profylaxi ipsace — aby se po celý rok denně myly v studené vodě.

Důležitou zdá se vzhledem k profylaxi ipsace i úprava spánku a lůžka. Předně lidé nemají meškati zbytečně v posteli a jakmile se probudí, mají ihned vstáti. Svatý František Saleský k tomu podotýká: »Okamžité vstávání s lůžka udržuje zdraví a cudnost.« Fonssagrives opět v »L'éducation physique de garçons« (1870) nabádá, aby děti spaly vždy na boku, s rukama položenými na přikrývce, neboť pod přikrývkou přicházejí ruce obvykle do styku s genitáliemi. Polohu na boku doporučuje proto, že při ležení na zádech dochází za spánku snadno k erekcím. Dobu spánku omezuje pak Garnier u lidí starších čtrnácti let na pouhých sedm hodin. Dále, podle úzkostlivých autorů, má býti naše lůžko tvrdé, chladné, často větrané, přikrývky lehké a pokoj, v němž spíme, nepřilíš vytopený.

Stejná péče má býti věnována obleku. Předně je nutno vystříhati se šatu a prádla, které dře v rozkroku. Fournier rovněž varuje, aby lidé neopomínali nositi spodní prádlo: »Je třeba vystříhati se přikládání vlněných oděvů na holé tělo a to zvláště v oblasti pánve. Pod soukenými kalhotami je nutno nositi plátěné spodky.« Nejvíce znepokojovaly ovšem bojovníky s ipsací kalhoty samy o sobě. Dr. Bernhard Christian Faust, dvorní rada a osobní lékař knížat z Schaumburg-Lippe, považuje ve spise »Wie der Geschlechtstrieb des Menschen in

Ordnung zu bringen und die Menschen besser und glücklicher zu machen sind« (1791) kalhoty, jejichž svědčovskou funkci zastávají prý již v nejtěplejším dětství povijany, za hlavní příčinu ipsace. Kalhoty, podle Fausta, kromě přímé iritace pohlaví, svádějí k »necudnostíem« i nepřímo, neboť chlapec, »když se chce vymočit, musí svůj malý úd dráti z kalhot. V prvních počátcích a také ještě dlouho potom malý chlapec sám toho není schopen a děti, služky a čeledínové mu pomáhají, derouce a pohrávajíce si s jeho pohlavím: Tímto ohmatáváním, dráním a hraním, jež provádí chlapec sám, nebo jež s jeho pohlavím provozují jiní, obeznamuje se chlapec (nebo dívka, která při tom velmi často napomáhá a jíž nevinný chlapec chce z vděčnosti opět často pomoci) důvěrně s orgány, které jinak jsou posvátné, nečisté a hodné studu. Dítě si zvyká hráti si se svým přirozením a tak je dána příležitost k onanii kalhotami.« Z těchto důvodů obrací se Faust na vynikající současníky, Dahlberga, Goetha, Herdera, Hufelanda, Schillera a Wielanda, aby utvořili komisi, která by vypracovala návrh na »zemské nařízení o budoucím jednotném šatu dětí, jež velká, dobrá a moudrá knížata německá, jako otcové svých národů, mají počátkem nového století, r. 1800 položit na oltář lidství co zákon pro své milé a věrné podané«. Faust sám radí, aby chlapci do čtrnácti let nenosili kalhoty a aby jejich oděv byl přízpůsoben šatu dívčímu. Přes obšírnost svého pojednání zapomíná však na nejpřirozenější a nejdůležitější vztah kalhot k ipsaci, tkvící v jejich kapsách, jimiž se ruce dostávají nejčastěji ve styk s genitaliemi.

Zato však Bock, jsa si vědom tohoto »nebezpečí«, doporučuje, aby kapsy kalhot byly umístěny v zadu. Kromě toho mají být u dětí kalhoty též vzadu upraveny k zapínání. Obecně je pak připomínáno, aby mládež byla lehce oděna a aby nenosila opasků, korsetů etc.

Jak již bylo uvedeno, nemá mládež nositi ani takový šat, jenž by jí umožňoval skrývat ipsaci zraku vychovatelů. V tomto smyslu píše Salzmann o dlouhých pláštích, jež nosí žáci na mnohých školách. Dále zmiňuje se o témže nebezpečí i A. Schwartz: »Pláště, které jsou v některých zemích, jako ve Španělsku a na některých universitách v Německu národním oblekem, podporují v krajní míře zločin onanie... Jeden španělský lékař mne v Madridě ujistil, že tato neřest je ve Španělsku velmi rozšířena, neboť zvyk nositi pláště jí tak podporuje, že nezřídka lze pozorovati, kterak se jí lidé dopouštějí na veřejných promenádách.« Konečně je nutno nositi i mravné lo-

ni prádlo. »Na noc — píše Pouillet — oblékejme děti v dlouhou košili dole zašitou a obalující tělo jako pytel.«

Profylaxe ipsace vyžaduje dále, hlavně podle starších autorů, pozornost při výběru jídel a nápojů. Fournier varuje před požíváním »těžkých a nestravitelných pokrmů, pokrmů dráždivých a ostrých, jakož i pokrmů nadýmavých, které nafukují střeva a způsobují naběhnutí břišních cév a které lze správně označiti jako pokrmy působící zácpu«. Tissot pak předně radí, aby se lidé co nejvíce vystříhali masa a Salzmann doporučuje tuto stravu: »Mám-li určití nejvhodnější pokrmy pro děti, doporučoval bych k snídani mléko, máslo, jahody nebo ovoce, samozřejmě kromě vypečeného chleba; k obědu zeleninu a trochu masa, k večeři obyčejně krajíc s máslem nebo ovoce.« Proti požívání ovoce brojí však později Fournier, předpokládaje, že ovoce oslabuje a enervuje žaludek. Naproti tomu Salzmann staví se opět zásadně proti teplým nápojům. »Teplé nápoje, víno a pivo, dovoloval bych jen zřídka. Dříve jsem sice několikrát doporučoval jako zdravý nápoj pro děti čokoládu, ale nyní, když jsem došel k lepším náhledům, nedoporučuji ani tuto.« Samozřejmě všichni lékaři považují za nepřipustné, aby dětem byly podávány alkoholické nápoje a Rohleder dokonce píše: »Dětem není dovoleno pítí alkoholické nápoje, neboť děti, jež nejsou schopny zvládnouti svá sexuální přání, může alkohol sváděti k onanii nejen nepřímo, nýbrž i přímo.« Dále se pak zmiňuje Rohleder, aby lidé před spaním mnoho nepili, jelikož plný močový měchýř vyvolává za spánku erekce, a rovněž, aby večer příliš nejedli a večeřeli nejméně 3—4 hodiny před spánkem. Obecně se tedy doporučuje, aby strava byla co nejstřídmější a aby chom se úplně varovali dráždivých, afrodisiakálních pokrmů a nápojů, neboť, jak již starí Římané tvrdili: Sine Baccho friget Venus.

Nehledě k podobným pokynům, Salzmann vybízí rodiče a vychovatele, aby děti, jak o samotě, tak i v společnosti druhů, nepouštěli nikdy s dohledu a aby zvláště pozorovali jejich činnost na záchodě: »Určete jim dále nějaký kout k močení, který není přece tak zakrytý, aby zakrýval postoj dítěte. Za důvod k tomuto opatření může být dětem udána čistotylivnost a tak nepozorovaně navykne děti, aby co nejméně navštěvovaly toto místo... Konečně pozorujme, jak často chodí dítě, je-li nám podezřelé, na toto místo a jak dlouho tam mešká. Ovšem v tomto ohledu neexistuje obecné pravidlo, ale stačí několik dotazů a pozorování mládeže, zda návštěva a pobyt na tomto špinavém místě je nutná nebo ne.« Dále, jak již uvádí

Rousseau, je nutno bdít nad dítětem i v loži a různí autoři doporučují rovněž dohled nad dětmi při domácí koupeli, jakož i při koupání v přírodě.

Tytéž pokyny je nutno zachovávat ve vychovatelnách, pensionátech a ve školách. Cohn v brožurce: »Was kann die Schule gegen die Masturbation tun?« (1894) vyžaduje hlavně »stálý dohled učitelů při vyučování a v přestávkách nad tím, zda žáci neprovozují autoonanií neb onanii mutuální«. K tomu účelu radí Fournier, aby zařízení bylo ve školách tak uzpůsobeno, aby učitelům bylo umožněno shlédnouti žáky od hlavy až k patě. Podobné rady udílí též prof. Schiller: »Hlavní zdroj pohlavních bludů by byl zastaven, kdyby bylo neúprosně a s největší důsledností dbáno, aby ruce byly na stole a aby se žáci dívali na učitele. Dotýkání genitálií a vůbec jejich okolí, jakož i manipulace rukou v kapsách, neměly by být nikdy trpěny, nýbrž dokonce trestány. Dále měly by být přední stěny školních lavic provrtány, aby učitelé byli umožněni neustále kontrolovat žáků, zejména spodních partií jejich trupu.«

O spánku a ložnicích mládeže žijící v ústavech píše pak Devay v »Hygiène des familles«, 2. vyd. z r. 1858: »V kolejích a v pensionátech nesmějí být zvláštní oddělené ložnice. Vhodné jsou toliko prostranné společné ložnice, v nichž je stálý dohled. Lampa, jejíž světlo stačí umožnit tento dohled, nemůže přece rušit spánek i když tam svítí po celou noc. Je třeba, aby učitelé a dohlédající personál vůbec spali v těchto společných ložnicích a aby tam konali v nepředvídaný čas tichou prohlídkou. I záclony, používají-li se z důvodu vzájemného ostychu, nechť jsou umístěny takovým způsobem, aby část lože byla volná a aby nepřekážely dohledu: Největší ticho musí vládnouti v společných ložnicích, vše, co ruší spánek, podporuje onanii.«

Dále je nutno věnovati náležitou pozornost společnosti, s níž se děti stýkají. Velkým nebezpečím pro »mravnost« mládeže jsou služebníci. »Zakažme též co nejpřísněji služebníkům, píše Rohleder, mluvit s dětmi o sexuálních věcech. Mnohdy bylo mi v anamnése sděleno, že to byly služky, které přímo svedly lidi k onanii.« Stejně je nutno dbát o dobré kamarádky dětí a znemožnit jim styk s podezřelými druhy. Různé názory byly však vysloveny o problému, zdali se hoši mají stýkati s dívkami. Dr. Frank (1780) se na př. staví i proti koedukaci ve školách, ač jiní autoři naopak předpokládají, že vzájemný styk mládeže obojího pohlaví ve škole i v soukromí, pokud se nevymanuje dohledu, udržuje cudnost mládeže. Úzkoprsý Four-

nier pak dokonce připomíná: »Shledávám neméně důležitým, aby dozor a výchova chlapců byla svěřena jedině mužům a dozor a výchova dívek opět osobám jejich pohlaví.«

Pokud děti prodlévají ve společnosti dospělých, je třeba, aby se dospělí vyhnuli všem erotickým posunkům, aktům a řečem. »Smích, mrknutí, nerozvážný posunek říká dětem vše, co jim má zůstat utajeno«, píše Rousseau v »Emilovi« a Salzmann dodává: »U stolu a při jiných příležitostech, kdy dospělí jsou pohromadě s dětmi, musí býti zakázány všechny obscenní, oplzlé a dvojsmyslné řeči.«

Povšechně brojí pak někteří autoři proti veřejné společné výchově mládeže v ústavech. Tak na př. J. Agrippa v »La première flétrissure« (3. vyd. z r. 1877) píše: »Jsem pro odstranění internátů, proti uzavírání ve špatných ústavech, kde pod záminkou učení latině a řečtině, tělo i duch našich dětí se kazí a beznadějně chřadne.«

Konečně, v zájmu profylaxe ipsace, rodiče, vychovatelé i učitelé mají prý poučovati děti o funkci pohlavních orgánů a o nebezpečí plynoucím z jejich »zneužití«. Zde se projevovalo tedy profylaktické úsilí methodou odstrašovací. Mládež měla být odrazena od ipsačních aktů působivým líčením jejich následků. V německém spisu o ipsaci z r. 1790 se dočítáme: »Vylíchte dětem v živých barvách strašlivé a děsné následky této neřesti.« Podobné rady udílí pro školu i dům dokonce ještě roku 1921, jak zaostalejší Rohleder, tak i pokrokovější Hirschfeld. Rohleder píše, že »děti ve stáří mezi 12. až 14. rokem mají býti školním lékařem upozorněny a varovány veřejně ve třídě před nebezpečím onanie a přitom zároveň poučeny o nejlepších profylakčních protiopatřeních (Die Masturbation, 1921).

Hirschfeld pak radí v Sexualpathologie z roku 1921: »Jakmile vůbec můžeme postřehnouti, že dítě chápe, co mu říkáme, ba dokonce i dříve, má mu matka říci, že hraní s pohlavím je na újmu jeho zdraví.« Kromě poukazu na škodlivost ipsace, doporučují autoři nábožensky zatížení, aby mládež byla poučena o hříšnosti tohoto ukájení a Tode dokonce předpokládá, že pohled na kříž je mnohdy účinnější než odstrašující tissovská literatura.

Přes všechny tyto možné prostředky domnívá se však Rohleder, že nejspolehlivějšího opatření proti ipsaci lze dosáti výchovou silné vůle: »Když všechna profylaktická opatření nemohou učiniti přítrž sexuálnímu žádostem, je toho mnohdy schopna silná vůle. Posilování a vyvíjení silné vůle od mládí

mělo by proto býti hlavním principem všech vychovatelských method.«

Z jiných návodů, jak se chrániti ipsace bývá uváděno, aby zácpa, poranění nebo vyrážky postihující genitálie a jiné choroby byly radikálně léčeny, nemohou-li se již předejti, neboť, irritující naše pohlaví, svádějí nás k sexuálnímu manipulacím. Dále mají býti děti nabádány k tomu, aby žalovaly na své druhy, jestliže je uzří ipsovati, aby se snad tito nemohli státi vzorem ostatním. Rovněž nemají být děti trestány bitím na zadní části. Na tento akt, probouzející sexuální tužby, upozorňuje již Rousseau. Koněně zasluhuje ještě zmínku, samozřejmě jen z historických důvodů, rada dr. Vaniera z Havru, jenž ve spise »Cause morale de la circoncission des Israélites« (1847) navrhuje jako profylakční opatření proti ipsaci obřízku. Tuto radu opírá o pozorování, podle nichž prý »židovské děti, zejména v první epoše svého dětství, nejsou tak sváděny k onanii jako děti neobřezané«.

10. Snahy o léčení ipsace

Pojednávajíc o »léčbě« ipsace měli bychom znovu opakovati všechny pokyny uváděné vzhledem k profylaxi ipsace, neboť mnohý speciální léčebný prostředek nemá účinku, alespoň prý ne naprostého, nejsou-li zároveň provedena profylakční opatření. Kromě toho některá profylakční opatření jsou celkem sama o sobě vhodná k potlačení ipsace již propuklé.

To týká se hlavně péče o tělesnou práci lidí. Proto doporučují lékaři, aby se lidé, kteří se mají zbaviti své ipsační vášně, oddali nějaké těžší tělesné práci, nebo alespoň intenzivnímu provozování nějakého sportu neb gymnastiky, nemluvě o procházkách a příležitostných výletech. Jestliže ipsant bydlí v městě a může-li je opustiti, je prý radno, aby byl dokonce poslán na venek a přinucen k rolnickým pracem. Fürbringer oceňuje tuto léčebnou metodu a píše: »Život na venkově při nepřetržité tvrdé tělesné práci vyléčil již mnoho zastaralých onanistů, kteří ve starém prostředí marně bojovali proti necudným myšlenkám a svodům.« Taktéž zmiňuje se o účinku tělesné práce Hirschfeld, cituje dopis jednoho ipsanta: »Nejvíce ještě pomáhá pracovati do té míry, až je člověk tak unaven, že ihned usne.« Skutečně také v tělesné únavě lze nalézt velmi účinný prostředek, jenž zhoja pochopitelně, fyziologickou cestou, oslabí naše sexuální požadavky.

Naproti tomu je však méně pravděpodobné, že by se mohlo dosáhnouti stejného účinku psychickým opatřením, strašením ipsantů zhoubnými následky ipsace. Přes to však tvrdí na př. Salzmann: »Hlavním prostředkem k zlepšení stavu jest vždy láskyplné, ale přece vážné vylíčení škodlivosti těchto hříchů, což ovšem musí býti samozřejmě provedeno s velkou opatrností.« Ipsanté mohou býti poučeni o nebezpečí plynoucím z ipsace, buď příslušnou literaturou nebo výkladem vychovatelů neb lékařů. Zvláštní působivost přisuzuje však Deslandes ústní výstraže lékařově: »Slova lékařova mohou způsobiti obrat častěji než kniha.« Bizarní způsob zastrašování ipsantů chválí pak Rozier: »Dr. Bertrand, úctyhodný ranhojič, měl nejednou příležitost spatřiti zpustošení, které se jevílo v obličejích lidí, oddaných tajným výstřednostem. Bolestně dojat, přišel na nápad, zvětčiti rysy obličejů těchto lidí ve vosku, aby tak jiné, kteří se vydávali podobnému nebezpečí, odstrašil od jejich bludů. Tento nápad provedl velmi zdařilým způsobem. Slyšel jsem, že nelze spatřiti nic hrůzyplnějšího, než tyto napodobené obličej. Takový plán mohl navrhnutí jen lidumil.« Přes to však Rozier doznává, že tento prostředek není dostatečný a cituje posudek jednoho ipsanta: »Strašlivé divadlo, které skýtají zdařilé práce pana Bertranda, naplnily mne úděsem, ale moje neblahá vašeň nabyla tak velké moci nade mnou, že nebyti náboženství, v němž lidé radili hledati spásu a jehož se navždy budu držeti, nebyl bych se jí nikdy vzdal.«

Pokud se týká vlastních léčebných prostředků, byly a jsou k léčbě ipsace doporučovány nejrůznější metody. Nejúčinnější, ale zásadně zavrženíhodný prostředek proti ipsaci nacházeli někteří lidé dokonce v kastraci. U žen běží v tomto případě o ovariectomii a vypravuje se, že podobnou operací zbavil svou dceru vášně jistý prasečkář, jenž na základě znalosti anatomie prasat odvážil se odejmouti jí vaječníky. Hirschfeld pak sděluje, že se dověděl o třech mužích, zbavených pro excesivní ipsaci svého mužství. Jejich kastrace nebyla však provedena na radu lékařovu, nýbrž na vehementní nátlak samotných »pacientů«, kteří se dožadovali této pomoci, vyhrožující, že se jinak zprovodí ze světa.

Jestliže i starší lékaři tento zákrok zavrhuji, považuje však již většina autorů jiné, mírnější operativní zákroky za vhodné k »léčbě« ipsace. Tak na př. i vídeňský gynaekolog Braun doporučoval za tímto účelem u žen amputaci klitoridy (clitérodektomie) a labií. »V případě velmi zakořeněné onanie u dívek, žen a obzvláště u vdov, píše Braun, když následky přílišně opakované

masturbace se projevují nejen tělesnými symptomy, ale i duševními poruchami a když obyčejné léčebné prostředky nemají úspěchu, nezdráhám se navrhnouti amputaci klitoridy a malých stydkých pysků.« Klitoridodektomií prováděli často v podobných případech také Gräfe, Dubois, Richerand, Bielt, Brown atd. U mužů byla pak opět z operativních zákroků proti ipsaci navrhována a prováděna infibulace. Infibulací nazýváme propíchnutí předkožky (praeputium) na jejím kraji ve dvou protilehlých místech. Vzniklými otvory prostrčí se pak drát nebo kroužek, takže předkožku nelze stáhnouti se žaludu a ukájení je tedy znemožněno. V knize »Für Jünglinge jedes Standes« čtete dokonce radu, kterak lze takovou operaci snadno provésti vlastnoručně: »Vezměte jehlu s trochu silnou nití, pomazte ji nějakým balzámem na rány. Pak propíchněte jehlou spíše vzadu, než vpředu praepucium a nit provlečte. Tuto nit nechte tak dlouho v ráně, dokud nezmizí otok a mírné bolesti; do té doby také natírejte ránu a nit balsámem na rány. Totéž učíte s protilehlou částí předkožky. Jestliže již okraje ran ztvrdly, vyjměte nit a provlečte dírkami nějaký kovový, nejlépe stříbrný drát takto ohnutý (obrázek v prostřed obloukovitě zahnutého drátu) a oba jeho konce zahněte (obrázek na koncích zatočeného drátu) kleštěmi... Poslechněte mé rady — nebudete toho nikdy litovati. Již mnohemu mladíku zachránila život, a doufám, že i vám jej zachrání.« Mnozí potřeštění autoři se pak domnívali, že též primitivové provádějí infibulaci proto, aby ochránili mládež před ipsací.

Jakožto jiný zákrok podobného druhu doporučuje Larrey vystřikovati urethru látkami, jež způsobují bolestivý zánět sliznice močové trubice a ztrpčují tak každou sexuální manipulaci s genitaliemi. Stejného účinku pokouší se dosíci Lallemand opět trvalým zavedením elastického gumového kathetru do močové roury. Samozřejmě musí býti tento kathetr tak zaveden v urethru, aby si jej »pacient« nemohl sám vyjmouti. V urethře ponechá se pak tak dlouho, až vyvolá zánět. Míneli zánět, opakuje se procedura znovu, dokud se ipsant úplně »nevyhlídí«. Konečně zmiňuje se Fürbringer, že jistou mladou dámu oddanou ipsaci »létěl« opakovaným leptáním vulvy, kteroužto praktiku doporučuje vřele Rohleder jako náhradu za amputaci klitoridy. Jednoho ipsanta vyléčil prý Fürbringer zase tím způsobem, že mu zubovitými nůžkami ustríhl na předu kus překožky, aniž jej předtím narkotisoval. Podobný zákrok ovšem neslouží již vůbec k znemožnění ipsace, nýbrž má toliko funkci trestu, jímž by lidem přešla chuť pokračovati

v sebeukájení. Konečně na základě Fliessovy nauky o vztahu čichových orgánů k ústrojí pohlavnímu, pokoušeli se někteří lékaři o léčbu ipsace leptáním genitálních center v nose.

Právě tak jako při léčbě automací, tak i při léčbě ipsace bylo ovšem z drastických zásahů nejčastěji přistupováno k instrumentální terapii, jež chce mechanickými prostředky (*Onanieverhinderungsapparate*, *Onaniebandagen*) zabrániti tomuto druhu ukájení. Za tím účelem vynalezali rozliční lékaři a pedagogové všelijaké bandáže a prádlo znemožňující přístup ke genitaliím. Tak na př. již Vogel ve spise o ochraně před ipsací (1786) doporučuje: »Dětem, které se nechťejí vzdáti neřesti, dejme zhotoviti spodky, jež nelze vůbec vpředu rozeprouti, nýbrž, které jsou vzadu opatřeny malým zámkem, k jehož odemknutí je třeba klíče. Spodky musí zároveň sahati tak vysoko, aby se chlapec žádným způsobem nedostal rukama do styku s pohlavím. Jestliže potřeba vyžaduje rozeprouti kalhoty, musí se tak státi za dohledu člověka k tomu ustanoveného a potřebného, který po té zámek opět uzamkne a klíč vezme k sobě.« Dále nacházíme popis podobného prostředku v knize: »Leichte und fassliche Heilmethode für diejenigen, so an einer Schwäche der Geburtsteile u. s. w. leiden« (Hamburg, 1787). Je to pás, jenž se připíná k tělu jako kýlní pas a jenž je opatřen zvláštní schránkou na pohlaví, zhotovenou z kůže nebo z kovu. »Tímto způsobem je znemožněna erekce údu a poluce, k čemuž nemálo přispívá chlad kovu nebo kůže.« Salzmann (1785) zmiňuje se opět o jistém obleku doporučeném ipsantům pařížským lékařem A. Le Clercem v *Journal de littérature*.

Jedním z nejznámějších starších instrumentů sloužících k zamezení ipsace je však vynález Jalade Lafonda. Lafond jej popisuje v »*Considérations sur les hernies abdominales*« (1822) pod názvem »*ceinture contre l'onanisme*«, jako jakousi košili kombinovanou se spodkami, již je nutno vzadu sešněrovati. Samy genitálie obaluje kovový krunýř speciálně konstruovaný pro chlapce nebo pro dívky. Popisem jiné protipsační bandáže zabývá se později jistý pedagog ve spise: »*Ueber die Behandlung der Unarten, Fehler und Vergehungen der Jugend...*« (Graudenz, 1829) a další obměnu podobných mučidel sestrojil na př. r. 1859 lékař E. L. Th. Cramer, a nazval ji *aidousoter*.

Dnes lze rozličné bandáže tohoto druhu koupiti hotové nebo na míru objednat i u různých firem, hlavně u bandažistů. Jejich vyobrazení nacházíme v mnoha cenících. Jsou to obvykle plechové masky na mužské nebo ženské pohlaví, opatřené

otvorem pro moč a upevněné na řemenech, jež se spínají zámkem. Ženské protiipsační bandáže odpovídají zhruba středověkým pásům cudnosti. Masky pro mužské pohlaví je pak normálně plechovým štítem, z něhož vyčnívá trubička, do níž se vkládá neerigovaný penis. Hygieničtější nehygienickou bandáží je však rozhodně pro muže kovová klíčka (pro ženy kovová síťka), kterou navrhl Cloquet a o níž se zmiňuje i Fürbringer, uváděje, že příkládání podobných klecí na pohlaví ipsantů doporučoval jistý spolupracovník revue: *British medical Journal*. Konečně lidé, kteří z vlastní vůle bojují proti této náruživosti a snaží se potlačit ipsaci, navlékají si někdy na úd prosté »protipohlavní kroužky«, o nichž jsme se již dříve zmínili. Naproti tomu opět protiipsační bandáže, znemožňují erekci penisu užívají se i k »lčbě« automací.

Speciální zařízení byla dále vymyšlena, aby se zamezila ipsace v lůžku. Jedním z mírnějších opatření tohoto druhu jsou nepřírodně dlouhé noční košile, které se ipsantům svazují pod nohama a které již doporučoval Pavet de Courteille. Ovšem právě tak jako lze zabraňovati ipsaci opatřeními týkajícími se genitálií, objektu ipsace, tak lze jí zabraňovati i opatřeními týkajícími se rukou a nohou, orgánů, jimiž je ipsace provozována. Proto nakazovali někteří lékaři, aby uléhajícím ipsantům byly na noc na ruce navlečeny abnormálně tlusté rukavice nebo, aby jim byly přivazovány k hrudi či k pelestem postele. Dokonce byli ipsanté na noc oblékáni i do svěracích kazajek a v literatuře nacházíme i zmínku o zalévání rukou ipsantů do sádry. Femorální ipsaci lze pak v noci znemožniti připoutáním roztažených nohou k pelestem nebo pomocí instrumentů, z nichž dva popisuje Fournier: »Jeden se skládá z dvou tlustých kusů korku, jež se upevňují na vnitřní stranu obou stehen. Druhý je kusem dřeva, jehož konce, mající podobu vidlic berlí, se připevňují k oběma stehnům pomocí řemenů nebo provazců.« Prvým zařízením lze samozřejmě zabraňovati femorální ipsaci i ve dne.

Podobných instrumentů tím neb oním způsobem znemožňujících ipsaci, nezdráhá se užívati dnes v »těžších« případech ještě Rohleder i když si je vědom jejich stinných stránek: »Zvláště u duševně chorých onanistů jsou takoveto nástroje, které však mohou býti ještě jednodušeji a laciněji sestrojeny, než výše uvedené, vhodné a podle mého názoru, mají při nejmenším stejné oprávnění, aby byly uvedeny v lékařskou instrumentální terapii, jako některé jiné pomůcky, nacházející se v katalozích chirurgických instrumentů.«

Dále používá se k léčení ipsace i medikamentů. K tomu účelu slouží látky anafrodisiakální, a vůbec jakákoliv sedativa, jakož i různá antipyretika. Tak jsou, na příklad, k lčbě ipsace doporučovány antinervin, antypirin, baldrian, brom, bornyval, dial, epiglandol, heroin, kodein, kokain, luminal, lupulin, medinal, morphin, thallin, trional, valisan, veronal etc. Rohleder dává přednost bromu a předpisuje jej samotný nebo s různými přísadami, též někdy s přísadou lupulinu. Za nejlepší anafrodisiakum pokládá však epiglandol a radí jej vpravovati subcutánními injekcemi do těla ipsantů zvláště excesivních, jimž jiné medikamenty nepomáhají. Hirschfeld pak varuje před lčbou ipsace morfiem, kokainem, arsenem, kodeinem a pod., kteréžto medikamenty, někdy předpisované ipsantům, mohou způsobiti značnější škody než jaké, podle jeho představ, vyvolává ipsace.

Rovněž pokoušejí se lékaři léčiti ipsanty hydroterapií. Doporučuje se oplachování a koupele ve studené vodě, studené sprchy a zábaly methodicky aplikované a upravené se zřetelem na individuální konstituci »pacienta«. Dále navrhují k lčbě ipsace lekteri autoři použití elektrotherapeutických method. Tak na př. píše prof. Johannsen ve sborníku »Die Gesundheit«, že ipsace bývá rychle a úplně vyléčena použitím elektrických proudů. Rohleder je však opačného mínění, a předpokládá, že elektrický proud působí dráždivě, nabádá, aby se lékaři vystříhali při lčbě ipsace jakýchkoliv elektrotherapeutických pokusů. Dále považuje Rohleder za celkem neúspěšnou terapii, výplachy močové trubice studenou vodou, o níž se pokoušel Winternitz a jeho žáci, jakož i lčbu ipsace dilatací urethry po způsobu Oberländerově. Zato přičítá velmi dobrý účinek výplachům urethry různými roztoky, zvláště v případech, kdy ipsace vyvolala, podle jeho názoru, urethritis. Ze starších autorů doporučují pak Campe v díle »Revision des gesamten Schul- und Erziehungswesens«, sv. 6., str. 156. (1785—1791) omývati ipsantům genitálie lihovým roztokem kafru značně zředěným vodou, z části též vodou dešťovou.

Kromě therapeutických method, jimiž jsme se dosud zabývali, je rovněž značně rozšířena psychotherapie ipsace. Schrenck-Notzing radí potlačovati ipsaci sugestivně v hypnotickém spánku, zatím co psychický nátlak zvláště na mladé ipsanty při vědomí — nepovažuje za tak účinný. V novější době pokoušejí se lékaři nahraditi heterosuggestivní lčbu ipsace autosuggestivní methodou ve smyslu Couéově. Hirschfeld zmiňuje se též o úspěšném potlačování ipsace platonickou lá-

skou: »Můžeme slyšeti od mnoha onanistů, že to byla konec konců ideální láska, jež vyléčila jejich slaboství.« Již Salomann však sděluje, že jej jistý ipsant ujišťoval o naprosto opačném vlivu lásky. »Láska k děvčeti a představa rozkoš, jež s ním později zažije, rozněcovala neobyčejně jeho choutky a obraz děvčete míhal se mu při provádění hříchu vždy před očima...«

Posléze zbývá nám pojednati o některých dosud neuvedených, v pravdě barbarských druzích léčby. Tak na př. Rozier spekuluje o pouštění krve žilou jako o léčebném prostředku a ještě v nové době radí k tomuto zákroku (dokonce k vypouštění 600 až 700 gr krve) F. A. Theilhaber v »Zeitschrift für Sexualwissenschaften«, sv. 3., str. 131. Podobně jako dovedli »lidumilní« lékaři mučiti ipsanty po stránce tělesné, tak je dovedli rovněž nechutnými způsoby mučiti psychicky. Fournier radí, aby se ipsaci propadlá mládež odvracela od svých »poklesků« hrozbami vymyšlenými následky ipsace, jako na př. hrozbou, že jejich pohlaví bude zachváčeno snětí. Dívky bylo pak doporučováno speciálně strašiti ztrátou krásy a příšerným zohavením. Vogel se ale naproti tomu zmiňuje o hrozbě docela bizarního druhu: Kterýsi starý chirurg s velkým červeným a uhrovitým nosem, hrozil jistě dívce oddané onanii, že ji přilepí na dotyčné místo náplast a že každého rána přijde tuto náplast prohlédnouti svým skřipcem. Samozřejmě pokoušeli se též rodiče a různí pedagogové »léčiti« mladší ipsanty výpraskem a jinými tresty.

Dále zabývají se autoři pojednávající o ipsaci léčbou pathologických následků, které tomuto druhu ukájení přiřítali a ve starších spisech dokonce věnovali této terapii většinu místa a zájmu. Vzhledem k domnělé škodlivosti ipsace, byla dříve obvykle dokonce rozuměna léčbou ipsace jediné léčba následků z ní vzešlých, zatím co léčba ipsace byla směřována s profylaxí ipsace. V tomto smyslu rozděluje léčebné jednání o ipsaci ve svém spise ještě Fournier. Píše: »Léčbu ipsace je nutno provozovati dvěma hlavními směry: Předně musíme využití všech možných prostředků, aby se předešlo nebo odvrátilo od tohoto zhojného, neřestného návyku (profylaxe). Za druhé je nutno léčiti choroby a poruchy ústrojí, jež tato neřest způsobila (t. j. v pravém slova smyslu léčba).«

Nehledě k speciálním lékům, jichž vyžaduje ta neb ona choroba považovaná domněle za následek ipsace, doporučují autoři zabývající se touto »vlastní« léčbou ipsace, především síleč prostředky (roborantia) proti předpokládané všeobecné slabo-

sti ipsantů. Již Bekkers doporučoval ve svém spise podobné standartní léky pro zesláblé ipsanty. Tyto označoval názvem: the strengthening tincture a the prolific powder. O složení obou medikamentů se však vůbec nezmiňuje a otiskuje jen dopisy pacientů, kteří dosvědčují jejich výtečný účinek. Na základě těchto neomalených pochvalných uznání lze souditi, že celý spis Bekkersův měl hlavně reklamní a obchodní účel, podobně jako dnes různé brožury, na požádání zdarma zasílané a obsahující chvalozpěvy na léčiva nejpochybnějšího druhu. V nové době nabízejí na tucty podobných léků proti následkům ipsace, především homoeopathové a podle Hirschfelda, objevili jich nejméně jednašedesát.

11. Stručný přehled literatury o ipsaci

Hlavním problémem všech dosavadních spisů pojednávajících o ipsaci byla otázka, zda a jakou měrou je tento druh ukájení nebezpečný lidskému zdraví. Proto, máme-li uvést ve stručném přehledu literaturu o sebeukájení, rozlišíme ji vhodně podle názorů na škodlivost ipsace. Nejbohatší je literatura zastávající náhledy Tissotovy a uvádějící tedy za následek ipsace i smrtelné choroby.

Ve Francii je prvním důležitějším následovníkem Tissotovým vojenský lékař *Aloyse Schwartz*, jenž roku 1815 předložil na universitě ve Strasburku, jako doktorskou práci, pojednání o zhojnosti ipsace: »Dissertation sur les dangers de l'onanisme et les maladies, qui en résultent.« Roku 1825 vychází pak kniha *Doussin-Dubreuilova* »Lettres sur les dangers de l'onanisme« a roku 1826 spis *J. B. Terauba* »Traité de la chiromanie«. Rovněž zabývá se ipsací pedagogické dílo *Simonovo*: »Traité d'hygiène appliqué à la éducation de la jeune femme« z roku 1827. V týchž dobách byl vydán dále i spis *dr. Roziera*: »Des habitudes secrètes ou de l'onanisme chez les femmes« (3. vyd. z roku 1830), zabývající se speciálně ipsací žen. Konečně roku 1835 vychází obsáhlá studie *Leopolda Deslandesova*: »De l'onanisme et des autres abus vénériens considérés dans leurs rapports avec la santé«, v rozsahu větším 500 stran. Slávu Tissotova spisu dosáhla však teprve monografie *Lallemandova*: »Les pertes séminales involontaires« (1836—1842), jež se ovšem většinou zabývá automacemi. Ačkoliv Lallemand posuzuje Tissota kriticky, píše, že jeho dílo je špatnou kompilací zastaralých a bludných teorií a zkreslených pozorování, přece pokračuje

v jeho omylech: »Ale ti, kdo vyčítali Tissotovi, že přehání pravdu, máje chybné záměry a způsobuje též víc zlého než dobrého, byli zajisté, buď nespravedliví, nebo mluvili o něčem, co neznali. Pokud se mne týká, pozoroval jsem v mnoha případech stejnou vášnivost a stejná muka končící smrtí a četná důvěrná sdělení, jichž se mi dostalo od těch, kteří se napravili, donutila mne uvěřiti, že žádná kniha tohoto druhu nebyla mládeži prospěšnější.« Poslední významnější studie o ipsaci lpící na názorech Tissotových je kniha *dr. H. Fourniera*: »L'onanisme. Causes. Dangers et inconvenients pour les individus, la famille et la société. Remèdes«, jež koncem minulého století vyšla v několika vydáních a naposled, po sedmé, úplně nezměněně ještě roku 1927.

V Německu následuje Tissota *C. F. Börner* spisem »Praktisches Werk über Onanie«, vyšlým roku 1780. Čtyři léta po tom uveřejňuje své bludné domněnky opět *C. G. Gruner* v »Dissertatio de Masturbatione« (Jena, 1784). Největšího rozšíření dosáhl však v Německu spis *Christiana Gotthilfa Salzmann*: »Ueber die heimlichen Sünden der Jugend« (1785), jemuž se autor dostatečně postaral o reklamu, oznámiv předem jeho vydání dvouarchovou brožurou: »Ist's recht über die heimlichen Sünden der Jugend öffentlich zu schreiben?« Salzmann, jsa pedagogem a ne lékařem, zabývá se ipsací hlavně s hlediska výchovného, podobně jako *S. G. Vogel*, jenž roku 1786 vydal spis »Unterricht für Eltern und Kinderaufseher, wie das unglaublich gemeine Laster der zerstörenden Selbstbefleckung am sichersten zu heilen und verhüten«.

V pozdější době byla německá věda zásobována tissotovskými bludy hlavně překlady francouzských děl (Lallemand!), zatím co domácí literatura tohoto druhu omezuje se jen na pokoutní a méně závažné tisky. Pro zajímavost uvádíme brožuru *dr. Kapffa*: »Warnung eines Jugendfreundes vor dem gefährlichsten Jugendfeind oder Belehrung über die geheimen Sünden«, jež vyšla v 3. vyd. roku 1843 a dokonce v dvaadvacátém nezměněném vydání ještě roku 1911. O zhoubných účincích jejího rozšíření zpravuje nás totiž August Strindberg ve své autobiografii: »Syn služby«: »Jan otevřel zásuvku a vytáhl příšerný spis. Oči přebíhaly po stránkách, aniž se odvážily zastaviti. Krev ztrácela se z obličeje, tep se zarážel — — — Jan byl tedy ve svých 25 letech odsouzen k šílenství. Jeho mícha a mozek se zcvrknou, jeho obličej nabude smrtelné tvářnosti, vlasy mu vypadají, ruce se mu budou trásti — — — bylo to odporné. A léky? Bože! Bůh nemohl uzdraviti tělo,

nýbrž jen duši. Tělo bylo odsouzeno k odumření — — — v 25 letech — — — nezbyvá nic jiného, než spasiti duši z věčného zatracení. To byl pověstný spis *dr. Kapffa*, jenž přivedl tolik mladíků do bláznince z jediného důvodu, aby vzrostl počet protestantských jezuitů. Takový spis, tak strašně nemravný a tak hanebný měl by být opravdu proskribován, konfiskován a spálen . . . Ale ještě dnes (1886) je rozšířena *Kapffova* nerozumná kniha.« Dále se ještě zmíníme o kuriosní dissertaci německého lékaře *Herrmann Leitnera* »De manusturbatione«, vydané v Pešti roku 1844. V předmluvě k ní čteme: »Spisovatelé, kteří pojednávali o strašlivých následcích ipsace, nikterak nepřeháněli, nýbrž ještě se mírnili.« *Leitner* neváhá dokonce tvrditi, že »není nemoci, již by nebylo možno odvoditi z onanie«. V nové době jsou pak tissotovské názory v Německu propagovány hnusnými brožurami, jakou je na příklad spisek *MUDr. Carl Sehera*: »Die sexuelle Jugendsünde«, z roku 1925. »Musíme ještě upozorniti, nestydí se psáti MUDr. (!) *Seher*, že vysýchání míchy, není způsobeno jediné masturbací, jak se domnívají mnozí onanisté, i když některé příznaky onanií vyvolaného oslabení míchy jsou totožné se symptomy »tabes dorsalis«.

Kromě monografií a brožur psaných vědeckým nebo alespoň naučným stylem, byly ovšem tissotovské bludy propagovány i formou básnickou a románovou. Ve Francii složil lyonský lékař *Marc Antoine Petit* poem o bédné smrti jednoho ipsanta, pochovaného na vrcholku hory *Cindre*. Vyšel roku 1809 pod názvem: »*Onan, ou le tombeau du Mont-Cindre*«. V Německu pokusil se opět neuvedený autor pojednati o hrůzách ipsace formou románovou, sepsav pornografickou knihu: »*Für Junglinge jedes Standes. Traurige Wahrheiten im Romangewande. Ein Pendant zu dem Buche »Für Töchter edler Herkunft*«.« (Altenburg 1790.) Tato kniha, podobně jako většina všech starých německých spisů o ipsaci, má za motto verš v. Canitze: »*Wenn schnöde Wollust dich erfüllt, So werde durch das Schreckenbild, Verdorrter Todtenknochen, Der Kitzel unterbrochen*.«

Dále vyšel roku 1792 ve Vídni beletristicky zpracovaný osud jednoho ipsanta pod názvem: »*Die Geschichte eines Selbsttäuschers, gestorben in Wien den letzten November 1791, von ihm selbst geschrieben*.«

Tissotovské názory byly samozřejmě rozšiřovány i statěmi v nejrůznějších časopisech, almanaších a naučných slov-

nících, jakož i pasažemi v přerozmanitých spisech lékařských, pedagogických a moralistických. Důležitým je ve francouzské literatuře hlavně pojednání o ipsaci, jež zpracoval *Fournier a Bégin* v »Dictionnaire en 60 volumes«, z roku 1819. Velký, všeobecný zájem vzbuzený dílem Tissotovým v celém kulturním světě dosvědčuje pak na př. stať o ipsaci, kterou uveřejnil *Voltaire* (1694—1778) ve svém »Dictionnaire philosophique« zabývá se především etymologií nového názvu: onanie.

Je to později rovněž pouhá, ovšem značně obsáhlá stať v slovníku (heslo »Onanisme« v »Dictionnaire de médecine et de chirurgie pratique«, sv. 24., strana 495—539, Paris 1877), již *Charles Mauriac* alespoň částečně napravil omyly tissotovské školy a která pobídla lékaře posuzovati trochu rozumněji následky ipsace. Ovšem Mauriacovy názory nejsou nikterak radikálním obratem v nahlížení na škodlivost ipsace a příkladnou ukázkou, jak ještě Mauric je zaostalý, je tím uplatňovaná domněnka, že hlavní příčinou ipsace je onemocnění míchy, což u většiny ipsantů lze prý skutečně konstatovati. Taktéž jen mírně, nepatrně opravují tissotovské bludy francouzské monografie o ipsaci sepsané v poslední čtvrti minulého století Pouillem a Garnierem.

Dr. Pouillet vydal o ipsaci dva spisy. Jeden obírá se speciálně ipsací u mužů (*De l'onanisme chez l'homme*, 1883). Druhý, je věnován jediné ipsaci žen (*De l'onanisme chez la femme*, 1876). Pouillet považuje za nejvhodnější název pro ipsaci dokonce prastarý moralistický termín *pollutio genitalis*, jímž většina autorů specifikuje toliko automace, a podle způsobu ipsace mluví o manuálních a nemanuálních genitálních polucích. Zaostalost Pouilletova je ovšem křiklavá nejen po stránce formální, nýbrž i po stránce věcné. Pouillet je autorem, jenž ipsaci přisuzuje za následek více než sto rozličných chorob a dokonce v svém zaujetí tvrdí: »Je marné, jestliže jistí spisovatelé chtějí vyvracet, že imbecilita, idiotie a demence je následkem masturbace. Žádný psychiatr jim nedává za pravdu a spousta pozorování utvrzují nás v pravém opaku.« *Garnierova* monografie »Onanisme seul et à deux sous toutes ses formes et leurs conséquences« (1883), není o nic lepší, neboť ani Garnier neodvažuje se příliš opravovati Tissota. Dokazuje to následující citát: »Taková je tabes dorsalis, neboli vysýchání míchy, již po prvé přesně popsal Hippokrates. Dnes víme, že tato nemoc je samovolně vyvolána zánětem míchy, přivozujícím povšechnou paralysu, nezávisle na onanistických nepravostech nebo jiných sexuálních excesech. Avšak je také dokázáno, že ti, kdož se

jim oddávají, především masturbanté, jsou zvláště vydáni nebezpečí, že budou stíženi touto chorobou.«

Jestliže podobné autory považuje lipský sexuolog *Rohleder* za střízlivé vědce, lze si a priori učiniti úsudek o jeho knize »Die Masturbation« (1898), jež je doposud největší německou monografií o ipsaci. Její, autorem rozšířené, ale názorově nezměněné vydání, celkem čtvrté, vyšlo ještě roku 1921. Pro zůstávání názory nazývá *Moebius* *Rohledera* správně znovuožilým Tissotem (*Tissot redivivus*).

Zásadně pozmeněné názory na ipsaci nacházíme teprve v dílech z dvacátého století, avšak i v nich ještě doznívají tissotovské tendence. Tak na př. *Havelock Ellis*, jenž věnuje ipsaci obsáhlou studii v díle o pohlavním pudu a studu (něm. vyd. »Geschlechtstrieb und Schamgefühl, oddíl Autoerotismus, str. 225—318, 1907), píše: »Jestliže tak přehnané názory na následky masturbace, rozšířené v minulém století, můžeme zamítnouti jako plody neznalosti a tradice, musíme přece zdůrazniti, že excesivní sebeukájení může mít i u zdravých, dokonce u velmi zdravých lidí následky, které, i když jsou jen lehké, jsou přece vždy škodlivé. Pokožka, trávení, jakož i cirkulace mohou být rozrušovány. Mohou se dostavit bolesti hlavy a neuralgie a potom právě tak jako nemírným normálním pohlavním stykem nebo častějším sexuálním vzrušením ve spánku je jistou měrou všeobecně otupován tonus nervstva. Možná, že nejvýznamnějším následkem je neurasthenie se svými různorodými symptomy — přes to, že i k ní dochází nejčastěji u lidí predisponovaných, chorobně založených. — Je přece nepochybné, že od Hippokrata pocházející starou pověru o míšní nemoci, vyvolané excesivním sexuálním rozkošnictvím, stejně jako pověru, že masturbace zpříčiňuje šilenství, je nutno připisovati neschopnost diagnosovat neurasthenii.«

Názor, že ipsace může mít za následek neurasthenii, je poslední stopou Tissota konečně i ve studii *Magna Hirschfelda*, obsažené ve spise »Sexualpathologie«, sv. I., kap. V.: Die Onanie (Ipsation). »Shrňme-li dohromady vše, co víme o škodlivosti onanie, píše Hirschfeld, můžeme říci, že ipsace nemá za následek žádné specifické onemocnění, že jakákoliv organická nebo duševní choroba jí zpříčiněná není žádným způsobem prokázána. Jediným, s největší pravděpodobností prokázaným, následkem excesivní onanie při neuropathické dispozici je nervová slabost a předrážděnost (sexuální neurasthenie) obvykle všeobecného, ale někdy i lokálního, genitálního rázu (ejakulatio praecox). Dále dostavují se po ní duševní deprese hypo-

chondrického zbarvení, které se nezdají vyvolány jen exogenními a bezdůvodnými strachuplnými představami, nýbrž, které je nutno považovati též za endogenní reakci na onanistické dráždění.«

Na témže bludu, jak jsme se již zmínili, utkvěl i *Sigmund Freud*. Ačkoliv učí, že všechny duševní a nervové choroby mají psychogenní zrod, přece, nemohl překonati názor o škodlivosti ipsace a připustil, že některé neurosní stavy (aktuální neurosy) vznikají škodlivým sexuálním ukájením, jakým je ipsace nebo coitus reservatus. Chová-li sám Freud podobné předsudky, je samozřejmé, že i většina jeho žáků se jich zbavila. V tom smyslu také vyzněla diskuse psychoanalytiků, uveřejněná pod názvem »Die Onanie«. Vierzehn Beiträge zu einer Diskussion der »Wiener Psychoanalytischen Vereinigung« (I. F. Bergmann, Wiesbaden, 1912). V resumé k této diskusi konstatuje Freud neshodu názorů co do škodlivosti ipsace a sám v ní věře, vykládá, že ipsace škodí třemi různými směry: »Předně škodlivostí organickou na základě neznámého mechanismu (tak píše psychoanalytik! pozn. autora), při čemž je nutno bráti zřetel na nemírnost a nerovnocennost tohoto ukájení, o níž jsme se často zmiňovali. Za druhé na základě psychické obraznosti . . . Za třetí umožněním fixace infantilních sexuálních cílů . . .« Pošetilý názor Freudův popularisuje později, ještě roku 1926, dr. Paul Federn ve sbírce: »Das psychoanalytische Volksbuch«, strana 234: »Nemírná onanie způsobuje toliko neurasthenické symptomy všech druhů, zvláště typickou neurasthenii projevující se bolestmi hlavy a žaludku, zemdleností a brzkou únavou, zácpou a bolestmi v kříži. Konečně také ve zvláštním čísle časopisu: »Zeitschrift für psychoanalytische Pädagogik« z roku 1928 (II. Jahrgang, Heft 4., 5., 6., Sonderheft: Onanie) projevují se zastaralé názory, na př. v článku jakéhosi basilejského učitele Ernst Zieglera: »Ačkoliv mínění, že onanie je zlem, jež ssaje mládeži morek z kostí, muselo ustoupiti mírnějšímu názoru, nemůže žádný rozumný člověk popřítí, že onanií mohou býti způsobeny skutečné škody.« Zásluha, že dnes přece mnoho psychoanalytiků přestalo věřití domněnce svého učitele o následcích ipsace, náleží psychoanalytikovi Dr. *Wilhelmu Stekelovi*, jenž v prvním díle své knihy »Onanie und Homosexualität« (1921) prokazuje, že: »všechny následky, které se připisují onanii, existují jen ve fantasii lékařů! Všechny škodlivé následky jsou jen umělými produkty lékařů a panující morálky, která po dvě století rozhořčeně bojuje proti sexualitě a všem radostem života«. Přes sto padesát let rozmá-

haly se nejpošetilejší pověry o škodlivých následcích ipsace a nenašel se ani jeden nezatižený člověk, který by je byl vyvrátil. Teprve Stekel pochopil, že je nutno zjednatí nápravu: »Je již nejvyšší čas, píše, aby značně rozšířená legenda o škodlivosti onanie byla do základu vyvrácena. Lékaři jsou však sotva toho schopni, neboť jsou zároveň soudci i straníky. Vědomí viny, jež se pojí ke každé onanii, ovlivňuje rovněž lékaře, kteří stejně jako ostatní lidé, také kdysi onanovali. Proto je s krajním přesvědčením projevováno tolik nepravdivých a prohaných názorů.« Po Stekelovi objevily se pak také populární brožurky rozšiřující moderní názory na ipsaci v širších vrstvách, hlavně mezi mládeží, již jiné spisky do dnes straší všemožnými následky. Z německých populárních brožur stekelovsky orientovaných jmenujeme předně knížku *Max Hodanna*: »Onanie weder Laster noch Krankheit« (1929).

Konečně zbývá nám pojednati o české literatuře, zabývající se ipsací. O té jsme se dosud nemohli zmínit, neboť, pokud vůbec nějaká existuje, je bezvýznamná, jak po stránce vědecké, tak po stránce historické. Dokonce postrádáme i předkladové literatury. Žádný z významnějších spisů o ipsaci nebyl do češtiny přeložen. Přes to ovšem vycházely různé knížky, které se dostatečně postaraly o propagaci tissotovských názorů. Tak na př. roku 1824 vyšel v Brně český překlad německého spisku od *P. Jiljího Jaise* s názvem: »Věc neyduležitější pro rodiče, sskolní učitelé, a dohljdače mládeže i také zvláště pro duchovní pastýře.« Překlad obstaral a předmluvou opatřil *P. Filip Něděle*. Jais nařiká si na značné rozšíření »nepravosti sebe samého zprznění neb zlehčení« mezi mládeží a bolestně volá: »Nemáme skoro žádného velkého studenta víc zdravého!« Z novějších spisků, které jsou neméně hnusné i když nestraší všemi následky Tissotem přičítanými ipsaci, uvádíme brožuru *N. Batisty*: »Samohana (onanie) a její následky« již doplnil a k soubornému vydání upravil jakýsi »vzdělanec« jménem Dr. L. Svoboda. Vyšla r. 1899 nákladem Rudolfa Storcha a ještě dnes nezmizela z knihupeckého trhu. Pro zajímavost uvádíme z ní tyto výňatky o zhoubnosti ipsace: »Nejdříve pozoruje onanista, že jeho pyj pozbývá na svém objemu, a že mnohdy nelze jej dokonale ztopořiti . . . Také varlata ztrácejí svou přirozenou velikost . . . Jiným následkem onanie jest kýla městková, rozšíření šourkových žil . . . Kýla městková bývá provázena hnusně zapáchající vlhkostí šourku, kteráž často způsobuje na stehnech zlé lišeje a vředy. Však největší škoda vzniká onanistovi jednak častým odcházením semene, a za druhé tím, že opětova-

ným drážděním pohlavního čivstva v mozku nastává otupělost duševní, ztráta paměti a m. j. . . Lidé, oddaní samohaně, jsou velmi choulostiví, změna počasí na ně působí; hned mají rýmu. Trpívají křečemi, melancholií, nedoslýchají i špatně vidí, spání mají velice nepokojné, hrůzné sny je trápí . . . Hlas pozbývá zvučnosti a později nedostává se ani síly ku vzrůstu vousů . . . Rovněž smutné jsou následky onanie u ženských, ve mnohém ohledu ještě smutnější . . . Úsilovným drážděním zvětšuje se clitoris, značně vyniká z rodidel, což působí vzhled odporný . . . prsy jsou zvadlé . . . moč má barvu kalnou . . . vyrážejí se ošklivé vředy, objevují se bradavice, nepěkné skvrny v obličejí, zrak a sluch pozbývají bystrosti, dostavuje se závrať, nespavost, nezhojitelná žloutenice, tělo a údy se chvějí, stálá rýma sužuje onanistku . . . však nejhroznějším následkem onanie u ženských jest výhřez dělohy . . . « Ku konci se pak dočítáme, že onanie »naplňuje nemocnice, ústavy pro idioty, blázince, a rozmnožuje řady rovů na hřbitovech. Pokolení lidské zeslabuje buď přímo nebo nepřímo. Dítka zplouzené v manželství, jednož jeden člen — nebo snad i dokonce oba — byl oddán onanii, netěší se pevnému zdraví, bývají slaboučké, neduživé a často jsou stíženy odpornými chorobami«. Naproti tomu vydal poměrně velmi slušnou brožuru *MUC. Fr. Jelínek*: »Jest onanie (samohana) škodlivá?« (1929). Ovšem jsa středního ducha nepřiklání se plně k Stekelovi a domnívá se, že excesivnější ipsace přece jen škodí. Tento názor nazývá prostoduše »zlatou střední cestou«.

Kromě zvláštních spisků nacházíme pojednání o ipsaci též v různých našich lékařských a pedagogických dílech atd. Tak na př. *St. Kodým* zmiňuje se o následcích ipsace ve své »Zdravovědě« z roku 1853 a doporučuje, aby mládež byla před ní uchráněna co nejprísnější životosprávou. »Proto, zlatí rodičové a vy páni vychovatelé, nezkracujte jen svého chlapce v jeho skákání a dovádění. Nechte jej se vytrmáčet, k večeri kus chleba a k tomu několik jablek nebo jiného ovoce a hoch usne a spátí bude, jako když ho do vody hodí. Ráno nenechte jej válet v posteli. Jak procitne hned s postele! Peřin žádnej! Necht' spí na holém slamníku! Kozel jej nevezme.« Obšírnější pojednání nacházíme později v Rožánkově spisu: »Choroby pohlavní« z roku 1906. Na počátku kapitoly o onanii (strana 238—280) píše: »Úmyslně zařad'uji tuto kapitolu do svého spisu, ač jedná o pohlavních chorobách. Chci ukázati nejen její nebezpečnost, ale i hnusnost, aby každý čtenář byl poučen, dle svých sil a pracoval, ne-li k úplnému odstranění, aspoň k ome-

zení jejímú. Vždyť tráví nejlepší naše síly, naši naději, náš dorost.« Zemská školní rada a ministerstva veřejného zdravotnictví, národní obrany a zemědělství doporučují pak dnes svými výnosy z roku 1920 brožurky Zdeňka Záhoře pro dorost od 15 let (pro jinochy »Pohlavní, láska, otcovství« — pro dívky »Pohlaví, láska, mateřství«), jež v pěti vydáních dosáhly již roku 1923 třicetitisícového nákladu. V sešítcích tohoto moralisty, jenž se však nestyděl spáchatí sebevraždu, se ještě dočítáme o ipsaci: »Kdo se tomuto zlovyku přespříliš oddává u toho se dostaví příznaky tělesné: zemdlení, slabost, slabá paměť, všeobecná otupělost. Takový člověk je neschopen jakékoliv trvalé činnosti, slábne a hyne duševně i tělesně.« Častou ipsací »ubírají se tělu důležité látky, pokračuje pak Záhoř, a ústrojí seslabuje se v době vzrůstu a tím spěje k degeneraci«. Když jsme se již dověděli, jak na ipsaci nahlížejí naše ministerstva, bude též zajímavé uvéstí presidentovu zmínku o ipsaci. Ve spise »Sebevražda hromadným jevem společenským« (poslední vyd. z roku 1926) píše T. G. Masaryk: »Kromě zděděné psychosy je třeba i sebeprznění uvéstí jako disponující příčinu (sebevraždy): jenom chorobné a zanedbané děti mohou si bráti život.«

Chceme-li nabýti co nejstručnějšího přehledu názoru na ipsaci v naší chudé literatuře, učiníme nejlépe, přečteme-li příslušná hesla v českých naučných slovnících, které skýtají u nás většinu ipsantů jediný zdroj poučení. V Riegrově naučném slovníku (Praha, 1886) se dovídáme o ipsaci: »Následkem neřestí té jest zakrnění těla i ducha, zmalátnění i zblbění. V našem věku již méně zhoubné zdají se býti účinky onanie, a to z příčin rozličných, hlavně ze zdravějšího, svobodomyslnějšího náhledu na život lidský. Uzavřené vychování v klášteřích a pensionátech, těchto bývalých semenistích onanie, pak podávání nezáživného pokrmu literárního, jenž rozplizlým, téměř výhradně erotickým svým obsahem fantasií mladistvou rozpaloval, bývaly hlavní zdroje neplechu toho.« V Ottově velkém naučném slovníku z roku 1902 se pak opět tvrdí o ipsaci: »To to zlo, jež přílišným předrážděním může vyvolat i těžké psychosy, vždy však organismus nad míru oslabuje.« Roku 1906 v Malém Ottově naučném slovníku je však hlásán již trochu umírněnější názor. Sebeprznění je prý »škodlivé, ne však tou měrou jak se tvrdívало, a zavrženíhodné, ježto zeslabuje jistě schopnosti duševní. Proti němu dozor, otužování.« Dále dočítáme se ve speciální encyklopedii, v druhém vydání »Zdravotního slovníku«, jenž za redakce prof. Chodounského a Tho-

mayera vyšel nákladem firmy J. Otto: »Kdo jen příležitostně hříchu propadnul — ten se nemá pro budoucnost ničeho obávat: Zlé následky jen z nemírného provozování vyplývají.« Rozumný názor hlásá jedině doc. Dr. H. Bondy v »Masarykově naučném slovníku« (sv. IV., z roku 1929): »Sám akt se nyní pokládá za naprosto neškodný. Škodlivé jsou spíše sekundární myšlenky a představy o škodlivosti masturbace, že se to nesmí, že to je hřích, atd.« Zato nacházíme v této encyklopedii důkladnou terminologickou chybu, a to v odkazu u hesla »sebeukájení« ve sv. VI. z roku 1932: »u mužů onanie (v. t.), u žen nymfomanie (v. t.)«.

Z méně závažných encyklopedií, v »Kočího malém slovníku naučném« z roku 1929 je pak psáno o ipsaci, že »otrásá nervovou soustavou celého těla«. Sám jeho nakladatel, jenž se považoval za zázračného lékaře, přičítal však ipsaci nejhorší následky. Jeho činnost kárá v »Národních Listech« z 15. III. 1925 dr. O. Janota, píše: »A představme si, že na přednášce byla matka nějakého mrzáčka. Jestli někdy v životě onanovala, jak je nyní nešťastna, když »dobrodinec lidí« jí poučil, že její poklesek je příčinou choroby dítěte!«

Pro úplnost citujeme ještě z »Velkého ilustrovaného naučného slovníku«, že ipsace »může způsobiti nervové i duševní škody« (nakl. Gutenberg, 1931).

12. Bezpodstatnost obav o zdraví

Z dosavadního pojednání je zřejmé, že pověra o škodlivosti ipsace je v laicích i v lékařích dosud hluboce zakořeněna. Po dnes se věří nejen v škodlivost excesivní ipsace, podobně jako v škodlivost excesivního sexuálního ukájení vůbec, nýbrž ani domněnka, že ipsace sama o sobě je škodlivější, než normální způsob docilování orgasmu, nevzala ještě za své. Mnozí dnešní lékaři, i když nemohou se již plně dovolávat naivního opodstatnění větší škodlivosti ipsace, oproti souloži, uváděného Tissotem, našli přece formu, která by je opravili, aby nepřicházeli do kříklavého konfliktu s poznatky dnešní vědy.

Rohleder předpokládá v tomto smyslu, že nadměrná škodlivost ipsace vyplývá z následujících důvodů: »Předně je při onanii námaha fantasmie, a tím námaha ukládaná centrálnímu nervstvu značně větší než při koitu. Za druhé je onanie škodlivější než soulož proto, že je provozována častěji, než tato. Za

třetí působí onanie větší škody než kohabítace, poněvadž bývá počata daleko dříve, již v dětství. (Oba tyto momenty, neobyčejná častota a přesprávaný raný vznik této neřesti, jsou v pravdě hlavními příčinami škodlivosti.) Za čtvrté je ipsace škodlivější než soulož proto, že kazí charakter. Za páté je onanie škodlivější než koitus, když jí následuje — byť jen krátce — pocit nespokojenosti se sebou samým a výčitky. Konečně, za šesté je vyčerpávanost, která se dostavuje po onanii, daleko nepříznivější než zemlání pocitovaného po souloži.«

V »Sexualleben unsere Zeit« (poslední, autorem oprav. vyd. z roku 1919), redukuje, jinak skvělý sexuolog Bloch, Rohlederovy »důkazy« specifické škodlivosti ipsace oproti souloži na to, že i ipsace je ranější a častější než soulož a že má neobyčejně nepříznivý vliv na charakter a psychické vlastnosti. Eulenburg opět zdůrazňuje, že ipsace je zvláště škodlivou, jelikož napíná fantasmii, z příčiny, kterou Rohleder uvádí na prvním místě. »Neurasthenii a „neurasthenickou impotenci“ nezpůsobuje vůbec fyzická činnost při onanii, nýbrž současná aktivní obrazotvorná činnost psychická...« (Zur Behandlung der Neurasthenie, Zeitsch. f. Sexualwiss., I., str. 22.) Tentýž názor sdílí i psychoanalytik Theodor Reik v pojednání: »Zur Psychoanalyse des Narcismus im Liebesleben des Gesunden« (Zeitsch. f. Sexualwiss., II., str. 45.), píše: »Víme, že onanie nezpůsobuje větší škody, není-li provázena fantasmii.« Naproti tomu Hirschfeld přiklání se k názoru, že zvýšená škodlivost ipsace spočívá nejspíše v značné nerovnosti ipsace se souloží, o níž bájí Rohleder až naposled. »Daleko spíše než přísloví „Post coitum omne animal triste“, které za normálních okolností sotva nabývá platnosti, uplatňuje se výrok: »Post ipsationem omne animal triste.« Zdá se, že nelibá reakce, která se dostavuje po ipsaci a již, neprávem, nazývají někteří patienti »ipsační kocovinou« má také endogenní (psychosomatickým chemismem podmíněné) příčiny, při čemž opět připadá sexuální osamocení podstatná funkce, není-li jí snad nutno považovati za samotnou příčinu toho. Při sexuálním styku s nějakou milovanou osobou, v její duševní i tělesné blízkosti vyvěrá sexuální vzrušení přirozenou cestou a dozívá poměrně harmonicky, zatím co při vzrušení nepřihodným objektem — o tom, zda máme k objektu skutečný, psychický poměr, rozhoduje vždy naše chování po souloži — nebo při vzrušení bezobjektním je »pád s nebes výšin« vždy značnější a prudší. V podobných případech totiž chybí něco, bez čeho sexuální život není sexuálním životem — a to je druh... Potud má sebeuká-

jení nesprávný název, neboť málokdy vyvolává skutečný pocit ukojení.« (Hirschfeld-Bohm »Sexualerziehung«, 1930.)

Uvedené příčiny domněle zvýšené škodlivosti ipsace je nutno podrobiti kromě věcné kritiky i kritice po stránce formální. Většina jich totiž vůbec nevyplývá ze speciálního charakteru ipsace.

Předně opodstatňováním domněle škodlivosti tohoto druhu ukájení napínáním fantasmie nebyla theoretisována zvláštní škodlivost ipsace, nýbrž zvláštní škodlivost psycherotismu, který není nikterak jedinou a nutnou erotickou nadstavbou ipsace. Po stránce věcné je pak tento vývod pouhou neoprávněnou a nedoloženou, pesimistickou domněnkou. Správně píše Hirschfeld, že po vzoru této myšlenky bylo by možno přisuzovati větší škodlivost naopak ipsaci anerotické, zdánlivě nedoprovázené žádnými erotickými vzruchy, neboť je ještě normální souloži nejpodobnějším ukájením, než forma předešlá. Sám však Hirschfeld věří, že ipsace není škodlivá, ani tím, ani oním způsobem. V obou případech běží tudíž o libovolné domněnky vynucené, nikoliv poznatky, nýbrž morálním zaujetím proti ipsaci.

Pokud se týká nejčastěji uváděných příčin zvýšených škodlivých účinků ipsace na naše zdraví, předčasnosti a nemíry ipsačního ukájení, nejsou to opět specifické znaky samotné ipsace, nýbrž vlastnosti akcesorické, které mohou přistupovati i k ostatním druhům sexuálního ukájení. O jejich bezvýznamnosti pojednáme později.

Jedinou domnělou příčinou specifické škodlivosti ipsace vyvozenou skutečně ze zvláštního charakteru tohoto druhu ukájení, je předpoklad, že ipsace je částečně nepříjemné ukájení, značně nerovnocenné orgasmu dosahovanému normální souloží. Tímto bludem, jak již bylo uvedeno, obírá se Hirschfeld a uznával jej také psychoanalytik Ferenczi vyvozuje z něho, že ipsace sama o sobě je schopna vyvolati t. zv. jednoduché neurasthenii, projevující se značnou zemdleností, nespavostí, předrážděností, neschopností soustředění atd. Ovšem i když je možno pozorovati, že podobné symptomy se skutečně dostavují u některých lidí po ipsaci, není tím řečeno, že to jsou následky ipsace. Naopak běží tu o následky morálního odporu k provedené ipsaci, podporovaného zbytečným strachem z chorobných »následků« tohoto druhu ukájení.

Jestliže však přece může být ipsace sama o sobě částečně nepříjemnou, nevyplývá to z její zásadní, podstatné povahy, nýbrž ze speciálního způsobu, jakým je příležitostně provozována. Ipsace je totiž někdy nepříjemnou proto, že takto dosa-

ženému orgasmu není namnoze dopřána náležitá dohra. Podmínkou dokonalého sexuálního ukájení je naprostý klid, pohodlí a kontrektace při aktu i po něm. Kolik ipsantů se však ukájí ve stoje neb v sedě, během jiného zaměstnání a formou, která vylučuje jakékoliv ukájení pudu kontrektačního. V těchto případech je zcela pravděpodobné, že lidé nedosáhnou dostatečného ukojení a že se jim ipsace bude zdáti značně nerovnocennou souloží, pociťující nepříjemné osamocení. Je však na ipsantovi, aby si vyhlédl nejpříznivější situaci k ipsaci a aby podle možnosti dosahoval ukojení způsobem ideální souloži nejrovnocennějším. Proto také většina lidí oddává se ipsaci v lůžku, před spánkem, kterážto situace jim umožňuje dosíci náhrady kontraktace s druhem v objetí přikrývek a polštářů, zároveň nepřekážeji nerušenému průběhu dozívání orgasmu, z něhož se posléze ukolébávají ve spánek.

Ovšem k nedokonalému ukájení nedochází jen při ipsaci, nýbrž často a dokonce i častěji při normální souloži, neboť k ipsaci je možno snáze vyhledati příznivější situace, než k souloží, již mnohdy jsou lidé nevyhnutelně donuceni prováděti za nejnevhodnějších podmínek. Konečně bývá ipsace dokonalejším ukájením i proto, že jí skýtané rozkoše nejsou znechucovány, rušeny chováním partnerovým, jak obvykle se děje při souloží. Rovněž pak nesmíme opominouti a musíme uvést, že styk s prostitutkami, jenž u nouzových ipsantů je normálně jedinou příležitostí k záměně ipsace za objektivní ukájení, je z nejčastěji mnohem nedokonalejší než ipsace, jelikož strach z pohlavní nákazy, jakož i obchodní ráz tohoto aktu, omezuje tělesný styk na styk genitální, po orgasmu náhle, prudce přerušovaný, zatím co při ipsaci může nám na př. lůžko skýtati neomezeně dlouhé a bezpečné objetí.

I když je však možné, že ipsace je v různých případech nedokonalým ukájením, jako jiné druhy ukájení, může být nanejvýše snad trochu nepříjemnější než ideální soulož, ale nikdy ne škodlivou. Proto je pošetilé přisuzovati ipsaci jakkoli větší škodlivost než dokonalé souloží. Ipsace není nikterak škodlivější, než koitus. Erb se dokonce domníval, že spíše koabitace může být nepříznivější pro náš organismus. »Účinek na nervový systém musí být přece u mužů stejný — píše Erb — je-li úd drážděn ve vagině nebo jinde při onanii. Nervový otřes při ejakulaci je týž, spíše bychom mohli přiznati, že při užívání ženy je nervové vzrušení větší.«

Jestliže pak soulož není škodlivá, je samozřejmé, že ani ipsace nemůže míti následky. K tomu názoru dospěli sice již

v minulém století četní badatelé (Paget, Erb, Curschmann, Fürbringer, Toulouse, Metschnikoff) ovšem s výhradami, neboť věříce, že jen mírná soulož je neškodnou, domnívali se rovněž, že jen mírná ispance může zůstat bez následků. Dodnes pak s výjimkou stekelovsky orientovaných lékařů udržela se mezi lékaři bludná domněnka, že excesivní ukájení podle některých autorů výhradně ipsační, podle jiných pak jakékoliv, je škodlivé a že způsobuje různé choroby. Tuto klamnou víru měli příležitost zvrátiti již dříve mnozí autoři, kteří se sami přesvědčili, že lidé excesivně oddaní ipsaci zůstali úplně zdraví. Tak na př. i Curschmann a Fürbringer zmiňovali se o zcela zdravých excesivních ipsantech, oddaných tomuto ukájení od raného věku, ale neodvážili se své poznatky generalisovat a nadále, v intencích zastaralých názorů, byli přesvědčeni, že přece jen excesivní ispance může mít chorobné následky. Dnes ovšem víme, že brzy počatá a excesivní ispance je neškodná a že sexuální ukájení vůbec nemůže mít samo o sobě následky. Proto zdůrazňujeme: Ipsance není škodlivější než soulož a podobně jako soulož a jiné druhy ukájení není na újmu našemu tělesnému i duševnímu zdraví i když je jakkoliv intenzivně a často provozována.

Z toho vyplývá, že starosti lékařů věnované »excesům« v sexuálním ukájení, speciálně ipsaci, byly zbytečné a že jenom zdržovali pokrok vědeckého badání. Fantasie o škodlivosti ispance jsou bludnou legendou, v níž se obráží morální předpojatost lékařů v sexuálních otázkách, vlastně pokání z hříchů, z ispance, které se zajisté i sami lékaři, taktó smýšlející, alespoň v mládí dopouštěli.

Lékařství stalo se služkou morálky. Tissotův spis (a všechna podobná lékařská díla ulpívající na názorech Tissotových) vynucuje si srovnání s nejpršišernějším a nejzločinnějším dílem, jaké kdy bylo napsáno, se středověkým spisem o čarodějnictví: »Malleus maleficarum« (1487), jež sepsali dominikánští mniši, zastávající funkci papežských inkvisitorů, Jacob Sprenger a Heinrich Institoris. Obě knihy jsou nejhnusnější dokumenty patologických plodů lidské kultury. V první knize líčí se, jak nám známo, pršišerné následky ispance, v druhé pak nacházíme převážně podrobná popsání pohlavních styků čarodějnic s ďáblem. Těmito spisy dostalo se autosexualismu mythologického zpracování, neboť slouží-li prvému za podklad neškodná ispance, vzešly bludy druhého díla z nevinných automací.

13. Následky boje s ipsací

Chorobné úkazy u ipsantů skutečně pozorované, nemají buď pranic společného s ipsací, nebo má-li již některý z nich nějaký vztah k ipsaci, není jejím následkem, nýbrž následkem boje vedeného z morálních a zdravotních důvodů proti tomuto druhu ukájení. Ipsace není škodlivá, naopak, škodlivé jest úsilí o její potlačení. Nepříznivý účinek morálního odporu k ipsaci a strachu z chorobných »následků« ipsace, neopomínal uváděti mezi příčinami specifické škodlivosti sebeukájení, ani starý Tissot, ani Rohleder-Tissot redivivus. Jestliže však autoři, věřící v neřestnost a v následky ispance, považovali podobné duševní stavy za spolupříčinu neblahých účinků této »neřesti«, je nutno dnes, po vyvrácení bludných fantasií o škodlivosti sebeukájení, považovati strach spolu s morálním odporem k ipsaci, za jedinou příčinu všech chorobných symptomů stihajících ipsanty. Jediné morálka a jí vynucený blud, že ispance rozrušuje lidský organismus i psychu, činí z ipsantů bledé, zkroušené a úzkostlivé bytosti, stěžující si do špatného trávení, slabosti, zemdlenosti a různé bolesti v hlavě, v kříži a pod., právě tak jako nezřídka do neschopnosti soulože a nesčetných jiných neurotických symptomů.

Konečně zločinní lékaři strašící ipsanty všemožnými nejpříšernějšími následky mají na svědomí i život leckterých ipsantů, kteří jejich žvástům uvěřili. Ačkoliv Rohleder se domnívá, že v žádném případě nebyla konstatována souvislost ispance se sebevraždou, Hirschfeld dokazuje, že neoprávněné, bludné výstražky lékařů skutečně dohnaly některé lidi, bezvýsledně bojující se svými ipsačními choutkami, k dobrovolnému konci života. »Viděl jsem nejednoho mladíka«, píše Hirschfeld, »který si přeřezal tepny nebo vehnal kulku do hlavy a jemuž jen s největší námahou mohl býti zachráněn život, kterým opovrhoval proto, že nebyl schopen vzdáti se ispance a že se strachoval jejích následků. Též znám některé válečné dobrovolce, kteří, uchvácení byvše nacionalistickým nadšením při vypuknutí války, se hlásil co nejrychleji do boje, chovajíce skrytě naději, že nepřátelská střela je osvobodí od hříšného rozkošnictví.«

Nikterak lépe, ba dokonce daleko hůře se vede lidem, kteří v boji s ipsací zvítězili. Ani sebevražda není mnohdy u nich vyloučena, neboť nezbavují-li se života ze strachu před následky ispance, jímž trpí nenapravitelní ipsanté, touží po smrti proto, že život bez ispance je pro ně bezcenný. Týká se to ipsantů

s psychopathickým sklonem k ipsaci, pro které je ipsace jediným uspokojivým druhem sexuálního života, jelikož při ní ukáží své obvykle latentní anomální erotické sklony, které je plně neinteresuji na normálním ukájení, na souloži. V takových případech nabývá platnost výrok Karla Krause: »Soulož je nedostatečnou náhradou sebeukájení.« Samozřejmě, jak píše Stekel, »je sebevražda jen extrémním následkem abstinence v onanii. Lze vlastně sestavit následující stupnici (následků plynoucích z potlačení ipsace, pozn. autora): anxiozní neurosa, hypochondrie, rozmrzelost, deprese, melancholie, sebevražda«. Potlačení ipsace, podobně jako v menší míře i neúspěšný boj s ipsací, projevuje se normálně nejružnějšími neurotickými symptomy. Domnělé následky ipsace jsou vlastně nejčastěji následky zanechání, upuštění od ipsace.

Stekel uvádí příklad, kdy i ona »neurasthenie«, též Freudem považovaná za následek ipsace, povstala teprve potlačením tohoto druhu ukájení. Běželo o jistého čtyřiatřicetiletého docenta lékařství, u něhož se po zanechání dostavily prudké bolesti hlavy, obstipace, ztráta chuti k jídlu, ospalost a při nejmenším námaze, často již po výstupu do prvního patra, bolesti v křížích, tlučení srdce a taková únava, »že by byl nejraději ulehl na zemi«. Jako jiný následek zdrženlivosti v ipsaci líčí Stekel případ jistého soukromého zaměstnance stíženého arithmomaníí. »Náš pacient nevěděl kolik peněz mu šéf odevzdal, před kolika dny se udály určité záležitosti a až do vysílení, aniž byl schopen zjistiti bezpečně počet, počítal přijaté dopisy a balíky. Tyto zjevy, které se kombinovaly s mnoha jinými hypochondrickými symptomy, projevovaly se v této míře po dvě léta, od té doby, co pacient přestal onanovati... Pacient přicházel ke mně každý týden na půl hodiny, aby se poučil o své chorobě. Byl velmi účelivým žákem a docílil jsem u něho jeden ze svých největších úspěchů... Ztratil všechny pochyby, nepočítá již, je si dokonale jistý a cítí se svěží a zdravý, vypadá velmi dobře a v prvních měsících, kdy počínal znovu onanovati přibyl na váze o tři kila.« Vznik této neurosy snadno pochopíme, uvědomíme-li si, jaký důležitý psychický význam má počítání vůbec pro ipsanty. Je nám známo, že ipsanté vedou v duchu nebo v zápiscích statistiku svých aktů, v úmyslu spočítati dny, v nichž vášni odolali. Jestliže posléze upustí trvale od ipsace, nalézá však jejich sexuální pud náhradou ipsace v nebývalé míře ukájení maskovanou ipsací a nočními automacemi. Tak stává se doba, počet dní, po něž člověk, zřeknuvší se ipsace, udržuje cudnost, zvláště problematickou, pochybnou a nejistota v počtu

cudných dní projevuje se psychopathicky v silné nejistotě při jakémkoliv počítání, arithmomaníí, obsesí neustále a bezvýsledně kontrolovati své početní práce. Dále domnívá se Stekel, že upuštění od ipsace může u žen zpříčiniti konec konců i amenorrhoeu, bezčmýrnost.

Speciálně potlačování nevědomé, spánku provozované ipsace může mít pak za následek pavor nocturnus, jehož souvislost s ipsačními boji postřehli i nepsychoanalyticky, na př. Stroh-mayer a pod. Jak se v mnoha případech analysou zjistilo, nastává často noční úděs při pokusu o ipsaci a mnozí ipsanté takto se probudivší, konstatovali dokonce, že se přímo rukou dotýkají svého pohlaví.

Ze sexuologického stanoviska bude nás však hlavně zajímat, jakými formami docházejí uplatnění sexuální požadavky, je-li jim odíráno ipsační ukojení. Zdálo by se, že snad libido nalezne náhradu ipsace v nočních automacích, avšak často nevyvažuje tento druh ukájení, ukájení dříve dosahovaného ipsací. Sexuální pud hledá si proto i jiné způsoby uplatnění. Jak víme, jsou již samy neurotické symptomy kompromisem mezi zábrany a libidinosními požadavky, takže se v nich uplatňují nejen požadavky morální, ale i sexuální, které se projevují v některých případech zvláště intenzivně a jasně. Příkladem můžeme třeba uvést psychogenně vyvolané svědění, pruritus, v oblasti genitální, jež nutí pacienta třít se v těchto místech, umožňujíc mu takto provozovati maskovaně ipsaci. Při některých neurosách uplatňují se sexuální tendence opět tím způsobem, že za určitých psychických stavů, které neurosa u pacienta vyvolává, nastane neočekávaně denní automace.

Dále nacházejí potlačené ipsační choutky surrogátní ukojení v různých neurotických symptomech přemístěním s pásma genitálního na pásma druhotná. Tak na př. dochází někdy potlačením genitální ipsace k nočnímu pomočování, jímž ukájení genitální je nahrazeno ukájením urethrálním. Ferenci se zmiňuje o případě, kdy potlačená genitální ipsace zvolila si za surrogátní objekt i oko: »Jistý pacient stížený obsesní neurosou, v níž potlačená onanie hrála velkou úlohu, reaguje na sexuální vzrušení silným svěděním očních víček, jež se snaží zmírňovati třením.

Ačkoliv i obsesní symptomy vzniklé potlačováním genitální ipsace vedou mnohdy k různým druhům maskované ipsace, přece projevuje se v nich potlačená ipsace obvykle jenom v kvalitě ipsačních ekvivalentů. Běží tu sice o manipulace podobné ispaci, ale již úplně nesexuální povahy, jelikož jim za

objekt slouží cizí objekty, nikoli, jako v případech předešlých, sexogenní partie vlastního těla. Nejčastěji lze u lidí v tomto směru pozorovati neustálé obsesní pohrávání s různými předměty, posedlost ustavičně zaměstnávatí nějakým hračkářstvím své ruce. »Potlačení sklonu k onanii«, poznamenává k tomu Ferenczi, »došlo zde jen tak daleko, že účel vykonávaného pohybu (masturbace) není již vědomý, avšak popud k nějakému pohybu se stále ještě uplatňuje«. Podobným známým obsesním symptomem, jenž je taktéž vyvoláván potlačením ipsace je t. zv. »délire de toucher«, projevujíc se nutkáním dotýkati se soustavně v určitém pořadí některých předmětů, na př. telegrafních tyčí podél cest, domovních dveří nebo rolet v ulicích a pod. Na základě poznání, že se v obsesních symptomech uplatňují tím neb oním surrogátním způsobem ipsační požadavky, nazývá Radó obsesní ceremonie přímo »zrůdnými formami ipsace«. Konečně, jak tvrdí Ferenczi, je i »tik« ryze patologickým ekvivalentem ipsace, vzniklým potlačením ipsace.

Ovšem k maskované ipsaci genitální i extragenitální, jakož i na většinu ekvivalentů ipsace dochází vůbec u všech lidí, i u těch, kteří dosahují orgasmu allosexualisticky. Jsou-li však u normálních lidí tyto sexuální úkazy přirozeným, ale poměrně málo intenzivním projevem expansivity sexuálních žádostí, nabývají u lidí bojujících s ipsací a zejména u lidí potlačivších ipsaci velké intenzity a kromě tohoto kvantitativního rozdílu je v nich i kvalitativní rozdíl. Kvalitativně liší se tím, že nejsou vedlejšími projevy sexuality, jako u lidí normálních, nýbrž surrogáty hlavního ukájení, potlačené genitální ipsace a tedy projevy neurotického, chorobného rázu, vyjadřující zároveň morální, antisexuální tendence.

Přes to, že moderní věda zjistila jak těžké duševní a mnohdy i tělesné škody, způsobuje boj proti ipsaci, jež sama o sobě je naprosto neškodná a nezávadná, aniž je vůbec s to potlačití úplně ipsaci, a dosíci naprosté cudnosti, přece většina lékařů a pedagogů oddaných jejich bludům neostýchá se dosud svými morálními a zdravotními výstrahami mrzačiti takto ipsanty. Musí-li již úzkostliví lékaři a vychovatelé se zanícením hlásiti každou hygienickou radu, měli by poučovati mládež o skutečných nebezpečích, která jí mohou eventuálně při ipsaci hroziti. Jak již seznali, stává se při některých ipsačních praktikách, že úd ipsanta uvízne v příliš úzkém otvoru, nebo, že třením o nevhodný objekt, bývá poraněn. Analogické následky může mít pak instrumentální ipsace provozovaná nevhodným před-

mětem i pro ženy, které se mohou buď citelně poraniti, nebo přivoditi si mnohdy jiné nepříjemné následky v tom případě, jestliže náhodou používaný instrument jim uvízne v hloubi vaginy. K těžkým, ba i smrtelným následkům vyplývajícím z uvíznutí ipsačního nástroje v útrobach dochází též při ipsaci rektoanální, avšak zejména při ipsaci uretrální. Konečně může vésti nevhodná praktika ipsace i přímo k záhubě, což třeba dokazuje na počátku již uvedený nešťastný případ ipsace, provozované elektrisací pohlaví proudem z normálního elektrického vedení a pod. Dále, mluvíme-li již o skutečných škodách plynoucích eventuálně z ipsace uvádíme, že ipsace podobně jako jiná rovnocenná tělesná námaha může mít škodlivý účinek na př. u lidí stížených těžkou srdeční chorobou atd. O »nebezpečí« ztráty panenství při vaginální ipsaci, se nezmiňujeme, poněvadž protržení hymenu je jen morálním úrazem.

Jedině v tomto smyslu mohli by lékaři a pedagogové ukójiti své sadistické morální tendence a strašiti škodlivými ba smrtelnými následky ipsace, aniž by přicházeli do konfliktu s vědou a aniž by duševně mrzačili svými výklady lidí, jejichž důvěry požívají.

Autoři neprávem prisuzující ipsaci patologické následky neopomněli ovšem učiti, že ipsace má nepříznivý vliv i na duševní vlastnosti člověka. Jak již bylo uvedeno mezi domnělými symptomy ipsace, má prý ipsace za následek zamlklost, neveselost, plachost, samotářství, vyhýbání pohledu lidí, kterážto vlastnost, jak již podotýká Bechtěrev, může nabýti u ipsantů i chorobného stupně, jakož i pocit méněcennosti, opovrhování sebou samým atd. To však samozřejmě nejsou následky ipsace samé, nýbrž jen produkty boje s ipsací, vyprovokovaného žvásty moralistů a lékařů. Člověk, který překonal nesmyslné morální a lékařské názory na ipsaci, nebude se sám od sebe hanbiti za ipsaci a nebude se též snažiti ji potlačovati, takže podobné případné symptomy se u něho nikdy neprojeví. Totéž platí o znacích ipsace, na něž upozorňovali psychoanalytikové r. 1912 v diskusi o ipsaci. Ovšem již sami psychoanalytikové přes to, že označují vlastnosti v tomto smyslu uvedené: spovinnost, sběratelskou vášeň, fanatickou čistotnost, jakož i »zvyk schovávatí, šetřiti si dárky a zejména pamlsky, které se přece kazí, na pozdější dobu«, nesprávně jako symptomy ipsace (Masturbations-Charakterzüge), považují je toliko za následek boje s ipsací, za symbolické projevy snahy o odolání ipsaci.

Zvláště musíme se zmíniti o domnělých následcích ipsace, o morálním úpadku a odklonu od normálního pohlavního života,

jimiž se odedávna opodstatňovalo sociální nebezpečí ipsace. O nebezpečí ipsace pro morálku zmiňuje se na př. Paolo Mantegazza ve spise »O láskách lidských«: »Jestliže nemírná soulož usmrcuje velmi zřídka, je proti tomu sebeprznění často sebevražedné. Neumírá-li organismus, umírá tedy charakter, zmírání důstojnost uhasíná světlo láskyplné idealnosti, a mizí každá stopa mužnosti. Kdyby nějaký obyvatel jiné planety sestoupil dolů a orlím zrakem mohl rozeznati na psychologické mapě naší země různé lidské charaktery, tak by jistě označil podle morálního charakteru Evropany a obyvatele zámořských kolonií jako národ sebeprznilů.« K podobným závěrům o zhoubných účincích ipsace na morálku dochází ještě i Bloch: »Povstává z toho mnoho nemocí vůle, neboť onanií je daleko více poškozována životní energie, nadšení a činnost, než inteligence. Chladné, blaseované bytosti mnoha mladých mužů, kteří, jak se zdá, nikdy nepoznali přirozené radosti mládí, rovněž jako polopenství moderních mladých dívek souvisí nepohybně s onanií a s necudnými fantasiemi. Soběstačnost onanisty v pohlavních záležitostech zvyšuje egoismus, chladnost srdce, otupuje jemnější ethické city. Boj proti onanii jako masovému úkazu je eminentně sociálním bojem za altruismus, jenž budí a podporuje účast mládeže na všech otázkách obecného blaha. Wulffen neváhá pak v díle: »der Sexualverbrecher« (1910) uváděti ipsaci ve vztah se zločinností: »Podle mého přesvědčení má onanie úzkou spojitost se zločinností, především u mládeže. Tento vztah lze lehce dokázat. Jednak slabost vůle a snížení ethických citů, jednak zvýšená popudlivost a neurosní žádostivost umožňují bez okolků provedení zločinu jako anti-sociálního činu. Přejedem k tomu, jak se zdá, je prolhanost, která se vyvíjí skoro u všech onanistů z vynucované neupřímnosti.«

My, ovšem můžeme podobné škody ipsace velmi těžko posuzovati, neboť zavrhneme veškeré mravní zásady, spoléhajíc se, že duševně vyspělému člověku dostačuje řídit se toliko svým rozumem. Proto bychom mohli nanejvýše posuzovati vliv ipsace na sociální zdatnost individua. Avšak i z tohoto hlediska může ipsant, i kdyby skutečně pozbyval altruistických sklonů, býti přece spíše dokonalejším společenským tvorem než člověk oddaný allosexualismu, neboť se naučí prožívat své lásky i nenávisti o samotě, což mu umožňuje zachovati snáze k realným osobám čistě racionalistický poměr, nezkalený žádnými subjektivními pocity. Pokud se týká trestních činů, nedopouští se jich kultivovaný člověk přece z morálního odporu, nýbrž

prostě z egoistických pohnutek, nechť se vydávati nebezpečí potrestání. Je-li tedy dokonalý člověk zbaven všech mravních předsudků a zakládá-li své společenské soužití toliko na racionalistických zásadách k vlastnímu prospěchu i k prospěchu společnosti, je zbytečné zabývati se podobnými vlivy ipsace, o níž stejně předpokládáme, že konec konců sama o sobě není schopna člověka osvoboditi od morálních citů.

Skutečná sociální škoda mohla by snad vyplývati jediné z odvratu ipsantů od objektivního ukájení, na něž poukazyval již Tissot: »Jeden symptom (ipsace) je obojímu pohlaví společný, přes to že je zvláště častý u žen, totiž lhostejnost k přirozeným radostem lásky, kterou zpřičiňuje masturbace i když oheň lásky není ještě uhašen, lhostejnost, jež činí nejen z lidí staré mládence a panny, ale která dokonce zachvacuje i mužské lože, rušíc tak pravé zdroje štěstí«. Ovšem domněnka, že ipsanté ztrácejí přímo zájem na souloži je neoprávněná a dochází-li někdy skutečně k podobným úkazům, nutno vysvětlovati je toliko zbytečnou obavou ipsantů, že svou »neřestí« stávají se neschopni prožívatí normální rozkoše.

Jestliže však přece ipsace sama o sobě může ovlivňovati nějak sexuální život, může nanejvýše vyvolati jakési potíže v uvyknutí souloži, ale to není nic zvláštního. Konečně, fiasko prvých souloží je všeobecným normálním zjevem, ať již je předcházela ipsace nebo ne. U lidí, kteří pak před souloží byli po dlouho excesivní měrou oddáni ipsaci, je snad někdy indisposice k dosažení dokonalého ukojení souloží o trochu zvýšena, protože lidé zvyklí tomuto druhu dráždění hůře přivykají novému. Podobné následky však má i každá specifická forma soulože déle provozovaná, jsme-li ji určitými okolnostmi nuceni zaměnití za jinou. Je ovšem zřejmé, že trvalá neschopnost dosahovati dokonalého ukájení souloží je u ipsantů vyloučena i kdyby se oddávali co nejhojněji ipsaci. Trvale a z endogenních příčin nepřivykají normálnímu ukájení toliko ipsisté, u nichž tato neschopnost vyvěrá skutečně z nezájmu na souloži, jenž však samozřejmě není následkem, nýbrž příčinou jejich ipsace, na níž ulpívají.

Jestliže jsme poznali, že ipsace nemá za následek žádnou chorobu, ani duševní, ani tělesnou, seznáváme nyní, že se neprojevuje sama o sobě ani žádným zvláštním psychickým nebo speciálně psycho-sexuálním charakterem. Pokud lze u ipsantů konstatovati nějaké choroby nebo specifické vlastnosti, jsou tyto toliko následkem boje s ipsací. Ovšem ani potlačování ipsace neprojevuje se v žádném směru stejnými, všeobecně plat-

nými symptomy a není tudíž možno naléztí jednotný znak ipsace ani u lidí, kteří s ní bojují. Z toho důvodu, i kdybychom předpokládali, že všichni ipsanté bojují s ipsací a že u všech ipsantů se tento boj projevuje nějakým symptomem, bylo by zhola vyloučeno určití zaručeně spolehlivý, všeobecný znak ipsantů. Proto bylo daleko rozumnější, jestliže se různí autoři snažili konstatovati ipsaci alespoň u mužů podle spermatických skvrn na prádle, šatů, kapesnicích, peřinách a pod.

Ovšem i tato diagnostická metoda není dostatečná. Předně skvrny po spermatu vznikají jakýmkoliv výlevem semene a nejsou tedy jen stopami ipsace. Tak na př. mohou být skvrny po semeni na ložním prádle stopami automací a skvrny na šatech třeba opět stopami orgasmu dosaženého frikcí. Kdyby pak nebylo sporu o původu spermatických skvrn, nejsou tyto skvrny stejně všeobecným symptomem ipsace, jelikož lidé obávající se, aby nebyly rodičemi nebo vychovateli pro ně kárány, nebo stydíce se za ně, jsou přesprávilš opatrní, aby zanechávali podobné stopy svých manevrů.

Nejsnadněji lze se těchto stop vyvarovati při ipsaci manuální, neboť ipsant může v jakékoliv posici vystríknout ejakulát na podlahu, nebo jej může zachytiti do nějakého předmětu, který pak zahodí. Bylo na př. pozorováno, že ipsanté zachycují své sperma do novinových kornoutů, jež odhazují do záchodu. Ipsují-li lidé ve vaně, není pak vůbec možné, aby zanechali nějakých stop své činnosti. Nejpohodlnější je ovšem uvarovati se potřísnění při ipsaci provozované třeba třením o lůžko, avšak i tu lze se toho vystríhati. Buď podobní ipsanté kladou pod sebe podložky, které mohou zničití nebo těsně před dosažením ejakulace vychýlí se z lůžka a vystríknou ejakulát na podlahu, kde stopy po něm snadno zaniknou. V tom posledním případě běží o způsob analogický rezervátní souloži, podle níž bychom jej mohli nazvati — *ipsatio reservata*. Rovněž lze si vždy vypomoci nějakým způsobem i při ostatních formách ipsace i při těch nejneprázlivějších, neboť, koneckonců, lze si na úd navléci preservativ anebo dojde-li již k poskvrnění prádla, lůžka a p. mohou být skvrny opět snadno odstraněny sepráním ve studené vodě. Z toho vyplývá, že ani u mužů nelze v žádném směru naléztí bezpečný a všeobecně platný symptom ipsace a že při zjišťování ipsace, nepřistihneme-li právě člověka při činu, musíme se obvykle, chtějíce nechtějíce, spolehnouti na lidskou pravdomluvnost.

14. Morální kritika ipsace

Daleko dříve než z důvodů zdravotních byl veden proti ipsaci boj z morálních důvodů. Jediné u primitivů a převážně i u starověkých národů neseťkáváme se ještě s morálním pranýřováním a zatracováním ipsace. Primitivové považovali a považují ipsaci nanejvýše jen za akt nečestný člověka, dokazující jeho neschopnost získati si partnera. O takovém názoru na ipsaci přesvědčil se na př. Malinowski u trobriandských divochů: »Jen idiot (tonagowa) onanuje. Je to velká hanba, neboť potom víme, že žádná žena s ním nechce souložití. Muž, který si takto počíná, nemůže získati žádnou ženu.«

Rovněž u starověkých národů panoval tento názor a ipsace bývá často v literatuře, která se z těchto dob dochovala, přičítána dětem, starcům, vdovám a otrokům. Ovšem u kulturních národů starověkých neomezilo se posuzování ipsace na tento jednostranný náhled. Stoupající civilisace totiž způsobila, že si ipsaci počala vynucovati sexuální nouze nejen individuálně, ale i sociálně, společenskými poměry zpříčiněná. Z toho důvodu nabyla ipsace také již tehdy obrovského rozšíření, zatím co doneš u primitivů je poměrně velmi řídkým druhem ukájení. Stala se tedy nouzovým aktem i u lidí normálních, nezavisle na jejich vlastnostech a schopnostech, aktem nikterak nenasvědčujícím nějaké »nemužnosti« a pod. Shodně s tím, zdá se, že ipsace byla za starověku považována prostě za nouzový akt bez jakékoliv tendenční příchuti, čemuž nasvědčují úsloví, jimiž na př. staří Řekové tento druh ukájení charakterisovali: »Užívati ruky jako Ganymeda, zpívati si rukou svatební píseň, ženiti se bez ženy, bojovati rukou proti Afrodité a pod.

Dokonce našla ipsace za starověku i zastánce, kteří ji vysoce hodnotili pro to, že jí lze tak lehce dosíci nejvyšších rozkoší. To platí především o kyniku Diogenovi, jenž se neostýchal ani na veřejném místě ipsovati a jenž si tuto svou činnost, alespoň jak píše Diogenes Laertios, pochvaloval slovy: »Přál bych si, abych takto mohl tříti i žaludek a ušel hladu«. Dále pak vypráví Diogenes Laertios o Diogenovi ze Sinope: »Zároveň podotýkal, že ryby se zdají býti chytřejší než lidé, neboť když se chtějí zbaviti semene, vyplují a trou se o něco drsného. Divil se však, že lidé nepomýšlejí na to, dáti si tříti nohu nebo ruku, nebo jiný tělesný úd za peníze a že ani nejbohatší lidé nevydají za to jedině drachmy, ale že pro onen úd utrácejí často mnoho talentů, ba že dokonce dávají proň v sázku život. Tento akt nazýval žertem vynálezem Panovým. Pan se zamiloval do nymfy Echo,

avšak nemohl jí dosíci a dnem i nocí bloudil po horách. Tu jej tomu naučil Hermes, slitovav se nad nouzí svého syna.«

Diogenovo počínání schvaloval i slavný Chrisippos (okolo r. 290—208) a chválí je i Dio Chrysostomos, neboť, zmiňuje se o Diogenovi, píše: »Ale to, s čím lidé mají nejčastěji potíže a výdaje a pro co mnoho měst zpusťlo a mnoho národů bídně zašlo, nepůsobilo mu nejmenší námahu a nesnáze, neboť nepotřeboval nikoho ku svému ukojení. V žertu říkával, že Afrodita jej nadarmo stopuje a že básníci z vlastní slabosti lhou, nazývají-li tuto bohyni »zlatem okrášlenou«. Jelikož však mnozí tomu nevěřili, počínal si tak veřejně, před očima všech a říkal: Kdyby lidé jednali jako on, Troja by nebyla bývala nikdy dobytá a Priamos, z Dia pocházející král Frygie, nebyl by býval zavražděn na oltáři Diově. Achaiští jsou však tak nerozumní, že se domnívají, že i mrtví potřebují žen a zabíjejí Polyxenu na hrobě Achilově.« Dále propaguje názory Diogenovy Agathias v jednom ze svých epigramů: »Kterou cestou k lásce vedoucí se máme dáti? U pouličních nevěstek stěžuješ si na jejich lačnost po zlatě. Přiblížíš-li se panenské posteli, musíš svedení odčinití buď manželstvím, nebo penězi. Kdo by se pak odvažoval pochybné lásky s provdanými ženami, musí-li se za to pykati trpkým trestem? Cizoložské lůžko je ze všech nejhorší a s láskou nemá nic společného, což lze říci též o lásce k chlapcům. Jdeš-li ale k vdově, tak jedna má za milence celý svět a je zkušená ve všech dovednostech lásky, a druhá, mravná, sotva se ti oddala, pocituje výčitky a kazí právě dosažené požitky; poněvadž si uchovala ještě trochu studu, líčí opět na vdavky. Když ale souložíš s vlastní služkou, musíš si pak nechat líbiti, že se nyní staneš otrokem své otrokyně. Souložíš-li ale s nějakou cizinkou, propadáš podle zákona potupě, jestliže tato neplecha na cizím těle bude vypátrána. Všem těmto strastem ušel Diogenes, zpívaje si vlastní rukou svatební píseň, k čemuž nepotřeboval Lais.«

Proti tomu projevil se však v antickém Řecku již i morální odpor k ipsaci. Jak se zdá, obvinil na př. Aeschines Demosthena veřejně z ipsace. Dále pak Peregrinos Proteus, jenž prý podobně jako Diogenes se oddával ipsaci před lidmi, trestal se po té sám za svůj čin, bije se holí na obnažený podex. Konečně mohl by nasvědčovati morálnímu odsuzování ipsace i dialog z Herondových Mimiambů, v němž přítelkyně Koritto a Metro mluví o olisbu jako o tajném instrumentu, který nesmí spatřiti světlo denní. Přímo a přísně posuzují však již římská autoři ipsaci z morálního hlediska, jako na př. Juvenal a Martial.

Přes to ovšem morální boj s ipsací vzrostl v plné míře teprve za éry křesťanské.

Křesťanští theologové omezovali funkci pohlavního pudu na akt rozplozovací a proto všechny akty, u nichž oplození bylo vyloučeno, považovali za nemravné, hříšné. Ipsace je tedy podle křesťanských theologů hříchem proti přírodě a dokonce prý hříchem smrtelným. Proto také byla ipsace stihána církevními tresty. Již v sedmém století nařizoval Theodoros 40denní pokání těm, kteří zhřešili ipsací. Vše to bylo však marné. Ipsace stále horšími sexuálními poměry jen vzrůstala, obzvláště právě mezi duchovenstvem, a nepomáhalo ani, že církevní tresty za ni určené byly stále zostřovány. Žádné sebe přísnější morální odsuzování nemohlo zabrániti poskvrnění (pollutio), jak byla theology ipsace nazývána a snad právě tato bezmocnost proti této »nepleše« vyprovokovala nerozumné theology k tak přehnané morální kritice ipsace. Tomáš Aquinský předpokládal, že ipsace je hříšnější, než styk s prostitutkami. Stejně přísně posuzoval ipsaci též Alfons z Liguori, zároveň tvrdě, že i podle ostatních theologů »není ipsace v žádném případě dovolena, ani kdyby ji naše zdraví žádalo, nebo kdybychom jí ušli smrti«.

Ovšem, právě tak jako nacházíme mezi rozumnými starověkými autory nerozumné, ipsaci odsuzující, nacházíme zase mezi morálně zavilými theology i rozumnější, kteří se v názorech na ipsaci umírňují. Tak na př. Caramuel, jenž je pokládán za »enfant terrible« mezi theology, hlásal, že zákon přírody nezakazuje ipsaci, avšak papež Innocens XI. samozřejmě tento názor ostře zavrhoval. V minulém století propagoval pak umírněný názor na ipsaci mezi katolickým duchovenstvem Debreyne: »Musíme tyto lidi (ipsanty) omlouvat nebo odsuzovati? Ani to, ani ono: Jestliže je odsuzujeme a zavrhuje jako vinníky, proti jejich vlastnímu, lepšímu přesvědčení, vhaníme je možná v zoufalství, jestliže je však plně omlouváme, tak je podporujeme v jejich počínání, od něhož je pak již nikdy nemůžeme odpoutati. Volte proto střední cestu a s pomocí Boží budete je moci možná často vyléčiti.« Konečně v jednom případě katoličtí theologové ipsaci dokonce dovolovali, a to ženám, které jejich manžel souložil neukojil. Dříve se totiž předpokládalo že orgasmus ženy, vlastně s ním spojená sekrece, je nutná, aby nastalo oplození a dodatečné dosažení orgasmu ipsací po souloží sloužilo tedy domněle cílům Stvořitelovým. Proto, jak píše jesuita Gury ve své »Theologia moralis«, nedopouští se žena, »quae se ipsam tactibus excitat ad seminationem statim post copulam

in qua vir solus seminavit«, něčeho hříšného. Tyto výjimečné názory ovšem úplně zanikají v moralistickém běsnění křesťanského, katolického i protestanského duchovenstva proti ipsaci.

Bekkersem a Tissotem počínajíc, přejala morální zaujetí k ipsaci též lékařská věda, jak je patrné již z moralistických názvů pro sebeukájení, na nichž ulpívá dosud většina autorů-lékařů. Morálního opovržení neušetřil se ipsace však ani filosof. Immanuel Kant. Ve své *Metafysice mravů* (1797) považuje »nepřirozené rozkošnictví sebeprznění« za nemravnější a odpornější akt, než je podle jeho názoru sebevražda. Na důkaz toho uvádí, že se o sebevraždě odvažujeme přece jen mluvit, kdežto »vyslovení názvu takové neřesti (ipsace) je samo o sobě považováno za nemravné, neboť se člověk asi stydí, že je vůbec schopen podobného aktu s vlastním tělem, aktu snižujícího jej pod úroveň dobytka«.

Jestliže tento názor můžeme Kantovi jako současníku Tissotta konec konců odpustiti, nelze podobné moralistické předsudky prominouti novějším sexuologům, jako je Mantegazza, Féré a pod. Paolo Mategazza píše ve »Fysiologii lásky« o ipsantu, že je zvířetem, které si zjednává rozkoš při nízkém egoismu. »Osamělá láska« není podle něho »jenom hříchem proti zdraví, nýbrž i poklesem morálním«. Rovněž Féré rozhořčuje se mravně nad ipsaci a ohražuje se proti tomu, aby ipsace byla pokládána za nevyhnutelnou: »Tento způsob chápati autoerotismus jako normální projev se hodí pro zvířata, která se naučila potlačovati reflexy a pudy. Ale nehodí se pro člověka, který došel svého stupně vývoje jen tím, že přizpůsoboval své reakce nutnosti prostředí. Vitum hominis, natura pecoris, pravil sv. Augustin, co je u člověka hříchem, je přirozeno u zvířete. Člověk, který nedovede čelit svému pudu, škodí jedinci i druhu.« Féré polemizuje tu s názory H. Ellise, ale neprávem, neboť ani Ellis se úplně nezbavil morálních předsudků. Své stanovisko k ipsaci formuje takto: »Nejrozumnější, co můžeme učiniti, je to, že uznáme nevyhnutelnost takovychto sexuálních a zkomolených sexuálních projevů pod tlakem civilisovaného života a zatím co se vyvarujeme příliš velkého přezírání a lhostejnosti, vystříháme se i přespřílišného odporu k nim...« Konečně ani Hirschfeld ani psychoanalytikové nezmohli se na pouze racionalistický názor na ipsaci. Přes to, že ipsaci považují za všeobecně nevyhnutelný úkaz a varují před přísným a násilným zabraňováním ipsace mládeži neodvažují se doporučovati pedagogům, aby se naprosto nestarali o toto roz-

košnictví svých svěrenců. Nejdále došel ještě Stekel. Ten posuzuje ipsaci jako přirozený a nutný jev v dnešní společnosti a uznává namnoze neocenitelnou prospěšnost ipsace, ale i on nechává se strhnouti k pošetilostem a považuje boj proti ipsaci za samozřejmost: »Věřím tedy, že onanie bude stoupající kulturou vzrůstat. Proto musí také vzrůstat reakce proti tomuto druhu dosahování rozkoše. Boj s ipsaci musí vzrůstat, poněvadž její potřeba se bude zvyšovati. Boj proti onanii je zároveň bojem proti lidské minulosti, proti prainstinktům nepřátelským kultuře...« Přehlednuvše zběžně morální názory na ipsaci, seznáváme, že od starověku nenašel vlastně Diogenes mezi autory obšírněji se zabývajících ipsaci, následovníka, neboť mravní předsudky hlodají dosud rozum skoro všech lidí. Přes to však se vyskytli tu a tam diogenští obhájci ipsace. Tak na př. Hans Blüher píše: »Nelze pochybovati, že onanie je nejvelkolepější lidský vynález v oboru sexuálním.«

Jinak zůstala ipsace ušetřena alespoň morálních soudů hlavně v erotických spisech, v nichž je ukájením často líčeným. [Dokonce některá erotická díla jsou věnována výlučně ipsaci. Je to předně jakási autobiografie jisté dámy, jež vyšla r. 1862 pod názvem »Sous la bénédiction du Seigneur. Aux personnes mariées, par Mme...« V ní je vážně a upřímně doporučována ipsace jako jediná útěcha žen zklamaných manželstvím. Dále věnuje se ipsaci francouzský román Paul Bonnetaina: »Charlot s'amuse« (1884) a v novější době německý román Harrmann Poperta »Hellmut Harringa« (1910).] V nejnovější době vyslovují se pak bez odporu a spíše pochvalně o ipsaci i význační moderní beletristé a básníci a konečně již francouzský spisovatel Remy de Gourmont (1858—1915) směle tvrdil, že ipsace je věc úplně přirozená.

Pokud se lidu týká, jednají bez ostychu o ipsaci jediné četné lidové popěvky a zkazky, kterýžto poměr k ipsaci dosvědčuje již od dávných dob i lidové výtvarnictví. Proti tomu, u většiny lidí jsou samozřejmě dodnes zakořeněny morální a lékařské bludy o ipsaci a to dokonce daleko větší, než na jaké se dnes oficiální moralisté a lékaři omezují, takže jen málo lidí pohlíží na tento druh ukájení prostě jako na nevinné rozkošnictví. Kromě toho i lidé, zbavení všech skrupulí neoceňují ipsaci správně a považují ji za méněcenný akt, hodný posměchu, zapomínajíce, že za dnešních poměrů není obecně ipsace projevem individuálně, nýbrž sociálně, nezávisle na osobních schopnostech, zpříčiněné sexuální nouze.

15. Neoprávněnost a zbytečnost boje proti ipsaci

Morální názory na ipsaci, které vzešly hlavně z křesťanského učení, jsou samozřejmě zcela nesmyslné. Všichni lidé pocítí potřebu sexuálního ukájení jsou eo ipso oprávněni je podstoupiti. Nenaskytá-li se proto lidem možnost, aby se ukájeli normálně souloží, je přirozené, že ipsují a nelze proti tomu nic namítati. Ipsace je za určitých okolností zcela normálním druhem ukájení normálního člověka. Jestliže se nic nenamítá proti tomu, že lidé nejsou s to odříkati se jídla, nelze nic namítati ani proti tomu, že lidé nejsou schopni odříkati se sexuálních rozkoší. Neklesají-li pro prvou animální potřebu na úroveň zvířat, neklesají na tuto úroveň ani druhou potřebou. Nemáme proto důvod pokládati ipsaci za neřest nebo, jak na př. tvrdil Burdacha, dokonce za zločin proti druhu. Pohlavní pud patří mezi animální funkce, které sdílí člověk se vším živočišstvem a které nemůže nikdy potlačit. Ovšem nemá ani důvodu, proč by o to usiloval. Ipsace je nejpřirozenější formou sexuálního ukájení v době nouze a lze ji pozorovati i u zvířat, jež nemají příležitost k normálnímu ukájení. Jestliže ipsace zvířat byla odedávna známým faktem a zmiňuje-li se o ní i Voltaire, je směšným Kantův názor, že ipsace snižuje lidi pod úroveň zvířat. Všeobecně můžeme pak namítati oproti morálnímu opovrhování ipsací, že ipsace je v podstatě právě mravním, morálkou vynuceným druhem sexuálního ukájení.

Morální hodnocení ipsace je však a priori zbytečné a nevhodné, jako vůbec, všechny morální soudy, ať se již týkají čehokoliv, neboť mravnost jenom mate rozum. K ipsaci je nutno stavěti se zcela lhostejně jako k prostému faktu a chceme-li dnes, kdy lidé ohánějí se mravními soudy, čini se jen směšnými, hodnotiti nějak ipsaci, musíme ji kritisovati toliko racionálně.

Z hlediska individuálního má ipsace předně význam ekonomický, neboť ušetří muže finančních vydání, jichž si dnes vyžaduje styk se ženami, které prostitující se většinou, dávají si svou svolnost platiti, ať již přímo, nebo nepřímo, na př. manželstvím. Taktéž se muži ubrání ipsací finančním svízelm, které jim připravuje mnohdy soulož koncepcí. Nemusejí tedy platiti, ani potraty, ani alimenty. Zabezpečení proti koncepci je též výhodnou stránkou ipsace u žen. Pro oboje pohaví má pak ipsace rovněž blahodárný význam zdravotní, neboť ochraňuje lidi před pohlavní nákazou. Dále je nutno hodnotiti povšechný

vliv ipsace na lidský život. Jestliže prý lidé, kteří na světě dělají něco významnějšího, nemají čas zabývati se milostnými dobrodružstvími se ženami, mohou vítati ipsaci jako jeden z nejlepších darů přírody. Kolik času ztráví lidé s dostaveníčky a kolik duševních sil pohlítí jejich ouvertoury k souloží. Kolik lidí pak si zničilo sociální postavení, a vůbec život, oddavše se partneru. Jací prostí ubozí maloměšťáci se z nich stali jedině proto, že dali přednost souloží před ipsaci!

Pokud se týká sociální kritiky ipsace, je tento druh ukájení rovněž spíše výhodný pro společnost, než bezvýznamný. Zvláště dnes ipsace může být hodnocena jako preventivní opatření proti přílišnému rozmnožování lidstva a obecně, provždy lze jí snad přikládati blahodárný význam proto, že zabraňuje ranému těhotenství, které podle názorů lékařů přivádí prý na svět méněcenné potomstvo. Vidíme tedy, že ipsace je lidstvu prospěšná a upírati jí to mohou jen morální zaslepenci.

Ovšem morální boj proti ipsaci nebyl jen zbytečný a neoprávněný, nýbrž i neobyčejně škodlivý, jelikož všechny následky potlačování ipsace je nutno v podstatě přičítati toliko jemu. Jediné morální pranýřování ipsace ponoukalo lékaře ke klamným závěrům o škodlivosti ipsace a rovněž jediné ono umožnilo, aby lidé těmto bludům uvěřili. Zkoumáme-li však příčiny, které umožňují vstřípiti lidu morální předsudky o ipsaci, seznaváme, že to je koneckonců zase klamná víra v tělesné následky ipsace, strach z pozbytí údu, jež nejvíce přímo vyvolávají u chlapců v dětství pěstouni a rodičové vyhrožující jim kastrací, kdykoliv je přistihnou při »zbytečné« manipulaci se svými genitáliemi. Strach z kastrace, na němž je vybudována celá lidská morálka, je její nutnou racionální podstatou, neboť je pochopitelné, že morální žvásty samy o sobě nedošly by nikdy sluchu lidstva. V tomto smyslu představuje pak bludné učení lékařů o škodlivosti ipsace návrat k prvotním methodám vštěpování morálky, s dokonalou quasi vědeckou úpravou kastračních výhrůžek. Nyní také chápeme, proč oběťmi boje s ipsací jsou muži větší měrou než ženy. Žena je kastrovaná a nemusí se proto již kastrace obávat.

Když jsme poznali, že ipsace je naprosto neškodný a spíše prospěšný druh sexuálního ukájení pro jedince i společnost, a anticipující totéž o psycherotismu, který je obvyklou její erotickou nadstavbou, docházíme k nezvratnému závěru, že boj s ipsací, pokud usiluje o sexuální abstinenci, je zbytečný a neoprávněný zásah do přirozených lidských práv. Proto také musíme zavrhnouti všechny dosud popsané metody profylaxe a

therapie, jimiž se lidé pokoušeli a pokoušejí zabránit ipsaci, nikoliv umožněním jiného, objektního ukájení, ale zdrženlivosti v jakémkoliv ukájení vůbec. Boj pedagogů a lékařů s ipsací musí se dnes změnit v sociální boj se sexuální nouzí, v boj s hlavní příčinou ipsace.

Všechna »profylaktická a léčebná« opatření proti ipsaci musí dnes směřovat toliko k odstraňování příčin ipsace a ne jako dříve, k prostému potlačení orgastické sexuality. Ovšem touto kausální »profylaxí a léčbou« ipsace bojujeme o lidská práva, o umožnění normálního ukájení všem lidem a nikoliv proti ipsaci. Proti ipsaci samé nelze nic namítati, avšak nemůžeme zůstat lhostejní k sexuální nouzi, k sociálnímu donucování lidí k ipsaci. Lidstvu musí být umožněno dostatečné objektní ukájení, aby se proti své vůli nemuselo spokojovati ipsací jako náhražkou soulože. Musí býti proto odstraněny všechny společenské a ekonomické překážky, které se staví v cestu objektivnímu ukájení a bude-li i potom někdo ze subjektivních důvodů dávat přednost ipsaci před souloží, je to jeho soukromou věcí, do níž nikdo není oprávněn svévolně se vměšovati.

Jediné tímto způsobem mohlo by se čelit masovému rozšíření ipsace, což dosavadní protiipsační opatření nebyla schopna učiniti. Žádný prostředek k podpoře sexuální abstinence vyjma kastrace, nemůže plně zabránit nouzové ipsaci. Ani mučící mechanické instrumenty mající znemožnit ipsaci nedostačovaly svému účelu. Tak na př. Reveillé Parise líčí v »Revue médicale«, z dubna 1828 případ, kdy jistá sedmiletá holčička, již matka dala zhotoviti protiipsační bandáž, byla přistřižena, kterak s »opravdu ďábelskou dovedností« ipsovala dále tím způsobem, že se dráždila násadkou zasunutou pod bandáž. Jak málo platná jsou pak mechanická opatření mírnějšího rázu, jako spodky upravené vzadu k zapínání a pod., lze si dobře představit. Totéž platí o dietě, hygienické úpravě lůžka, vyvarování erotické četby, návštěvy lascivních představení divadelních, kabaretních, filmových a pod. Posléze mívá se s účinkem užívání různých medikamentů, hydrotherapie, sugestivní léčba a operativní zákroky. Ještě nejúčinnějším profylaktickým a terapeutickým opatřením proti ipsaci, jak jsme již dříve podotkli, je vysilující práce nebo sport. Ovšem tělesná námaha může konec konců, podobně jako všechna ostatní doporučená opatření, ipsaci obvykle jen zmírniti, nikoliv jí úplně zabrániti.

I kdybychom přiznali všem profylakčním a léčebným prostředkům alespoň minimální úspěch v potlačování ipsace, mů-

žeme však předpokládati, že jakékoliv brojení proti ipsaci má i úplně opačný účinek, totiž že ipsaci podporuje. V ojedinělých případech stává se dokonce vsugerovaný morální odpor k ipsaci a strach z následků ipsace přímo hlavní příčinou tohoto druhu ukájení. V tomto smyslu dochází k ipsaci z neurotických popudů a ipsace sama stává se neurotickým, obsesním symptomem, sexuálníím aktem prováděným z kastrálních, antisexuálních motivů. Někteří ipsanté duševně zmrzačení lékaři a moralisty pociťují totiž neodkladnou potřebu intenzivně i mnohokrát za sebou oddávati se ipsaci, neboť trpíce výčitkami svědomí, chtějí se intenzivním provozováním ukájení tohoto druhu zničiti, kastrovati. Jejich ipsace přestává být pouhým rozkošnictvím a nabývá významu sebevraždy. V podstatě jde tu o duševní svízele, které jsme již všeobecně uvedli v etiologii ipsace, avšak jejich specifický, antisexuální charakter kazí dokonale rozkoš z dosahovaného orgasmu. Z psychopathologického stanoviska běží tu pak o bizární obsesní symptom, v němž se ipsační tendence uplatňují v původní, nezměněné formě. Ve smyslu podobných úkazů mohli bychom snad analyzovati i fantasmii Octave Mirbeaua, jež v románu »Zahrada muk« líčí, jak jistá žena usmrcuje spoutaného mladíka vytrvalou digitací (podle staré terminologie onanií).

Všeobecně lze pak protichůdný účinek boje s ipsací charakterisovat příslovím »Zapovězené ovoce chutná nejlépe«, avšak přes to je jistě přehnané, píše-li Stekel: »Věřím vůbec, že onanie by ztratila největší půvab, kdyby byla dovolována.«

Ovšem profylaxe a léčba ipsace, není jenom neúčinná a škodlivá, nýbrž i mučivá a v drastických případech přímo zločinecká — vyjma snad změny pobytu (pobyt v lázních, v horách neb u moře), k níž taktéž četní autoři radí v pojednáních o léčbě ipsace a jež může být ipsantům alespoň trochu příjemným zákrokem.

Skutečně lze zameziti ipsaci toliko kausální léčbou, odstraněním příčin vedoucích k ní, z nichž nejčastější je sexuální nouze. Dokonce již i starší autoři, radící k nejdrastičtějším opatřením za účelem udržení sexuální abstinence, v boji s ipsací uvolují se odporučovati tento druh léčby, avšak podobně jako ještě Pouillet, toliko v nejkrajnější nutnosti, jako »poslední lék« a zásadně ne jako profylakční prostředek. Tak na př. Lallemand zmiňuje se o léčbě ipsace souloží: »Ocenivše nesmírný rozdíl mezi těmito smutnými požitky a oněmi požitky, které jsou fyziologicky přirozené, je soulož jediný prostředek skutečně účinný pro přítomnost i budoucnost, který může úplně změnit nepřirozené choutky.« Ovšem tento »lék« lze těžko kou-

piti, zvláště když moralisté vyžadují, aby nenapravitelní ipsanté ho nabývali legální cestou, to jest uzavřením manželství. V této formě doporučují soulož z novějších badatelů Curschmann, Eulenburg, Schrenck-Notzing atd., jakož i Réti, zmiňující se o tomto zákroku speciálně u dívek: »Když všechny prostředky selhou a dostaví se nezkrotitelné pohlavní rozkošnictví, pak se mají takové dívky co nejrychleji provdat...« Proti tomu však Ribbing od podobného zákroku odrazuje a věří, že člověk je schopen odříkání: »Většina onanistů, podnícena jsouc hygienou a morálkou nebo náboženstvím, překonává skutečně své smutné žití, aniž se oddává nezřízenostem a aniž hledá lék v manželství.« Rohleder dokonce považuje za povážlivé a nemístné raditi nenapravitelným ipsantům manželství, neboť takové »mravně nízké osoby« nemají prý na manželství právo nejen proto, že by svého partnera učinily nešťastným, ale vzhledem k pověře, že nenapravitelný ipsant je zdravotně ruinován, také proto, že by zplodili nezdravé potomstvo.

Někteří autoři neváhali však doporučovat k léčbě ipsace i nemanželskou soulož, uvědomující se, že manželství je nejen mládeži ale i mnoha dospělým nedostupné. Z novějších lékařů jsou to na př. Porosz, Marcuse, Nyström atd. Naproti tomu na př. Fürbringer považuje rady k nemanželské souloži za »hnusné plody cynismu, od nichž se rozumní lékaři s odporem odvracejí«. Ovšem tato rada je dosud povážlivou i z racionálních důvodů, neboť za dnešních poměrů vrhá se jí mládež obvykle v náruč prostitute a tím v nebezpečí pohlavní nákazy. Přes to však na př. Weill ve spise »Gesetze und Mysterien der Liebe« nezdráhá se přímo raditi, aby mladí ipsanté byli posíláni do bordelů a též moralista Mantegazza, nadmíru zaujatý proti ipsaci, pokládá styk s prostitutkami za tisíckrát lepší, než ipsaci. Mantegazza tu dokazuje, jak vlastně může být morálka nebezpečná společnosti, neboť místo, aby dopřála mládeži nevinné rozkoše, raději ji vydává nebezpečí nákazy gonorrhoeou neb syfilidou. Jakkoliv mravně nic nenamítáme proti prostituci, nemůžeme ji podporovati jako lék proti ipsaci, zvláště když k zabraňování ipsace nemáme příčiny.

Ovšem, podobně nesnáze staví se v cestu odstranění ipsace, tudíž v cestu překonání sexuální krise jen v dnešní společnosti. Manželství a prostitute nejsou také vůbec žádnými prostředky k odstranění sexuální nouze, nýbrž naopak, jsou institucemi zpříčiňujícími sexuální nouzi. Jejich využití vyžaduje finanční oběti a hlavně, pokud se týká prostitute, často také zdravotní oběti, i když přísným dbaním preventivních hygienic-

kých opatření můžeme se s největší jistotou uvarovati nákazy. Chceme-li proto bojovati proti sexuální nouzi, musíme bojovati o změnu dnešního řádu společenského, o odstranění manželství a prostitute, o sexuální svobodu všech lidí obojího pohlaví a jakéhokoliv stáří. Budou-li lidé míti od mládí dostatečnou příležitost k dokonalému normálnímu pohlavnímu životu, předejde se zcela jistě masové rozšíření nouzové ipsace.

Pokud pak běží o příčiny rázu přímo psychopathického, jest je možno odstraniti jen psychoanalytickou léčbou, jejíž úspěchy jsou však v tomto směru velmi problematické. Toho ale nemusíme litovati, neboť ani ipsismus, ipsace psychopathicky zpříčiněná, není ani jedinci samému, ani společnosti na závalu.

*Bohuslav Brouk: Autosexualismus a psycherotismus. Svazek
první: Autosexualismus. Vydala Edice surrealismu v Praze
v únoru 1935. Obálka a typografická úprava Karla Teigehe.
Vytiskla knihtiskárna Bratři Řimsové v Blatné.*

Kromě nákladu bylo vytištěno 10 exemplářů na japonsku.

Číslo tohoto výtisku jest

40.